



Ἔτος Β΄.

ΕΝ ΣΜΥΡΝΗ 1874.

Φυλ. Ζ΄.

ΟΜΙΛΙΑ

ΤΟΥ ΚΥΡΙΟΥ Α. ΚΑΛΛΙΓΑ

Ἐπὶ τῇ καθιδρόσει τοῦ Νέου Συμβουλίου,

Τῇ 5 Μαΐου 1874.

Σεβαστὴ δμῆγυρις,

» Μέχρις τεῦ κατάκεισθε; κότ' ἄλκιμον ἔξετε
 θυμόν,
 ὦ νέοι; οὐδ' αἰδισθ' ἀμφιπερικτιόνας
 ὧδε λίην μεθιέντες; ἐν εἰρήνῃ δὲ δοκαίτε
 ἦσθαι· ἀτὰρ πόλεμος γαῖαν ἅπασαν ἔχει. »

ἀνεφώνει ποτὲ πρὸς τοὺς τρυφηλοὺς καὶ
 ἠδυπαθεῖς συμπολίτας τοῦ Ἰωάννα ἢ τεθλιμ-
 μένη ψυχὴ τοῦ πατρὸς τῆς ἐλεγειακῆς ποι-
 ῆσεως Καλλίνου τοῦ Ἐφεσίου.

» Οὐ μὲν δὴ κείνου γὰρ μένος καὶ ἀγήνορα θυμὸν
 τοῦτον ἐμεῦ προτέρων πέθειμαι, οἳ μιν ἰδὼν
 Λυδῶν ἵππομάχων πυκινὰς κλονέοντα φά-
 λαγγας

(ΟΜΗΡΟΣ ΦΥΛ. ΣΤ΄.)

Ἐρμιον ἀμ' πεδίων, φῶτα φερεμμελίην. »

ἔψαλλεν ἐπίσης ὁ λιγὺς καὶ ἀβρός τῆς
 Σμύρνης ποιητῆς Μίμνερος, ἐξυμνῶν τὰ
 ἀνδραγαθήματα ἀρχαίου πολεμιστοῦ Σμυρ-
 ναίου καὶ ἀντιπαραβάλλον τὴν εὐτολμίαν
 ἐκείνου πρὸς τὴν τότε τῶν συμπατριωτῶν
 αὐτοῦ μαλθακότητα καὶ ἀδράνειαν.

» Μέχρις τεῦ κατάκεισθε; κότ' ἄλκιμον
 ἔξετε θυμόν, ὦ Σμυρναῖοι; » ἤθελεν ἀναφω-
 νήσει καὶ σήμερον ὁ ποιητῆς, οὐχὶ ὅπως
 παροξύνῃ ἡμᾶς πρὸς παρατόλμους αἱματη-
 ροὺς πολέμους, ἀλλ' ὅπως ἐξεγείρῃ καὶ πα-
 ροτρύνῃ τὸν νοῦν καὶ τὴν καρδίαν ἡμῶν πρὸς
 τὸν εὐγενῆ καὶ ἀναίμακτον ὑπὲρ τῆς παι-
 δείας καὶ τοῦ πολιτισμοῦ ἀγῶνα. « Πό-
 λεμος γαῖαν ἅπασαν ἔχει ». Ναί! πόλε-
 μος τῆς παιδείας κατὰ τῆς ἀμαθείας, τῆς
 ἐπιστήμης κατὰ τῆς ἀγυρτείας, τῆς ἐλευ-
 θέρας συνειδήσεως κατὰ τοῦ φανατισμοῦ,
 τοῦ φωτὸς κατὰ τοῦ σκότους. Τὸν ἱερὸν αὐ-
 τὸν πόλεμον ἀνέλαβε καὶ πάλιν ὁ ἀναγεν-
 νώμενος Ἑλληνισμὸς συνεχίζων τὰς εὐ-
 κλεεῖς ἱστορικὰς αὐτοῦ παραδόσεις καὶ ἐ-

πιδιώκων ἀπαρεγκλίτως καὶ ἐμφύτως πῶς τὴν ὑψηλὴν καὶ μεγάλην προαιώνιον αὐτοῦ ἀποστολὴν, ἣτις εἶναι ὁ κύριος καὶ ἀναπόφευκτος ὅρος τῆς Ἐθνικῆς αἰετοῦ ὑπάρξεως ὅπλα ἀήττητα φέρει τὴν ἀθάνατον αὐτοῦ γλώσσαν, τοὺς πανσόφους αὐτοῦ συγγραφείς καὶ ποιητὰς, τὴν πανθομολογουμένην φυσικὴν αὐτοῦ εὐφυΐαν, τὴν ἀκατάβλητον ἐθνικὴν αὐτοῦ ζωτικότητα ὄχυρά στρατόπεδα ἔστησε τὰ σχολεῖα, τὰ Γυμνάσια, τὸ Πανεπιστήμιον φρούρια ἀπόρθητα ἀνήγειρε τὰς φιλολογικὰς Λέσχας, τὰς Ἀδελφότητας, τοὺς Συλλόγους τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ σκέπει τὸ μεγαλεῖον τῆς ἀρχαιότητος, καὶ ἐπὶ τῆς σημαίας αὐτοῦ ἡ ἐλευθερία ἐχάραξε τὸ ἐθνοσωτήριον σῆμα τῆς ἰσότητος καὶ ἀδελφότητος καὶ τὴν θεόγραφτον ἐπιγραφὴν « ἐν τούτῳ νίκα ».

Ἡ καλὴ τῆς Ἰωνίας ἀνασσα, ἡ μεγαλόθυμος Σμύρνη, ὅχι μόνον δὲν καθυστέρησε τῶν ἄλλων Ἑλληνικῶν πόλεων, ἀλλὰ καὶ πρωτηγωνίσθη τὸν καλὸν τοῦ πολιτισμοῦ καὶ τῶν φώτων ἀγῶνα. Μάρτυρες τοῦ λόγου μου ἡ Εὐαγγελικὴ Σχολή, τὸ Παρθενωγεῖον, τὸ Νοσοκομεῖον, τὸ Ὀρφανοτροφεῖον, τὸ Ἀναγνωστήριον, τὰ Σχολεῖα τοῦ Λαοῦ, ὁ Σύλλογος οὗτος, συμπλήρωμα καὶ ἐπιστέγασμα τοῦ πολυστόλου καὶ ποικίλου τῆς ἐκπαιδεύσεως οἰκοδομήματος. Ἀλλ' ὦ συμπολίται Σμυρναῖοι, ἅς μὴν ἀπαυδήσωμεν, ἅς μὴν ἀποκάμωμεν ἐν τῷ μέσῳ τοῦ σταδίου. Ἀπόγονοι τοῦ ἀρχαίου, εὐγενοῦς, εὐφυοῦς καὶ εὐαισθήτου λαοῦ τῆς Ἰωνίας ἐκληρονομήσαμεν μετὰ τῶν προτερημάτων δυστυχῶς καὶ τὰ ἐλαττώματα καὶ τὰς ἀδυναμίας ἐκείνου, τὴν τρυφηλότητα, τὸ φιληδονον, τὸ ἀψίκορον καὶ εὐμετάβλητον φαινόμεθα ἀνίκανοι διαρκεῖς, γενικῆς καὶ ἐντόνου προσπάθειας διὰ τοῦτο καὶ τὰ ἔργα ἡμῶν πολλάκις ἡμιτελῆ καὶ ἐφήμερα. Σμυρναῖοι, ἐν ὀνόματι τῆς πατρίδος καὶ τῆς ἐθνικῆς ἡμῶν δόξης, μὴ καταληφθῆτε ὑπὸ τῆς νάρκης, τῆς ἀδρανείας καὶ τῆς ἀκηδεΐας μὴν ἀφήσητε νὰ καταβρέουση ὁ μετὰ τοσοῦτων μέχθων καὶ θυσιῶν ἀνεγερθεὶς αὐτὸς Σύλ-

λογος, καταδικάζοντες οὕτω ὑμᾶς αὐτοὺς εἰς αἰώνιον Σισύφειον κόλασιν.

Πλούσιοι τῆς Σμύρνης, πεπαιδευμένοι καὶ λόγιοι, ἀνάγκη νὰ συνδράμωμεν πάσαις δυνάμεσι, ὑλικῶς καὶ ἠθικῶς, τὸ ἐθνικὸν αὐτὸ καθίδρυμα, τὸ μέγα αὐτὸ σχολεῖον καὶ βουλευτήριον τῆς πόλεώς μας, ὅπως δυνηθῆ νὰ ἀναπληρώσῃ τὰς ὑπαρχούσας ἐλλείψεις, νὰ εὐρύνῃ τὸν εὐεργετικὸν τῆς ἐνεργείας αὐτοῦ κύκλον καὶ, διανύων σταθερῶς, διαρκῶς καὶ ἀπροσκόπως τὸ ἀτελεύτητον αὐτοῦ στάδιον, καταστῆ τύπος καὶ ὑπογραμμὸς τῶν ἐν τῇ Ἀνατολῇ Συλλόγων. Ἡ στασιμότης εἶναι ὀπισθοδρομῆσις, εἶναι ἀποσύνθεσις, εἶναι θάνατος. Ἀρνούμενοι τὴν ἀρωγὴν καὶ συνδρομὴν ἡμῶν διαπράττομεν ἐγκλημα αὐτοκτονίας καὶ ἐθνοκτονίας. Ναυσιπόρος ἐπὶ τοῦ μεγάλου ὠκεανοῦ τῆς ζωῆς, ὀφείλει ἕκαστος νὰ ἔχη ὁδηγὸν τὸ καθήκον καὶ σκοπὸν τὴν πρόοδον.

Κληθεὶς ὑπὸ τῆς εὐμενοῦς τῶν μελῶν ψήφου εἰς τὴν ὑψηλὴν τῆς Προεδρείας λειτουργίαν, καίπερ ἀμοιρῶν τῶν ἀναγκαίων πρὸς τοιαύτην θέσιν προσόντων, ἐλπίζω ὅτι διὰ τῆς ἀρωγῆς καὶ συνεργείας ἀπάντων ἡμῶν δὲν θέλω καταπέσει ὑπὸ τὸ βῆρος τῆς ἀνατιθεμένης μοι ὑπηρεσίας. Διερμηνεὺς δὲ τῶν αἰσθημάτων τοῦ Συλλόγου ἀπονέμω δημοσίᾳ τὸν ὀφειλόμενον ἔπαινον καὶ ἐκφράζω τὴν εὐγνωμοσύνην καὶ τὰς εὐχαριστίας αὐτοῦ πρὸς τὸ ἀποχωροῦν Συμβούλιον καὶ ἰδίως πρὸς τὸν σεβαστὸν καὶ πεπαιδευμένον καθηγητὴν Σάββαν Κεσσίσογλου, ὅστις μετ' ἀκαμάτου ἐπιμονῆς καὶ ἀπαραμειώτου ζήλου ἰθύνων τριετίαν ὄλην τὴν νεαράν καὶ ἐπισφαλῆ αὐτοῦ πορείαν, ἔφερον αὐτὸν εἰς θέσιν παρέχουσαν ἐλπίδας χρηστοῦ μέλλοντος. Τὰς ἐλπίδας ταύτας ἅς μὴ διαψεύσωμεν, ἀδελφοί ἅς βασιλεύσῃ παρ' ἡμῖν ἡ ἀδελφότης, ἡ τάξις, ἡ ἐπιμέλεια καὶ ἡ ἠθικὴ ἅς ἀποδείξωμεν ὅτι ὁ ναὸς οὗτος τῶν Μουσῶν φέρει ἐπαξίως τὸ ὄνομα τοῦ Ἀθανάτου καὶ πανσέπτου τῆς ἀρχαιότητος ποιητοῦ καὶ ἅς μοι ἐπιτραπῆ νὰ ἀνακράξω ὑπὲρ τοῦ Συλλόγου τὸ παρὰ τοῦ Ἀποστόλου ὑπερτῆς Ἐκ-

κλησίας τῆς Σμύρνης ῥηθέν, « Μηδὲν φοβοῦ. Γίνου πιστὸς μέχρι θανάτου καὶ δώσω σοὶ τὸν στέφανον τῆς ζωῆς. »

Ἡ ΜΕΓΑΛΗ ΒΑΡΑΤΕΙΣ

(Mahābhārata)

ΗΤΟΙ

Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΝΑΛΑΣ

ΚΑΙ

ΑΙ ΕΝ Τῇ ΒΟΡΕΙῳ ΙΤΑΛΙΑῖ ΙΝΔΙΚΑΙ

ΣΠΟΥΔΑΙ

ΥΠΟ

ΤΗΣ ΠΡΙΓΚΗΠΕΣΗΣ

DOŖA D'ISTRIA

(Μετάφρασις ἐκ τῆς Ἰταλικῆς)

ΥΠΟ

ΕΠΗΜΙΝΩΝΔΑ ΑΝΝΙΝΟΥ.

ΠΡΟΟΙΜΙΟΝ ΜΕΤΑΦΡΑΣΤΟΥ.

Ἐν τῷ μέσῳ τῆς ἀποθαρρύνσεως εὐγενῶν προσπαθειῶν καὶ δυσχερῶν περιστάσεων καθήκον ἱερὸν ἐκπληρῶν, δημοσιεύω σήμερον τὴν πρό πολλοῦ διὰ τῆς « Εὐρωπαϊκῆς Ἐπιθεωρήσεως » (Rivista Europea) τῆς Φλωρεντίας ἀγγελθεῖσαν ἑλληνικὴν μετάφρασιν. Τοῦ κειμένου αὐτῆς σκοπὸν εἶχον νὰ προτάξω, καθ' ἃ πρὸς τὸ Κοινὸν ὑπεσχέθην, μακρὸν καὶ διεξοδικὸν πρόλογον ἄλλ' ἀφοῦ τὸ περιεχόμενον ταύτης ἐπισταμένως ἐξήτασα,

ἐπέστην ὅτι οὔτε προλόγων οὔτε σχολίων, οὐ μὴν ἄλλ' οὐδὲ ὑποσημειώσεων χρῆζει ἢ πολλοῦ λόγου ἀξία αὐτῆ συγγραφῆ, ἣτις μοι ἔδωκεν ἀφορμὴν εἰς σπουδαίας καὶ ἐμβριθεῖς μελέτας, ὧν προῖόν ἐχω πολὺφυλλον πραγματεῖαν ἐπιγραφομένην « Ἀρχαιολογικὴ Ἐκδρομὴ εἰς τὰς Πηγὰς τῶν Θρησκευμάτων κτλ. » τὴν ὁποῖαν εἰσέτι δὲν ἀπεφάσισα νὰ φέρω εἰς φῶς.

Τὸ ὅσῳ βραχὺ, τοσοῦτον περιεκτικὸν τοῦ κειμένου τούτου δὲν ἐδύνατο νὰ μὲ ἀφήσῃ ἀπαθῆ καὶ ψυχρὸν ἀναγνώστην, ἀφοῦ μάλιστα ἀφορᾷ, κατ' ἰδίαν, τὴν ἐπιβροχὴν τοῦ ἑλληνισμοῦ, εἰς ὃν ψυχῆ τε καὶ σώματι ἀνήκω, καὶ τὸ δένδρον τοῦ ὁποίου οὐκ ὀλίγον ἐπότισεν ἡ ἐξοχος συγγραφεὺς εἰς τὰς χριστιανωτέρας ἀνομβρίας ἐκ τῶν καθαρῶν καὶ ἀγνῶν ναμάτων τῆς εὐρείας καὶ ποικίλης αὐτῆς μαθήσεως. Δὲν αἰσθάνομαι τὴν ἀνάγκην νὰ μακρολογῶ.

Τὸ περιστέφον τὴν συγγραφὴν ὄνομα εἶναι ἡ μόνη σύστασις.

Ἐν Ἀργοστολίῳ τῇ 8ῃ Φεβρ. 1874.

Ἡ ΜΕΓΑΛΗ ΒΑΡΑΤΕΙΣ

Κύριοι,

Α'.

Τὴν 10 Ἀπριλίου τοῦ παρελθόντος ἔτους ἡ ἐκλεκτὴ μερὶς τῆς φλωρεντιανῆς κοινωνίας συνῆρρεν ἐν τῇ φιλοδραματικῇ Ἀκαδημίᾳ εἰς ὄντως φιλολογικὴν ἐορτήν. Ἡτο ἡ παράστασις τοῦ δευτέρου μέρους τοῦ Βασιλέως Νάλα. Ἐξοικειωμένοι πρὸς τὰ τῆς Ἑλλάδος ἀριστουργήματα αἱ Ἰνδικαὶ Ἀθη-

(*) Ἡ σοφὴ αὕτη πραγματεῖα τῆς πριγκη-

ναι, διέμειναν ὑπὲρ τὸ δέον ξένοι εἰς εἰδός τι σπουδῶν μεγάλως ἀπασχολήσαν ἐν τοῖς καθ' ἡμᾶς χρόνοις τοὺς πεπαιδευμένους τῆς Ἀγγλίας, Γαλλίας καὶ Γερμανίας. Ἀληθῶς εἰπεῖν, οἱ Ἀγγλοὶ, κατακτηταὶ τῆς χερσονήσου Ἰνδικῆς, ὑπῆρξαν οἱ πρῶτοι σπουδάζοντας φιλολογίαν λαοῦ ἀνήκοντος, ὡς ἡμεῖς, εἰς τὴν εὐγενεστέραν, τὴν σοφωτέραν καὶ μᾶλλον ἐλευθέριον φυλὴν, τὴν ἀριανὴν, τὴν τὸ πρῶτον μὲν ἰνδο-γερμανικὴν, ὕστερον δὲ ἰνδοευρωπαϊκὴν ἐπικληθεῖσαν ἢ ἐπωνυμία δ' αὐτὴ ἀνεγνωρίσθη ἤδη τόσον ψευδής, ὅσον καὶ συγκεχυμένη.

Ἡ ἀριανὴ φυλὴ περιλαμβάνει ἄλλα ἔθνη, πλὴν τῶν Ἰνδῶν καὶ Γερμανῶν τὴν διασημοτέραν τῶν λαῶν οἰκογένειαν, τοὺς Πελασγούς (Ἕλληνας, Λατίνους καὶ Ἀλθωνούς) καὶ τοὺς Σλάβους διηρημένους εἰς τρία τμήματα, βορείους, δυτικούς καὶ ἀνατολικούς.

Πρὸς τούτοις ἡ Εὐρώπη περιλαμβάνει πλήθη φιννομογγολικά (Μαγυάρους, Τούρκους, Φιλανδοὺς κ.τ.λ.) ὡς ἀφρικανικῆς ὑποτιθέμενα καταγωγῆς, οἱ οἱ Ἰθρες καὶ οἱ Μιγούροι, περὶ ὧν ἐν ἐκτάσει πραγματεύεται ἡ σοφὴ συγγραφή τοῦ *Roget de Bellognet*, Γαλιτικὴ Ἐθνογένεια (*Ethnogenie Gauloise*). (α)

Ἡ Γαλλία, πατρίς τοῦ Εὐγενίου Βουπίσης Δώρας Ἰστριάδος ἀνεγνώσθη γαλλιστὶ ἐνώπιον τῆς ἐν Ἀθήναις Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρίας, ἧς ἡ Δώρα Ἰστριάς ἀποτελεῖ ἐπίτιμον μέλος, καὶ κατόπιν ἐδημοσιεύθη ἐν τῇ εὐπολήπτῃ Ἀθηναϊκῇ ἡμερηίδι *La Grèce*. Τὰ τυπογραφικὰ παροράματα ὁμοῦ τοῦ γαλλικοῦ κειμένου ἠνάγκασαν τὴν διάσημον συγγραφέα νὰ ἐπιτρέψῃ μεταγλώττισιν τινὰ εἰς τὴν ἰταλικὴν ὑπὸ τὸν ὄρον ἵνα ἡ ἴδια ἐπιθεωρήσῃ αὐτὴν ἐπιμελῶς· εἶναι δὲ ἡ παρούσα μετάφρασις ἡ περικοσμοῦσα ἤδη τὰς σελίδας τῆς ἡμετέρας Ἐπιθεωρήσεως. (Υποσημείωσις τῆς P. Europea).

(α) Ἐν τῇ αὐτῇ χώρᾳ τῆς Ἰνδικῆς διασώζονται πλήθη οὐχὶ ἀριανᾶ, ὀνομαζόμενα δραβιδικά ἢ προινδικὰ ἀρχαιότερα ἐν τῇ χερσονήσῳ τῶν ἀρίων. Ἐν τῷ βιβλίῳ Ἀλφρέδου Μωρῦ Ἡ Γῆ καὶ ὁ ἄνθρωπος (*La terre et l'homme*) (φυλὴ κτηρὴν 3 ἔκδοσις σελ. 424—26), εἴθη δύναται τις νὰ ἴδῃ τὴν περὶ τῶν δραβιδικῶν φυλῶν περιλήψιν.

νοῦ, καὶ ἡ Γερμανία, γενέτειρα τῶν Σχλέγγελ, Μπόππε, Λάσσεν καὶ Φόξεν, ἐνωρὶς ἠκολούθησαν τὴν Ἀγγλίαν ἐπὶ τῶν ἰχνῶν τῶν Ὀνζόαν, τῶν Κουλόροουκ, τῶν Οἰλκινς καὶ τῶν Οἰλσον. Ἐν Ἰταλίᾳ δὲ ἡ τοῦ Πεδεμοντιῦ πρωτοβουλία ἀπήνεγκε τοὺς καρπούς αὐτῆς.

Καὶ πρὸ τῆς περὶ ἧς ὁ λόγος ἐποχῆς ἡ σπουδὴ τῶν ἀνατολικῶν γλωσσῶν εἶχε λάθει ἐν Τουρίνῳ αἰσιώτατα ἀποτελέσματα.

Ὁ καθηγητὴς Ἀμεδαῖος Πεϋρόν, οὐτινος ὁ βίος ὁσημέραι δύων ἐπαξίως ἐσκιαγραφῆθη ὑπὸ τοῦ Κόμητος Φεδερίγου Σκλοπίου, ἐφόρου τῆς ἀκαδημίας τῶν ἐπιστημῶν, οἰκίτος τῷ ἀπὸ Καλουσίου Οὐαλπέργγ, κατέστη γνωστὸς διὰ διαφόρων σπουδαιοτάτων ἐπὶ τῆς Σημιτικῆς συγγραμμάτων. Χάριν τῆς πρωτοβουλίας ἐκείνης ἐνὸς τῶν σεμνωμάτων αὐτῆς ἡ Πατρίς τοῦ Καβούρ καὶ Γιαβέρτου ἤρξατο ἀναγνωρίζουσα τὴν ἀξίαν καὶ τὸ ἐνδιαφέρον τοιοῦτων σπουδῶν, αἵτινες τοσοῦτον συνετέλεσαν εἰς τὴν πρόοδον τῆς συγκριτικῆς φιλολογίας, τῆς ἐθνολογίας καὶ τῆς ἱστορίας.

Ἡ Ἑλλὰς εἶναι ἡ μόνη τῆς Ἀνατολῆς χώρα ἡ καταδείξασα, ὅπως αἰσθάνεται τὴν σπουδαιότητα αὐτῶν.

Ὁ δὲ Γαλανὸς ἀπὸ τοῦ ἔτους 1848 κατέστησε διὰ μεταφράσεως γνωστὴν τὴν Βαλαβαράταν μετὰ διαφόρων ἄλλων τῆς Ἰνδικῆς μνημείων. — Ἡ ἐν τῷ ἐν Ἀθήναις Ἐθνικῷ Πανεπιστημίῳ ἀνίδρυσις καθηγητικῆς ἔδρας πρὸς παράδοσιν τῆς Σανσκριτικῆς θὰ ἦτο ἤδη ὁ καταλλεγότερος τρόπος, ὅπως ἀποδείξῃ, ὅτι ἡ πόλις τῆς Ἀθηνᾶς ἀείποτε κατέσχε μετὰξὺ τῶν συναδέλφων τῆς Ἀνατολῆς χωρῶν τὴν πρῶτην θέσιν ἐπὶ τῆς ὑψηλῆς μαθήσεως.

Ἐκ πρώτης ὄψεως ἀπορεῖ τις πῶς ἡ Εὐρώπη, ἡ ἀπὸ πολλοῦ ἤδη οἰκίαν καταστήσασα τὴν φιλολογίαν φυλῆς ἄλλοτριας τῇ ἡμετέρᾳ, τῆς Σημιτικῆς, πῶς, λέγω, τοσοῦτον ὑπέστη κόπον, ἵνα στρέψῃ τὰς ἰδίαις αὐτῆς σπουδὰς ἐπὶ τῶν ἀριστουργημάτων τῆς Ἰνδικῆς. Ἀλλ' ἐὰν ἐπὶ μακρὸν σκεθῶμεν, ἐξάγομεν ὅτι ἡμεῖς αὐτοὶ ἐ-

λάβομεν στενοτέρας σχέσεις μετὰ τῶν Σημιτῶν ἢ μετὰ τῶν ἡμετέρων ἀδελφῶν, πέραν τῶν Ὑμαλαίων ὄρεων οἰκούντων, συντυχόντων μὲν ποτε πρὸς στιγμὴν τοῖς ὑπὸ τὸν Ἀλέξανδρον στρατιώταις, ὅσον τάχιστα δὲ λησμονηθέντων. — Οἱ Ἀριανοὶ τῆς Εὐρώπης, τὸν χριστιανισμὸν ἀσπασάμενοι, παρέλαβον τὰ ἱερά τῶν Ἑβραίων βιβλία, ἐνιοὶ δὲ αὐτῶν μάλιστα συνείθισαν οὕτως περὶ τὸ ἑβραϊστὶ σκέπτεσθαι καὶ ἐνεργεῖν, ὥστε τινὲς τῶν ἐπὶ Κρόμβελ Πουριτάνων, πρὸς τούτους διάφοροι τῶν μὴν διαμαρτυρομένων, ὁμοιάζουσι πρὸς ἀληθῆ τοῦ Ἰσραὴλ τέκνα κατὰ τὴν διάλεκτον, τὰς ἰδέας καὶ τὴν φιλοχρηματίαν.

Μετὰ τὴν διάδοσιν τῆς χριστιανικῆς πίστεως νέα τις Σημιτικὴ προσηλυτικὴ εἶτα ῥία, ἡ τοῦ Ἰσλαμισμού, ὤθησε τοὺς Ἀραβας ἐπὶ τῶν γραικορωμαϊκῶν ἐπαρχιῶν, οὗτοι δ' ἐξηκολούθησαν τὴν θριαμβευτικὴν αὐτῶν πορείαν μέχρι τῆς μεσημβρινῆς Γαλλίας, ἀποδιωχθέντες πέραν τῶν Πυρηναιῶν μόνον ὑπὸ τῶν νικηφόρων ὕλων τοῦ Καρόλου Μαρτέλλου καὶ τῶν Φράγκων.

Μέχρι τῆς πρώτης Ἐθνεγεροῖας, ἧς θέατρον ἐχρημάτισε τὸ ἐν Παρισίοις Πανεπιστήμιον καὶ τῆς ὁποίας τὴν ἱστορίαν συνέγραψεν ὁ Βικτώριος Λεκλέρ, ἡ Ἀραβικὴ φιλολογία φαίνεται μόνη ἐν Ἀνατολῇ καὶ Ἰσπανίᾳ ἢ δυναμένη νὰ ἐξακολουθήσῃ τὰς μεγάλας ἐπὶ τῆς ἑλληνικῆς παιδείας παραδόσεις· δυνάμεθα δὲ πρὸς στιγμὴν νὰ πιστεύσωμεν ὅτι ἡ ἀριανὴ φυλὴ τῆς ἡμετέρας ἡπείρου, ἀποπνιγείσα ἐντὸς ἀτμοσφαιρας, ὅπου σπανιώτατά εἰσι τὰ ἀναγκαῖα καὶ ζωτικὰ εἰς τὴν διανοητικὴν ἀνάπτυξιν στοιχεῖα, θὰ καθίστατο πάντῃ ἀνίκανος περὶ τὴν συνέχειαν τῶν ἐνδόξων περὶ Ἀθηνῶν παραδόσεων.

Ἀλλ' ἡ ὁσημέραι κατὰ τῆς Σημιτικῆς ἐπιβροχῆς διενεργουμένη ἀντίδρασις εἶναι ἐντελής. Οἱ Ἀραβες τρόπον τινὰ ἐξηφανίσθησαν ἀπὸ τῆς σκηνῆς τοῦ κόσμου ἢ δὲ Ἀραβία, ἐπανελθοῦσα εἰς ἣν διετέλει ἀγρίαν πρὸ τοῦ Μωάμεθ κατάστασιν, εἶναι λίαν ἀξία τοῦ τίτλου τοῦ ἀνελευθέρου, ἀπο-

νεμηθέντος αὐτῇ παρὰ τοῦ συγγραφέως τῶν « Ἀνατολικῶν ». Καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὰ βιβλία τῶν Ἑβραίων, εἰ καὶ οἱ Γερμανοὶ ἐξηκολούθησαν σπουδάζοντας αὐτὰ περιπαθῶς, ὡς μνημεῖα τῆς χριστιανικῆς πίστεως, οὐδεὶς ὑπάρχει πεπαιδευμένος ὁ ἀγνοῶν ὅτι οἱ Ἰνδοὶ ἀποτελοῦσι τὸν μόνον τῶν ἀρχαίων λαῶν, ὅστις ἐπὶ φιλολογίᾳ τε καὶ ἐπιστήμῃς δύναται νὰ συγκριθῇ πρὸς τοὺς Ἕλληνας. Δὲν ἔλαβον μὲν βεβαίως τὴν αἰσθησὶν ἐκείνην τῆς τελειότητος, τῆς παραγωγότητος τὸν Παρθενῶνα, τὴν Ἰλιάδα, τὸν Οἰδίπουν, τὸν Φαίδωνα, μνημεῖα ἀπαράμιλλα· παρέσχον ὁμοῦ δειγμάτια τῆς μᾶλλον γονίμου καὶ εὐστρόφου εὐφυΐας, μεγαλοπρεποῦς ἐν ταῖς ἐποποιαῖς (α), παθητικῆς ἐν τῷ δράματι, ἐμβροχίου ἐν τῇ φιλοσοφίᾳ, δξείας ἐν τῇ μαθηματικῇ, ἐφευρετικῆς ἐν τῇ ἀστρονομίᾳ, σοφῆς δὲ περὶ τὴν νομοθεσίαν.

Κατεδείχθη οὕτω πληρέστατα ὅτι ἡ ἡμετέρα φυλὴ, ἡ ἀναδείξασα τὸν Ὀμηρον, τὸν Δάντην καὶ τὸν Βαλμίκην ἐπλάσε τὰς ἐπιστήμας, ὡς καὶ τὰς τέχνας, καὶ μόνη ἀπέδειξεν, ὅτι τὸ ἰσχυρὸν τῆς ἐλευθερίας πνεῦμα εἶναι ἀπείρως ἀνώτερον οὐ μόνον παρὰ τοῖς φιννομογγόλοις, ἀλλὰ καὶ παρὰ τοῖς οὕτω πως καλουμένοις υἱοῖς τοῦ Σῆμ, ἢ ὑπεροχῇ τῶν ὁποίων ὑπὸ θρησκευτικὴν ἐποψὴν ὑπῆρξεν ἐν τοῖς καθ' ἡμᾶς χρόνοις τοσοῦτον παραδόξως μεγαλοποιηθεῖσα, ὥστε ἐπὶ τέλους ἐθεωρήθησαν οἱ ἀντιπρόσωποι τοῦ μονοθεϊσμοῦ. Τοιοῦτοτρόπως ἐφηρμόσθησαν αὐθαιρέτως παρὰ πᾶσι τοῖς Σημίταις οἱ πρὸς τοὺς Ἑβραίους ἐπιδαφιλευθέντες ἔπαινοι ὡς πρὸς τὴν ἐπιστήμην μᾶλλον ἢ τὴν θεολογίαν.

Τῶνόντι, ἐν μόνον γεγονὸς θίγοντες, ἐὰν ὁ Χριστιανισμὸς ἐγεννήθη ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ, τίς δύναται νὰ ἀρνηθῇ τὴν ἀπειρον ἐπιβροχὴν, τὴν ὁποίαν ἐπὶ τῆς ἀναπτύξεως αὐτοῦ

(α) Ἡ Ῥαμαίτις (Ῥαμαίτις) ἐξιταλισθεῖσα ὑπὸ τοῦ μεγαλασταύρου Γκερσεῖου μετὰ τῆς Μεγάλης Βαράτειδος (μαχαβαράτα). Ἐν οὐσίᾳ τὸ τελευταῖον τοῦτο εἶναι ἀπάνθισμα μιᾶς τῶν τεχνῶν ἐποποιῶν, τοῦ Bahābhārata τοῦ Amara.

ἐξήσκησεν ὁ ἑλληνισμός; Τίς δύναται νὰ ἀμφισβητήσῃ εἰς τοὺς Ἕλληνας πατέρας, μαθητὰς τοῦ Πλάτωνος, τὸν σχηματισμὸν τῆς θεολογίας;

B'.

Ὁ Φραγκίσκος Μπώδρεϋ, εὐπαιδευτος καὶ λίαν περὶ τὰ τοιαῦτα εἰδήμων, συμπαιτριώτης τοῦ Εὐγενίου Βουρνου, καθὰ γεννηθεὶς ἐν Ραβένῃ, ἐξ ἧς κατήγοντο οἱ Βουρνου, ὁ ἐπιστήμων συγγραφεὺς τῆς ἐπὶ τῶν Βεδῶν « Μελέτης τῆς ἐπιστήμης τῆς γλώσσης καὶ τῆς συγκριτικῆς Γραμματικῆς τῶν κλασικῶν γλωσσῶν » προοιωνίζεται τῷ συγγραφεὶ τοῦ Βασιλέως Νάλα λαμπρὸν μέλλον. Τὸ πιστεύω, λέγει αὐτὸς, εἰσέτι νέος ὁ δὲ ἀριθμὸς τῶν ἀπὸ τοῦ 1859 μέχρι τοῦδε δημοσιευθέντων συγγραμμάτων του εἶναι ἤδη ἄξιος λόγου. Μεταξὺ δὲ αὐτῶν ὑπάρχουσι χειρόγραφα φιλολογικὰ, ἱστορικὰ, φιλοσοφικὰ, στίχοι, δράματα, τραγωδίαί, βιογραφίαί, ἐπικρίσεις, ἐφημερίδες...

Ἄλλὰ ταῦτοχρόνως ὁ συγγραφεὺς ἐδημοσίευσε σπουδαῖα πονήματα περὶ τῆς Ἰνδικῆς χώρας, τῆς γλώσσης, τῆς φιλολογίας καὶ τῆς Σανσκριτικῆς μυθολογίας.

Ἐγὼ ὑπισχνούμαι, Κύριοι, ν' ἀσχοληθῶ μόνον περὶ τῶν σπουδῶν τούτων, ἐν ᾧ διανοοῦμαι ν' ἀκολουθήσω ἐν σχέδιον περὶ τῶν ἐν τῇ Ἰταλίᾳ γενομένων Ἰνδικῶν σπουδῶν.

Ὁ καθηγητὴς Δεγουβερνάτος δικαίως διεκδικεῖ παρὰ τοῖς ὁμοεθνεσίν αὐτοῦ τὴν δόξαν τοῦ ἀνακαλύψαι τὰ ἴχνη τῶν ἄχρι τῆς Ἰνδικῆς τὸν μέγαν Μακεδόνα ἀκολουθησάντων Ἑλλήνων. Ἡ ἐκθεσις αὐτοῦ περὶ τῶν ἐν ταῖς ἀνατολικαῖς Ἰνδίαῖς Ἰταλῶν περιηγητῶν (Φλωρεντία 1867) οὐδεμίαν πλεον ἀφήσει περὶ τοιοῦτου ζητήματος ἀπορίαν. Ἀπὸ τοῦ Ἰωάννου Καρπίνου, δεξιῦ πρέσβεως Ἰννοκεντίου τοῦ Δ', ἐπισκόπου τοῦ Ἀντιβάρεως ἐν Ἀλβανίᾳ (γεννηθέντος περὶ τὸ 1254) καὶ τοῦ Μάρκου Πόλου (α) τοῦ περι-

(α) Ἐν τῷ περὶ Μάρκου Πόλου λόγῳ ἀπαγγελλέται πρὸς τὴν ἐν Τεργέστη Ἀθηναῖν, ἀνατυποθῆντι ἐν Ἰστρίᾳ μὲν ἐν τῷ Τεργέσταϊ Παρρατηρητῇ, ἐν Φλωρεντίᾳ δὲ ἐν τῷ

βοήτου Ἐνετοῦ ἐμπόρου (γεννηθέντος περὶ τὸ 1250) μέχρι τοῦ Τηγαρέττα (β) καὶ Σασσετίου, οἱ Ἰταλοὶ ἐσπουδάσαν τὰς χώρας ἐκεῖνας μετὰ ζήσεως καὶ νοημοσύνης, πρᾶγμα, τὸ ὁποῖον περιποιεῖ αὐτοῖς τιμὴν. Κατόπιν τούτων ὁ Γουβερνάτος ἐπιβεβαιῶσθε ὅτι ἀποβαίνει ἄδικος ἢ εἰς τοὺς Πορτογάλλους ἀπόδοσις τῶν παρὰ τῶν Ἰταλῶν ὄντως γενομένων ἀνακαλύψεων. Ἐν τῷ φιλολογικῷ σταδίῳ τῶν εὐπαιδευτῶν Ἀγγλῶν τε καὶ Γερμανῶν, εἰς οὓς ὁμολογουμένως δρέλονται αἱ τῶν Ἰνδικῶν σπουδῶν πρόοδοι, προηγήθη ὁ Σασσετίος. Αὐτὸς διεῖδε τὴν σπουδαιότητα τῆς Σανσκριτικῆς καὶ τῶν σχέσεων αὐτῆς πρὸς τὰς πλείστας γλώσσας τῆς ἡμετέρας ἡπείρου.

Εἶναι ἀναντίρρητον λοιπὸν ὅτι ἡ Ἰνδία δὲν εἶναι πρὸς τὴν Ἰταλίαν « Γῆ ἀγκωστος ».

Ὡσπερ ἐν ταύταις, οὐδὲ ἐν ταῖς ἄλλαις τῶν σπουδῶν ἀρμόζει νὰ περιτυλιζώμεν τὸ νῆμα τῆς παραδόσεως, τὸ ἀτυχῶς ἄκαρπον διατελοῦν ἀπὸ τῆς περιόδου ἐκείνης τῆς καταπτώσεως ἐν ὅλῃ τῇ μεσημβρίᾳ, τῇ ἐπιτρέψασθαι εἰς τὰ βόρεια ἔθνη τῶν Καρπαθίων, τῶν Ἀλπεων καὶ τῶν Πυρηναιῶν νὰ κατὰσχωσιν ἐν Εὐρώπῃ τὴν πρὸς τὸν μεσημβρινὸν πολιτισμὸν ἀνήκουσάν ποτε θέσιν. Ἄλλ' οἰακίδηποτε καὶ ἂν ὦσιν αἱ περὶ αἰσιωτέρου μέλλοντος ἐλπίδες, πρόδηλον ὅτι ὁ Γουβερνάτος ἐδυνήθη νὰ ἐπιπλήξῃ τοὺς ὁμοεθνεῖς αὐτοῦ, διότι δὲν ἐπωφελήθησαν τῆς εὐκαιρίας νὰ προλάβωσι δύο αἰῶνας τοὺς Ἀγγλους ἐν ταῖς σπουδαῖς ταύταις, ἀποτελοῦσαι τὸ ἀθάνατον τοῦ Βρεταννικοῦ ἔθνους σέμνωμα.

Ἡ μικρὰ Ἰνδικὴ Ἐγκυκλοπαιδεία (Τουρῖνον Λέσχερ 1867), κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος δημοσιευθεῖσα καὶ πρὸς τὸν φέροντα τὸ παρά-

« Δικαίῳ » καὶ μεταφρασθέντι ἐν Ἀθήναις ἐν τῇ Ἑλληνικῇ Ἀνεξαρτησίᾳ ἀπεπειράθη ἐγὼ νὰ δώσω ἰδέαν τινὰ τῶν περὶ Ἰνδικῆς καὶ τῶν κατοικῶν αὐτῆς γνωματεύσεών μου.

(β) Ὁ Τηγαρέττας ἦτον ἐκ Βικεντίας· ἐγὼ ἀπέστειλα εἰς τὴν ἐν Παρισίοις Γεωγραφικὴν Ἐταιρίαν περιεργόν τι ἔγγραφον περὶ τοῦ διακεκριμένου ἐκείνου περιηγητοῦ, διατηρούμενον ἐν τῷ Ἀρχιεπισκοπικῷ τῆς Ἐνετίας.

σημον τοῦ μεγαλοσταύρου Κύρ. Κορέσσιον, πρῶτον τῆς Ῥαμαίτιδος μεταφραστὴν, ἀφιερωθεῖσα, δὲν εἶναι ἀπλῆ τις σύνοψις τῶν παρὰ τῶν Ἰταλῶν περιηγητῶν εἰς ἡμᾶς περὶ Ἰνδικῆς ἀφηγηθέντων, καὶ τοι τὸ πόνημα τοῦτο δύναται νὰ θεωρηθῇ μὲν ὡς στοιχειώδης πραγματεία, ἀλλὰ ἐξόχου τυχοῦσα ἐπεξεργασίας ἐκ πάντων, ὅσα γινώσκωμεν περὶ χώρας, ἐνδιαφερούσης οὐ μόνον τοὺς πεπαιδευμένους, ἀλλὰ καὶ ὁποιοιδήποτε ἄμοιρον ποιήσεώς τε καὶ τέχνης.

Τῷ ὄντι ἡ Μικρὰ Ἰνδικὴ Ἐγκυκλοπαιδεία δὲν περιέχει μόνον τὴν ἐξήγησιν τῶν κοινοτέρων Σανσκριτικῶν, ὧν πολλά εἰσι στενογραφήματα σαφέστατα καὶ λίαν ἀκριβῆ ἐπὶ τῆς γεωγραφίας, τῆς μυθολογίας, τῆς ἱστορίας, τῆς φιλολογίας καὶ τῶν Ἰνδικῶν ἔθιμων.

Ὁ Μπώδρεϋ ἤθελε ταχέως νὰ ἴδῃ τὸ ἀξιόλογον ἐκεῖνο βιβλίον γαλλιστὶ μετηγλωτισμένον. Τοσοῦτον λυσιτελεῖς ἐθεώρει αὐτὸ πρὸς πάντα βουλούμενον νὰ εἰσδύσῃ ἀπ' εὐθείας εἰς τὴν περὶ τῶν Ἰνδικῶν κειμένων γῶσιν.

Ἡ δὲ ὀσημέραι ἐν Ἀνατολῇ διάδοσις τῆς Ἰταλικῆς γλώσσης ποσαύτας λαμβάνει διαστάσεις, ὥστε οἱ πεπαιδευμένοι θέλουσιν αἰσθανθῆ ἤττον τοῦ Γάλλου τὴν ἀνάγκην τοῦ ἐννοῆσαι τὴν ἐγκυκλοπαιδείαν, ἐν τῇ κατ' αὐτοὺς γλώσσῃ μεταπεφρασμένην.

Αἱ περὶ τῆς Ἰνδικῆς Ἐποποιίας Σπουδαί (Φλωρεντία 1868) καθιστῶσι γνωστὸν ὅτι διὰ τῆς Σανσκριτικῆς δύνανται νὰ λυθῶσιν τὰ ὑψηλοῦ ἐνδιαφέροντος ζητήματα, τῶν ὁποίων ἡ λύσις ἐπεξηγεῖ τὴν παραγωγὴν καὶ σημασίαν τῶν δοξασιῶν ἐκείνων, αἵτινες ὑπὸ διαφόρους μορφὰς εὐρίσκονται παρ' ἅπασιν τοῖς ἐν τῇ Ἀσίᾳ καὶ Εὐρώπῃ ἀριανοῖς ἔθνεσι.

Αἱ Σπουδαί διαφέρουσι τῶν Βεδικῶν τῆς ἐποποιίας πηγῶν, τὰς ὁποίας ἐπλούτισεν ὁ Α. Δεγουβερνάτος, καθ' ὅσον ὁ συγγραφεὺς τὰς ἔκαμε νὰ παρακολουθῶσι τὰς ἐπὶ τῆς Ῥαμαίτιδος καὶ Μεγάλῃς Βαρατείδος, ἀπ' ἀρχῆς δημοσιευθεῖσας ἐν τῇ Ἀνατολικῇ αὐτοῦ Ἐπιθεωρήσει.

Δυστυχῶς, ἂν οἱ πεπαιδευμένοι συμφωνοῦσι περὶ τῆς ἐν ταῖς ἐποποιαῖς ἐνυπαρχούσης σπουδαιότητος, οὐδαμῶς ὁμογνώσοσι περὶ τοῦ τρόπου τῆς ἐρμηνείας αὐτῶν. Διχογνωμίαι μάλιστα ὑπάρχουσι περὶ τούτων ὅμοιαι πρὸς τὰς ἐπὶ τῶν ὁμηρικῶν ἐπῶν ἀναφαισας.

Ὁ Δεγουβερνάτος οὐχ ἤττον ἐδύνατο νὰ ἐξενέγκῃ τὴν ἰδίαν ἑαυτοῦ γνώμην περὶ τοῦ σοβαροῦ τούτου ζητήματος ἐν ταῖς περὶ τῆς Ἰνδικῆς ἐποποιίας σπουδαῖς αὐτοῦ· ἐπραξε δὲ τὸ τοιοῦτον μετὰ τῆς διακριτικῆς αὐτὸν ἐλευθεριότητος. Καὶ ἐν μὲν τῷ πρώτῳ κεφαλαίῳ προσπαθεῖ νὰ καθιερώσῃ ἐπὶ τῇ βάσει τῶν Ἰνδικῶν κειμένων ὅτι οἱ ἐπικοί ἥρωες οὐδὲν ἄλλο εἰσὶν ἢ μεταμορφώσεις τῶν Βεδῶν, ἐν δὲ τῷ δευτέρῳ αὐτὸς ἐφαρμόζει ἐπὶ τῆς Ῥαμαίτιδος τὴν ἀνάπτυξιν τῶν προηγηθεισῶν ἀρχῶν ἐν τοῖς ἀφθοῖς *Rāma* καὶ *Mahābhārata* τῆς Ἰνδικῆς Ἐγκυκλοπαιδείας. Κατ' αὐτὸν ἐν τῷ *Rāma* δὲν θὰ ὑπάρχῃ ἱστορικὴ πραγματικότης μεγαλειτέρα ἢ ἐν τοῖς υἱοῖς τῆς Ἀλκμήνης. (α)

Οἱ ἠλιακοὶ οὗτοι θεοὶ θὰ συνηγωνίζοντο (ὡς τὸ πρότυπον αὐτῶν ὁ τοῦ Βριτρά νικητῆς, Ἰνδρας) κατὰ τοῦ σκότους, τοῦ χειμῶνος, τῆς νυκτός, τῶν σκοτεινῶν ἀτμῶν, κατὰ τῶν ζηλοτύπων δαιμονίων τῶν ἐν τοῖς κόλποις τῶν νεφῶν τηρούντων τὰ ὕδατα, ὅπως παρακλώσωσιν αὐτοῖς τὴν γονιμοποίησιν τῆς διψώσης γῆς.

Ἡ κατάκτησις τῆς μεσημβρινῆς Ἰνδίας καὶ ὁ πόλεμος τῆς Τρωάδος εἶναι πραγματικά· καὶ ὅμως τὰ γεγονότα ταῦτα διὰ τὴν ἐποποιίαν καὶ τὰς ραψωδίας τοῦ Ῥάμα καὶ τοῦ Ἀχιλλέως καθίστανται μόνον ἀντικείμενον μυθικῶν συμβάντων. Ἐν ἀρχῇ οἱ Ἰνδοευρωπαϊκοὶ μῦθοι, λέγει ὁ Μπώδρεϋ, ὑπῆρξαν ἢ ἐξήγησις τῶν οὐρανίων φαινομένων, αὐθορμήτως γενομένη ὑπὸ παρθενικῶν μὲν,

(α) Ὁ Ῥάμας εἶναι ἡ προσωποποίησις ἐνὸς ἠλιακοῦ θεοῦ καταβαίνοντος ἐπὶ τῆς γῆς πρὸς συμπλήρωσιν πάντων τῶν ἀποδομένων αὐτῷ σημάτων ἐν τῷ μεγάλῳ ποιήματι τῆς Ῥαμαίτιδος (Ἰνδικὴ Ἐγκυκλοπαιδεία.)

ἀλλ' ἰσχυρῶν καὶ ποιητικῶν πνευμάτων. Ὅτε δὲ παρελήφθη ὁ τρόπος οὗτος τοῦ θεωρεῖν τὰ πράγματα, αὐτοὶ ἔμειναν ὡς διηγήματα καὶ ἐκφράσεως τρόποι· πρὸς τούτους δ' ἀπέβλεψαν ἡ ποίησις καὶ ἡ ἱστορία τῶν μετὰ ταῦτα χρόνων.

Ὁ διάσημος βιβλιοφύλαξ τοῦ Ἰνστιτούτου τῆς Γαλλίας, Ἀλφρέδος Μώρεϋ, ὁ διαίρων τὴν γνώμην ταύτην μετὰ τῶν ἐξόχων καθηγητῶν Α. Καὶν, Μαξίμου Μύλλερ καὶ Μιχαὴλ Βρεάλ, διδασκόντων ἐν Γερμανίᾳ, Ἀγγλίᾳ καὶ Γαλλίᾳ, ἐφήρμοσεν αὐτοὺς μετὰ τῆς ἰδιαζούσης αὐτῷ ἐπιστήμης τε καὶ σαφείας εἰς τὰ θρησκευόμενα τῆς Ἑλλάδος.

Ἡ δὲ γνώμη, ἣν ἐκφέρει ἐπὶ τῶν ἐποποιῶν καὶ τῶν οὐ σμικρῶν, οὕτω πως, ἱστορικὴν ἀξίαν κεκτημένων παραδόσεων, πῶς ἀπέχει τῆς ὑποχωρήσεως. Ἐντὸς δὲ καὶ αὐτοῦ τοῦ Πεδεμοντιῦ αὐτὴ δύναται ν' ἀναδείξῃ πρωταγωνιστὴν ἓνα τῶν ἀνθρώπων, οἵτινες μεγάλως συνετέλεσαν εἰς τὴν πρόοδον τῶν ἐν τῇ Ἰνδικῇ σπουδῶν, τὸν σοφὸν τῆς Ῥαματίδος μεταφραστὴν, τὸν μεγάλου σταυρον Γάσπαρον Γκορέζιον, ἔφορον τῆς βιβλιοθήκης τοῦ ἐν Τουρίνω Πανεπιστημίου.

Γ.

Ὁ καθηγητὴς Ἀγγελος Δεγουβερνάτος, δὲν εἶναι φιλόλογος, χάριν τῆς τάξεως τῶν πεπαιδευμένων μόνον συγγραφέων. Ὁ συγγραφεὺς τῶν *Γαμηλιῶν ἐθίμων* εἶναι πνεῦμα κατὰ πολλὰ δραστήριον, ἀδιακόπως μοχθῶν ὑπὲρ τῆς διαδόσεως τῶν ἰδεῶν του. Ὁ εὐπαιδευτος, ὅστις, μὴ ἐγκαταλείπων τὰς προσφιλεῖς αὐτῷ σπουδὰς, συνέστησεν ἐν Φλωρεντίᾳ τὴν «*Ανατολικὴν Ἐπιθεώρησιν*», δι' ἣν τὴν *Σύγχρονον* κατὰ δὲ τὸν Δεκέμβριον τοῦ παρελθόντος ἔτους ἔδρασε τὴν «*Εὐρωπαϊκὴν*», ἀπὸ καλοκάγαθίας δὲν ἐδύνατο ν' ἀνεχθῆ βλέπων τὴν λαμπρὰν τῆς Ἰνδικῆς φιλολογίαν σχεδὸν περιωρισμένην ἐν τῇ βορείῳ Ἰταλίᾳ ἐντὸς στενοτάτου λογίων χώρου. Οὗτος ἐσκέφθη ὅτι ἐν πόλει, οἷα ἡ Φλωρεντία, ἡ θεατρικὴ καλλιθεσία εἶναι γενικὴ, τὸ δὲ κατὰ ἄλλο-

λότερον μέσον τοῦ ἐφελεῖσθαι τὴν προσοχὴν ἐπὶ τῶν ἀριστουργημάτων τῆς Ἰνδικῆς θὰ ἦτο ἡ παράστασις Ἰνδικοῦ τινος μελοδράματος. Ἀλλὰ δὲν ἀπεμιμήθη τὸ θέατρον τοῦ *Schwerin*, προσενεγκόντος τῷ κοινῷ τὴν μόνην μετάφρασιν τοῦ θαυμαστοῦ δράματος τοῦ *Καλιδάσου*, ἐκείνης τοῦ *Cacunlalá*, περὶ οὗ ὁ Ἐρδερ, ὁ θαυμάζων αὐτὸν, ὅσον ὁ μέγας Γαίκτης, ἐπιφωνεῖ μετὰ τούτου ὅτι αἱ σκηναὶ ἐν αὐτῷ συνδέονται μετ' ἀλλήλων, ὡς δακτυλίδια ἐξ ἀνθέων. Ὁ Δεγουβερνάτος, ἐκ τῶν σπουδῶν του ὀρμώμενος ἐπὶ τῆς Ἰνδικῆς ἐποποιίας, ἤρυστο ἐκ τινος τῶν μεγάλων ἐπικῶν ποιημάτων τὸ *Mahábhárata*, ἧτοι τὸ περιπαθεῖς ἐπεισόδιον τῶν ἐρώτων τοῦ Νάλα καὶ τῆς Δαμαϊαντίδος.

Ὁ Βυαζᾶς, ὃν ἡ παράδοσις θεωρεῖ ὡς συγγραφέα τῆς Μεγάλης Βαρατείδος, εἰς πείσμα τῆς περὶ τῆς ἀποδοθείσης αὐτῷ σπουδαιότητος ἐπὶ τῆς συγγραφῆς, δὲν εἶναι, Κύριοι, ἀρκούντως γνωστὸς ἐν τῇ μεσημβρινῇ Εὐρώπῃ, ὅπως κρίνω ἀλυσίτελῃ πᾶσαν περὶ τοῦ μυστηριώδους αὐτοῦ προσώπου μνείαν.

Ἀπὸ τῆς γειετῆς αὐτοῦ ὁ πάππος τῶν Πανδαβᾶ παραχρῆμα αὐξάνει τὸ σῶμά του διὰ μίας πράξεως κατ' ἰδίαν αὐτοῦ βούλησιν· κατόπιν αὐτὸς (ὁ ἐνδοξος, ὁ σοφὸς) ἀναγινώσκει τὰς Βέδας (*vedás*) τοὺς Ἄγγας (*Angás*) καὶ τοὺς Ἰτιασᾶς (*Itihásás*). Οὐδεὶς ὁμοιάζει αὐτῷ κατὰ τὰς τε θρησκευτικὰς ἀσκήσεις, τὴν νηστείαν, τὴν γένεσιν καὶ τὴν θηριωδίαν. Αὐτὸς διαίρει εἰς τέσσαρα μέρη τὴν μονότονον Βέδαν· παντὸς δὲ ἄλλου περὶ τὴν Βέδαν εἰδημονέστερος ὁ Βραμάρσκης, γνώστης τοῦ παρελθόντος καὶ τοῦ μέλλοντος, ποιητὴς πιστὸς εἰς τὴν ἀλήθειαν, ἀγνὸς ἐγενεαλόγησε τὸν Πανδοῦ, (*Pándu*) τοῦ Δριτσακτῆ (*Dritaráktrá*) καὶ τὸν Βιδουρᾶ (*Bidura*). Ἰδοὺ πῶς ἀποφαίνεται, ἡ ἰδίᾳ *Mahábhárata* περὶ τοῦ ἥρωϊκοῦ συγγραφέως τῆς ἱστορίας τῶν Κοιροῦ καὶ τῶν Πανδοῦ Κρισχνᾶ Δβοῖπαγιανα ἐπονομασθέντος Βυαζᾶ, υἱοῦ τῆς παρθένου (γνησίας) Σατισθατί τῆς μυροφόρου

(*Gándhavati*) καὶ *Παραζάρα* τοῦ πρώτου τῶν μονίχων. Ἀλλ' ὁ συγγραφεὺς, τὸν ὁποῖον ἡ Ἰνδικὴ παράδοσις μετὰ βεβαιότητος ἀναφέρει ὡς συντάκτην τοῦ *Μαχαβαράτα* καὶ οὕτινος ἐξελέφθη ὡς βραψωδοῦ τὸ ἐπώνυμον, εἶναι πρόσωπον, τοῦ ὁποῖου ἡ ὑπαρξίς ἀμφισβητεῖται μᾶλλον τῆς τοῦ Ὁμήρου.

Φαίνεται ὅτι τοῦ θεολόγου, τοῦ ποιητοῦ, τοῦ φιλοσόφου, εἰς ὃν ἀποδίδεται ἐνταυτῷ ὁ τίτλος συμπληρωτοῦ τῶν Βεδῶν, ἡ δόξα τοῦ σχηματῆσαι μίαν τῶν μεγάλων ἐποποιῶν καὶ θεμελιῶσαι τὸ Βεδικὸν σύστημα (*vedhanta*), εἶναι ἡ προσωποποίησης μιᾶς ὁλοκλήρου περιόδου τῆς πλουσίας σανσκρτικῆς φιλολογίας.

Ἡ Μεγάλη Βαρατεῖς, ἧτις καὶ μόνη ἠθελεν ἀρκέσει πρὸς δόξαν αὐτοῦ, εἶναι κολοσσιαῖον ποίημα ἐκ 18 ἀσμάτων (*Parvas*) μᾶλλον ἢ ἥττον διεξοδικῶν, περιλαμβανόντων 100,000 διστίχων (*śloka*), ἐνεακίς μεγαλειτέρων τῆς Ἰλιάδος καὶ τῆς Ὀδυσσεΐας συνηγεμένων. Ἐν τῇ ἐποποιίᾳ ταύτῃ περιγράφεται ὁ πόλεμος τῆς ἐπὶ τῆς Ἰνδικῆς δεσποτείας τῶν υἱῶν τοῦ Δριταρασχτῆ (*Dhritarashtra*) καὶ τοῦ Πανδοῦ κατὰ τῶν ἐξαδέλφων αὐτῶν τῶν *Kañávas* καὶ τῶν *Randavas*, εἰς ὃν ἔλαβε μέρος πλήθος ἡγεμόνων τε καὶ λαῶν καὶ ὅστις ἀπέληξεν εἰς τὴν καταστροφὴν τῶν κυριωτέρων Ἰνδικῶν οἰκογενειῶν. Φαίνεται ὅτι τὸ ποίημα ἀρχῆθεν συνέκειτο ἐξ 24,000 διστίχων, ἀλλ' ὅτι κατέστη ἀκολούθως ἡ γενικὴ ἀποθήκη τῶν κατὰ διαδοχὴν σχηματισθέντων ψαλμῶν· «*Δὲν ὑπάρχει ἐν τῷ κόσμῳ, λέγει τὸ ἴδιον Μαχαβαράτα, οὐδὲν διήγημα τὸ μὴ κατέχον θέσιν ἐν τῇ ἱστορίᾳ ταύτῃ, συλλογῇ ὅλων τῶν παραδόσεων. Πᾶν τὸ ἐν αὐτῷ συνηρηολογημένον δύναται νὰ ὑπάρχῃ ἀλλαγῆς, ἀλλὰ τὸ μὴ ἐν αὐτῷ εὐρισκόμενον οὐδαμῶς ἄλλοθι ὑπάρχει.*» Ἐνεκα τῶν προσθηκῶν τούτων τὸ ποίημα πολὺ ἀπώλεσε· ἀλλὰ τὰ πολλὰ ἐπεισόδια, δι' ὧν ἐπισκιάζεται τὸ ἀντικείμενον, τοιοῦτον διεγείρουσιν ἐνδιαφέρον, ὥστε ὁ *Pavie*, ὁ *Foucaux*, ὁ *Bopp* (ΟΜΗΡΟΣ ΦΥΛ. ΣΤ.)

καὶ ὁ *Wilkins* λυσίτελῃ ἔκριναν τὴν μετάφρασιν. Κατὰ τὴν ἐν τῷ τελευταίῳ σχήματι συμπλήρωσιν τῆς Μεγάλης Βαρατείδος, λαβοῦσαν χώραν κατὰ τὸν πρῶτον τῆς χριστιανικῆς ἐποχῆς αἰῶνα, Βραχμᾶνες ἠθέλησαν βεβαίως νὰ συνομολογήσωσι τὰς σπουδαιότερας παραδόσεις τῆς χώρας τῶν.

Ἡ κολοσσιαία αὕτη ἔκδοσις θέλει ἀποπερατωθῆ, καθ' ἃ ὑποτίθησιν ὁ Φουκῶ, ὡς ἐκ τῆς ἀνάγκης τοῦ νὰ προσβάλλῃ τὴν δραστήριον τῶν βουδιστῶν προσήλυτιδα ἑταιρίαν, τὴν πρὸς ἅπαντας ἀποτενομένην καὶ πολλαπλασιάζουσαν τὰ ἴδια ἑαυτῆς ἔργα. Δὲν πρέπει νὰ λησμονήσωμεν, ὅτι οἱ κήρυκες τῆς νέας θρησκείας οὐδὲ τῶν γυναικῶν ἐφείδοντο· ἦτο δὲ λίαν σπουδαία ἡ ἐν τοῖς κύλοις τῆς ὀρθοδοξίας διαφύλαξις αὐτῆς.

Ἡ Γραφή, λέγει ἡ Μαδαβᾶ, διακηρύσσει ὅτι δύνανται ν' ἀναγνώσωσι τὴν Βέδαν μόνον οἱ φέροντες τὸ παράσημον τῆς ἱερατικῆς (αἱ τρεῖς πρώται φυλαί) ἀλλὰ τοῦτοτρόπως διδάσκει ὅτι ἡ σπουδὴ τῶν βιβλίων ἐκείνων ἔσται ἀφορμὴ δυστυχίας εἰς τε τὰ βιβλία καὶ τοὺς Ξονδρᾶς (ἐφεστῆς θεοῦ). Αἱ γυναῖκες κατετάχθησαν εἰς τὴν αὐτὴν γραμμὴν τῶν *Cudras* ἢ ὑπηρέτων, τουτέστι τῶν *διακόρων*. Ἀλλὰ τοῦτοτρόπως διδάσκει πῶς αἱ δύο αὐταὶ τάξεις θέλουσι δυνήθῃ νὰ γνωρίσωσι τὰ μέσα, δι' ὧν θέλουσι φθάσει εἰς τὴν μέλλουσαν εὐδαιμονίαν.

Διὰ τῶν *Πουρανῶν* καὶ ἄλλων πονημάτων τοῦ αὐτοῦ εἴδους μάλιστα, διότι ἡ τριπλῆ Βέδα δὲν δύναται νὰ ἐννοηθῆ παρὰ τῶν γυναικῶν τῶν Ξονδρᾶς ἢ παρὰ τῶν ἐξ ἄλλων τάξεων ἐκπεσόντων προσώπων, ὁ Μονίχος Βυαζᾶς, ἀπὸ καλοκάγαθίας φερόμενος, συνέταξε τὸ *Μαχαβαράτα*.

Πολλοὶ πεπαιδευμένοι προσέθηκον εἰς τὰ δύο ἐπικά ποιήματα τὰς δεκαοκτῶ *ποιρανάδας*, αἱ ὁποῖαι κατὰ τὸν διάσημον *Wilson* ἔχουσι τὴν πηγὴν τῶν ἐν τῷ *Μαχαβαράτα*.

Ἄλλοι ἔχουσι ἀπ' ἀπεναντίας σημειώ-

σεις ότι θα ήτο δύσκολον να καταδείξωσι τὰς σχέσεις τινῶν *pouranádων* πρὸς τὸ *μαχαβαράτα* καὶ τὸ *ραμαιάνα*.

Βεβαίως αἱ *Πουρανάδες* ἀναπλάττουσιν ἀξιώματά τινα ἐκ παραδόσεως Βεδικά ὑπὸ τὴν ἐπιφρόνῃ ἐταιρικοῦ πνεύματος· ἐδύνατό τις νὰ εἶπῃ ὅτι ὁ Βράμας ἐξυψώθη ἰδιαιτέρως ἐν ταῖς ἐκκλησιαστικαῖς ἱστορίαις τῶν ἐταιριῶν, πρὸ πάντων ὑπὲρ τοῦ Βισνοῦ ἢ τοῦ Σίβα καὶ ἐπὶ ζῆμιά τῶν ἄλλων Θεῶν. Ὁ Εὐγένιος Βουρνού μετέφρασε τὴν Βαγκαβάτιδα Κουρανάδα (*Bhagava Kuranaia*) (Παρίσι 1840), περιέχουσαν τὴν ἱστορίαν τοῦ Βισνοῦ. Ὁ Οὐίλσον λέγει ὅτι ὁ Βισνοῦ *Pourana's*, οὗτινος τὸ πνεῦμα εἶναι τὸ αὐτὸ, ἐν δὲ τῇ εἰσαγωγῇ ἀναλύει τὰς *pouranáδας*, δὲν ὑπολογίζει ὀλιγώτερον τῶν 400,000 στροφῶν.

Ἡ μέθοδος, ἣν οἱ Βραχμῆνες ἠκολούθησαν, ἔσεται φείποτε καθιερωμένη παρ' ὅλων τῶν ἱερατικῶν σωμάτων, ἕτινα θέλουσι λάβει κείμενον ἐκπροσωποῦν τὸν Θεὸν Λόγον καὶ παράδωσιν οὖσαν τὸ σχόλιον αὐτῶν. Οὕτως ἡ Ῥωμαϊκὴ Ἐκκλησία κρίνουσα ἐπιζήμιον τοῖς βιβλίοις (α) τὴν ἀνάγνωσιν τῆς Βίβλου, ἐπεφόρτισε τοὺς διδάκτορας αὐτῆς νὰ συνθέσωσι τὰς ἱστορίας τῆς παλαιᾶς ἢ τῆς νέας διαθήκης καὶ τὰ σχόλια αὐτῶν, συστήσασα ταῦτα θερμῶς τοῖς πιστεύουσιν.

Οἱ Βραχμῆνες καὶ αὐτοὶ ζωηρῶς ἐνεθάρρουν τοὺς μαθητάς αὐτῶν εἰς τὴν σπουδὴν τῆς Μεγάλης Βαρταεὶδος (β) ἔφθασαν δὲ νὰ

(α) Ἄνθρωποι, καλῶς γινώσκων τὴν Ἰσπανίαν, ὁ Mérimée εἰς τοὺς *ψευδοδημητρίου*ς (*Faux Démétrius*) λέγει, ὅτι δὲν πιστεύει ὅτι καὶ ἤδη θὰ ἦτον εὐκόλος ἡ μετάφρασις τοῦ Βιβλίου εἰς διάλεκτον κασιτλανὴν ὅμως ἡ τελευταία ἐπανάστασις πολλὰ πράγματα κατέστησεν ἐφικτὰ ὁ τὸν πολιτικὸν γάμον καθιερώσας δύναιται νὰ μεταφράσῃ καλῶς τὴν βίβλον.

(β) Οὐδὲν περιωρότερον ἢ ἡ ἀπαριθμησις τῶν ὠφελειῶν ἀπὸ τῶν πνευματικῶν καὶ κοσμικῶν παραχωρήσεων πρὸς τοὺς ἀναγινώσκοντας ἢ ἀκρωμένους τὴν Μεγάλην Βαρταεὶδα, συναντωμένους ἐν τῇ αὐτῇ ποιήματι. (Φουκῶ « Τὸ Μαχαβάτα Ἀδιβενσα, σελ. 95—103). Ἄν ἄρχῃ ὁ ἐνθουσιασμός ἐκρῆγνται « ὁ σοφός ὁ ἐ-

εἰπῶσιν ὅτι ἡ ἐπαγγελία τῆς ἱστορίας ταύτης τῆς Βαρταεὶδος, λίαν θαυμαστῇ, ἤθελον ἀπαλλάξει τοὺς ἀμαρτωλοὺς ἀπὸ βάρους ἀμαρτήματος. Ὁ δὲ ἄλλως τε γινώσκων τὴν ἐξήγησιν ἀππλλάγη ὄλων αὐτοῦ τῶν πταισμάτων. Γνωστὸν ὅτι ἡ ταπεινοφροσύνη δὲν εἶναι ἡ ἀρετὴ τῶν θεολόγων. Οὗτοι εἰσι προωρισμένοι νὰ παρερμηνεύωσι τὰ ἱερά κείμενα. Κατὰ τὸν μεσαιῶνα δὲν ἐτελεύτησεν ἡ Δύσις ἀπαγγέλλουσα τὰς ὑψηλοτέρας αὐτῆς ὠδάς (*Sommes*) καὶ πρὸ πάντων τὴν τοῦ ἐξ Ἀγγείας Θωμᾶ ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ εὐαγγελίου; Οἱ Βραχμῆνες δὲν ἀπέφυγον τὴν φανταστικὴν ταύτην παρεμβολήν. Αἱ τέσσαρες βέβαι καὶ ἡ Βαρταεὶς παρὰ τῶν *Curas* (θεῶν) ἀναμιχθεῖσαι ἐζυγίσθησαν ἀποῦ δ' ἐγνώσθη ὅτι ἡ Βαρταεὶς μόνη ὑπερέβαινε κατὰ τὸ βάρος ἐπὶ τῆς πλάστιγγος τὰς τέσσαρας βέδας ὁμοῦ καὶ τὰ μυστήρια αὐτῶν, ἀπεφασίσθη ἡ ἐπωνυμία τῶν *Mahabharata* « τοῦ δίκην ἡλίου δι-ασκεδάσαντος τὰ πυκνὰ νέφη τῆς τῶν ἀνθρώπων ἀμαθείας ». Τὸ ποίημα τοῦτο ἐπ' ἀληθείας ἀπαρτίζει ὀλόκληρον βιβλιοθήκην, καθύσον, πλὴν τοῦ ἐν αὐτῷ φιλολογικῷ ἐνδιαφέροντος, ἐνυπάρχουσιν ἱστορία, θεολογία, φιλοσοφία, νομοθεσία καὶ πολιτική. Ἐνῶ ὁ διάσημος καθηγητὴς παρέδιδεν ἐν τῇ Γαλλικῇ ἀκαδημίᾳ, εἰς τῶν οἰκοτρόφων αὐτοῦ μαθητῶν, ὁ Θεόδωρος Παβί, ἐδημοσίευσεν τόμον ἀποσπασμάτων τοῦ *Μαχαβαράτα* (1844), μετὰ τὸν θάνατον δὲ τοῦ Βουρνού ἕτερός τις οἰκότηρος ὁ Ε. Φουκῶ, συγγραφεὺς σπουδαίων πονημάτων περὶ τῆς φιλολογίας τῆς Ἰνδικῆς καὶ τοῦ Τιβέτ, ἐδημοσίευσεν (1862) ἕνδεκα ἐπεισόδια, ἅτινα ἠρανίσθη ἐκ τοῦ ποιήματος, οὗ ὁ Ἰππόλυτος Φώσχ ἤρξατο ἐν ἐτει 1863 κατεσπευσμένως τὴν δημοσίευσιν ὀλοκλήρου μεταφράσεως, διακοπείσης ἐκ τοῦ θανάτου. — Ἐκρίθη δὲ αὕτη ὑπὸ τοῦ Γουβερνάτου μετὰ πλήρους ἀμεροληψίας.

Ξηγήσων καὶ οἱ ἐννοήσαντες αὐτὸ (ἔργον τοῦ Βουζᾶ) εἰς τὴν κατοικίαν τοῦ Βράμα μεταβάντες, θέλουσι κατορθώσαι νὰ ἰσοθεωήσῃ.

Τὸ ἐπεισόδιον τοῦ Νάλα, περὶ οὗ θέλομεν ἰδιαιτέρως ἀσχοληθῆ, δὲν εὑρίσκεται ἐν τῇ συγγράμματι τοῦ *Pauie*, οὐδὲ ἐν τῇ τοῦ Φουκῶ, ἀλλ' ἀναγινώσκειται ἐν ἐκείνῳ τοῦ Φώσχ. Μετεφράσθη ἀγγλιστί ὑπὸ τοῦ *Milman*, ἰταλιστί ὑπὸ τινος Λουιδαρδου *R. G. Maggi*, γερμανιστί ὑπὸ τοῦ ἀνατολιστοῦ καὶ ποιητοῦ βουακού *Buekert* μετ' εὐφύλας ἀνταξίας τοῦ συγγραφέως τῶν *Oestliche Rosens*. Σθεαστῇ ὡσαύτως εἶναι καὶ ἡ ῥωσικὴ μετάφρασις τοῦ Βασιλείου Ζουχόβσκη.

Τὸ τετράδιον τῆς Ἰνδικῆς ποιήσεως, καθ' ὃ προσφῶς ὁ Γουβερνάτου ἀποκαλεῖ τὸ περίφημον ἐπεισόδιον τοῦ γ'. βιβλίου τοῦ *Μαχαβαράτα*, δημοσιευθέντος παρὰ τοῦ ἐν Βερολίνῳ διασημοῦ καθηγητοῦ *Lran. Borq* μετὰ μετάφρασεως λατινικῆς, εἶναι τὸ δεύτερον σανσκритικὸν κείμενον, τὸ ὅποιον εἶδε τὸ φῶς ἐν Εὐρώπῃ, ἀνεσπῆν δὲ κατὰ τὸ 1819 ἐν Λονδίνῳ, ὅπου ἐν ἐτει 1810 ἐδημοσιεύθη ἡ *Notadeca*, (ὁ καλῶς θεσμός, συλλογὴ μύθων καὶ ἀποφάσεων), δηλονότι ἡ Ἰνδικὴ *Χρηστομᾶεια*.

Τὸ ἀπόσπασμα, τὸ χορηγήσαν εἰς τὸν σοφὸν Πεδερμόντιον τὴν ὑπόθεσιν τοῦ βασιλέως Νάλα, εἶναι λαμπρὰ εἰκόν, παριστώσα τὴν ἰσχύν τοῦ συζυγιακοῦ ἔρωτος, ὅποιον κατέστησεν ὁ μικρὸς τῆς Ἰνδικῆς βράμας.

Τὰ συστηματικὰ πνεύματα, ἅτινα ἐν τῷ διαιδάλῳ τῶν ἡμετέρων αἰσθημάτων δὲν δύνανται ἄλλο τι νὰ ἤξέωρουν, εἰμὴ τὸ ἐξαγόμενον τῆς χριστιανικῆς ἡμῶν ἀνατροφῆς, ἐρείλου πρὸς τοῦτοις νὰ ἀναγνωρίσωσιν ὅτι παρὰ τῇ αὐτῇ φυλῇ θεωροῦνται κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον τὰ σχετικὰ εἰς τὸν ἀνθρώπινον προορισμὸν καὶ τὴν ἠθικότητα ζητήματα, καὶ ὅτι οἱ λαοὶ, οὗς ἐπὶ μακρὸν βαρβαροὺς ἐκρίναμεν, ἔρμια δὲ πάντων τῶν ἀμαρτημάτων καὶ ἐλαττωμάτων αὐτῶν, οὐχ ἦττον ἡμῶν αἰσθάνονται τὴν ἀνάγκην, ὅπως ἰδανικοποιήσωσι τὰ αἰσθημάτων αὐτῶν, ἀφιερύμενοι εἰς αὐτὰ μετὰ θερησκευτικοῦ κύρους.

Ἡ Ἀρκμαικτις, περιχαλλεστέρη τῆς ἰδίης αὐτῆς κἀλλονῆς, εἶναι ἀναμφιβόλως ἡρώς

τοσοῦτον ἐντελής, ὅσον οἱ παρὰ τοῦ ἐν Εὐρώπῃ ἱπποτικοῦ ἐνθουσιασμοῦ τοῦ μεσαιῶνος πλασθέντες τύποι· ἡ δὲ καρδία αὐτῆς δεικνύει τὰς αὐτὰς τῶν χριστιανῶν ἐντυπώσεις, αἵτινες εὑρίσκονται ἰχνογραφημένοι ἐν τῇ Δύσει κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ ἱπποτισμοῦ, ἐπὶ παραδείγματος, ἐν τοῖς ἔπαισιν, ἐμπνευσθεῖσιν ἐκ τοῦ κατ' ἐξαιρέσειν μυστικοῦ ψαλτηρίου τοῦ Ἁγίου *Craal*, ἐπαναφανέντος ὑπὸ τοῦ δαφνηρόρου τῆς Ἀγγλίας ἀοιδοῦ, τοῦ συγγραφέως τῆς Πριγκηπέσσης Ἀλφρέδου *Tenniglon*. Ἀξιοσημείωτον δὲ ὅτι κατὰ τὰς αὐτὰς ἀποπλανήσεις δὲν διαφεύγει τὸ θερησκευτικὸν αἰσθημα, τὸ ὅποιον θέλει ἐξηγητῆσαι τοῖς σκοποῦς τῆς πολιτικῆς Θεοκρατίας, πειθναγχαζομένης νὰ δεσπόσῃ πασῶν τῶν κοινωνικῶν δυνάμεων, περοβιομένων ἐκ τῆς τρομερᾶς αὐτῆς ἰσχύος, ἐτοίμης δὲ οὖσης νὰ συνενώσῃ τὸν ἴδιον αὐτῆς ἀγῶνα μετ' ἐκείνου τοῦ οὐρανοῦ (α). Ἐν τῇ φύσει αὐτῆ τῶν πραγμάτων ἔγκειται, ὅτι κατὰ τὰς αὐτομάτως τῶν πρώτων ἐποχῶν θερησκείας τινὸς ὀρμᾶς συμπαρομαρτεῖ, προϊόντος τοῦ χρόνου, ὁ ὑπολογισμὸς, ἡ δὲ ψυχρὰ διπλωματία, κατὰ τὸ δοκοῦν διευθύνουσα, ἀποτελεῖ τὸν θερησκευτικὸν ἐνθουσιασμὸν, ἔννομιζει ὅτι κηδεύει, ὁργανὸν ἡδὴ γενόμενον σκοπῶν μᾶλλον ἢ ἦττον κοσμικῶν. Πολιτικοὶ διαδέχονται τότε τοὺς ἀποστόλους, κύριοι δὲ ἀγέρωχοι, παρασημοστόλιστοι, ἐξουσιαῖαι, κἀθῆνται ἐπὶ τοῦ τόπου τῶν μαρτύρων, πράξις ὡς ἀμνοί. Ὁ Πονερχίτας (ποντίσης ἡγεμὸν) τοῦ Γουβερνάτου (σ. ε'. σκ. β'.) ὁμιλεῖ κατὰ τὸν αὐτὸν ἡγεμονικὸν τρόπον ἐν τῇ Ἀμνάδι τῆς Μερανίας (*agnese di Merania*), τὴν αὐτὴν δὲ περιφρόνησιν ἐκφράζει περὶ τῶν αἰσθημάτων, ὡν τὴν θυσίαν αὐστηρῶς ἀπαιτεῖ. (Ἔσται τὸ τέλος).

(α) Σὺ ἐν ἐμοὶ... τὸν Βράμην ἐτραυματίηες— λέγει ὁ Βεχόκας (σ. β. σκ. α.) (ὡς ὁ Κεντηρίων ἐν τῇ οἴῳ (τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ τοῦ σταυροῦ) τὸν Πατέρα αὐτοῦ Θεόν. Ἡ ἐννοια τῆς μεταφορᾶς εἶναι ὅτι αὐτὴς, λαμβανόμενον ὑπ' ὄψιν τοῦ αἵτιοῦ τῆς προσβολῆς. Εἶναι τοῦτέστι τὸσον ἄδικος ἢ πληγῆ, ὥστε τὴν συναισθητικὴν αὐτῆ ἢ Θεότητα (σημ. τοῦ Μεταφρ.

ΠΕΡΙ ΕΥΗΘΩΝ ΚΑΙ ΕΥΗΘΕΙΑΣ.

Εἰς πολλὰς μὲν χώρας ἀπεδείχθη ὅτι ὑπάρχει ἡ εὐθμία, εἰς οὐδεμίαν ὅμως ἐπιτοσοῦτον ἐξηπλώθη, ὅσον εἰς τινὰς ἐπαρχίας τῆς Ἑλβετίας. Τούτου ἕνεκα ἡ χώρα αὐτὴ ὠνομάσθη « Γῆ κλασικὴ τῆς εὐθμίας, » μεγάλα δὲ προσπάθειαι κατεβλήθησαν, ὅπως κάλλιον ἐνοήσῃσι τὸ νόσημα τοῦτο καὶ ἐπομένως προδῶσι εἰς τὴν θεραπείαν αὐτοῦ.

Δὲν θὰ περιγράψωμεν ποσῶς τὸν εὐθμία τοῦ ὁποίου τὴν λυπηρὰν εἰκόνα πλεῖστοι ἔστησαν, ἀλλ' ἀπλῶς μόνον ἀναφέρωμεν ὅτι, ὅταν τὸ νόσημα εἰς τὴν μεγίστην αὐτοῦ ἀνάπτυξιν εὐρίσκεται, ὁ εὐθμία ὑπερβαίνει τὸν ἡλίθιον, εἶνε δὲ ἀληθὲς τέρας, πάντῃ ἐστερημένον τοῦ λογικοῦ. Ὁ ἱατρὸς *Cerise* ὡς ἐξῆς περιγράφει τὴν κατάστασιν ταύτην, « ὁ εὐθμία εἰς τὸ ἔσχατον βαθμὸν εὐρισκόμενος, μήτε νὰ κινηθῆ δύνηται μήτε ἔν σημειῖον νὰ κάμῃ μήτε τὰ βλέφαρα νὰ κινήσῃ. Δὲν αὐξάνει γρη῏σται δὲ χωρὶς νὰ διέλθῃ τὴν νεκρὰν ἡλικίαν καὶ τὴν ἡβαν, μήτε νὰ φάγῃ γινώσκει. Γρυλισμὸς τις ὁμοίος τῷ τοῦ μικροῦ χοίρου καὶ βρογχικός τις ῥοχαλισμὸς ἐκ τῆς ἐπισωρεύσεως τῶν βλεννῶν προερχόμενος, εἶναι οἱ μόνοι ἤχοι οἱ ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ ἐξερχόμενοι, μᾶλλον ἐκ τῆς ἀτονίας τῶν μυῶν τῆς ἀναπνοῆς παρὰ ἐκ χαλεποῦ συναισθήματος προερχόμενοι· αἱ φωναὶ τοῦ δὲν μεταβάλλονται ποτὲ, ὁμοιάζουσι δὲ μὲ τὴν προσφορὰν φωνῆεντος μακρῶς προφερομένου.

Ἐτύχως ὅμως ἡ εὐθμία δὲν εὐρίσκεται πάντοτε εἰς τοιαύτην κατάστασιν· πολλάκις εἶνε ἀτελής, παρὰ τοῖς καισὶ συνήθως· ἐν δὲ τῇ ἀτελεὶ ταύτῃ καταστάσει ὑπάρχουν προσεῖτι βαθμοὶ διαφοροί, καθ' οὓς ἡ ἱατρικὴ μετὰ τῆς ἀνατροφῆς ἐνούμενη ἢ ἄλλως ἢ ἱατροπαιδαγωγικὴ θεραπεία δύναται νὰ κατορθώσῃ τὴν θεραπείαν τῆς ἀσθενείας ταύτης, νὰ τὴν ἀναγκάσῃ νὰ ἀπισθοχωρήσῃ

ἢ νὰ τὴν ἀναγκάσῃ τοῦλάχιστον εἰς τὴν ὀλεθρίαν αὐτῆς πορείαν.

Δύο τινὰ οὐσιώδη πρέπει νὰ διευκρινήσωμεν, τὴν θέσιν τοῦ εὐθμία ὡς ἀτόμου καὶ τὰ μαρκὰ ἢ γενικὰ αἷτια, ἅτινα γεννῶσι καὶ ὑποβάλλουσιν τὴν εὐθμία.

Πλεῖστοι σοφοὶ ἐπραγματεύθησαν περὶ τῶν αἰτίων τῆς εὐθμίας, ὡς οἱ κ. κ. *de Saussure, Fodéré, Benedict, de Humboldt, Boussigault, Cerise* καὶ τινες ἄλλοι, διαδοχικῶς ἐξετάσαντες τὴν ἀποδοδομένην ἐπήρειαν εἰς τὴν ποιότητα τῶν ὑδάτων, τὴν τοπογραφίαν καὶ τὴν κατασκευὴν τοῦ ἀέρος. Δὲν θὰ ἐξετάσωμεν τὰς διαφορὰς ταύτας γνώμας, κατὰ τῶν ὁποίων πλεῖστα ὅσα ὑπὸ τῶν συγγραφέων ἐλέχθησαν.

Τὸ δύσπεπτον τῶν ποσῶν ὑδάτων, ἡ ὑπαρξὶς τιτανούχων ἀλάτων καὶ ἡ πραγματικὴ ἢ ὑποτιθεμένη ἔλλειψις τοῦ ὀξυγόνου καὶ τοῦ ἰοδίου εἰς τὰ ὕδατα τῶν πλείων μερῶν, ὅπου ἡ εὐθμία εἶνε ἐνδημικὴ, ὡς αἷτια τὴν εὐθμίαν παράγοντα πολὺ διαφιλονεικῶνται, παρὰ τινῶν δὲ μάλιστα καὶ ὅλως ἀρνοῦνται.

Παρὰ πάντων ὅμως ὁμολογεῖται καὶ ἀναγνωρίζεται ὅτι εἰς τὰς βαθεῖας, ὑγρὰς, στενὰς καὶ ζοφερὰς κοιλάδας ἐδρεύει ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἡ εὐθμία, ἐν τῇ ἐνδημικῇ αὐτῆς καταστάσει εὐρισκόμενη, μετὰ τὸ λαοῦ κακῶς τρεφομένου, κακῶς οἰκοῦντος, κακῶς ἐνδυσμένου, γενικῶς δὲ στερουμένου ἐργασίας καὶ ζῶντος τρόπον τινὰ μακρὰν τοῦ πολιτισμοῦ.

Ἐπὶ πολὺ ἐπεκράτησεν ἡ γνώμη, ἥτις ὅμως σήμερον ὅλως ἐγκατηλείφθη, ὅτι ἡ βρογχικήλη ἔχει σχέσιν πρὸς τὴν εὐθμίαν ὡς αἷτιον πρὸς ἀποτέλεσμα· ἐθεωρήθη μάλιστα ὡς ἀναπόφευκτος ἢ σχέσις αὐτῆ. Πλεῖστους εὐθμία ἤμεις αὐτοὶ εἶδομεν οὐδὲν ἔχον βρογχικήλη· ἔχοντας καθ' ἑκάστην ἀπαντὰ τιν ὄντα, ἅτινα, καίτοι βρογχικήλην ὀγκώδη κέκτνται, ἀπολαύουσι ἐξαιρετικῶς τὰς διανοητικὰς δυνάμεις. Ὡσαύτως εἰς πολλὰ μέρη, ὅπου ἡ βρογχικήλη εἶναι ἐνδημικὴ, ἡ εὐθμία σπανίζει· ἐν τούτοις ἡ σχέσις τοῦ εὐθμία μετὰ τοῦ βρογχοληκικοῦ εἰς πολλὰ μέρη μαρτυρεῖται, ὅμως ὁ ὄγκος

τοῦ βρογχοληκικοῦ δὲν ἐξαρτᾶται οὐδέλως ἐκ τοῦ βαθμοῦ τοῦ εὐθμία.

Τὰ δύο ταῦτα νοσήματα δύναται νὰ ὑφίστανται ἀνεξαρτήτως ἀλλήλων εἰς τὰ αὐτὰ μέρη, ὅπου οἱ εὐθμία εὐρίσκονται· ἡ Σαβοῦα ἰδίᾳ περὶ αὐτοῦ μαρτυρεῖ! Παρεταρήσαμεν αὐτόθι βρογχοληκὴς μεγάλας, εἰς τὰς γυναίκας πρὸ πάντων, τῶν ὁποίων τὸ στήθος κατέχετο σχεδὸν καθ' ὅλοκληρίαν· συνδιαλεχθέντες δὲ μετ' αὐτῶν, εὐρομεν τὴν διάνοιάν ται ἀρκούτως καθαρὰν καὶ ἀνεπτυγμένην.

Λαμβάνοντες δὲ τοὺς εὐθμία ἐν τῇ μᾶλλον ἀνεπτυγμένη ἀσθενείᾳ αὐτῶν εὐρισκόμενους, σκοποῦμεν νὰ δεῖξωμεν τί δι' αὐτοὺς δύναται νὰ κατορθωθῇ καὶ πᾶν ὅτι μέχρι τούδε ἐπράχθη.

Ὅλοι οἱ ἱατροὶ, οἵτινες ἐξήτασαν αὐτοὺς προσεκτικῶς, ἀπεφάνθησαν ὅτι πολλοὶ αὐτῶν ἐπιδέχονται θεραπείας. Ὁ *Fodéré* ἐκ τῶν πρώτων ἐξέφερασε τὴν ἰδέαν ταύτην, προέτεινε δὲ μάλιστα τὴν ἐφαρμογὴν μέσων τινῶν, ὅπως φέρωσιν ἀποτέλεσμα καὶ βελτιώσῃσι τοῦλάχιστον τὴν κατάστασιν αὐτῶν. Ὁ παρὰ τῆς Σαξωνικῆς κυβερνήσεως ἀποσταλὴς *Jqhsen*, ὅπως ἐξετάσῃ τὸ περὶ τῆς εὐθμίας ἐν Ἑλβετία ἀναφορὴν ζήτημα, προέτεινε ἔτι ἀπὸ τοῦ 1817 τὴν ἀνεγερσιν ἐιδικῶν ἐκπαιδευτηρίων διὰ τοὺς εὐθμία· συνεβούλευσε δὲ νὰ οἰκοδομήσῃσιν αὐτὰ ἐπὶ ὑψηλῶν θέσεων, ἐν τῷ μέσῳ ἐλευθέρου καὶ καθαροῦ ἀέρος. Ἑλβετός τις ἱατρὸς, ὀνόματι *Guggenbulh* ἐπραγματώσασε τὴν ἰδέαν ταύτην τὸ 1840, ἀνεγείρας κατὰστῆμα πλησίον τοῦ *Interlaken*, τοπικῆς τῆς Βέρνης· ἐπὶ τοῦ ὄροπεδίου τοῦ *Abendberg*, χιλία μέτρα ὑπερᾶνω τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης· κειμένου. Ἐδέχθη ἐν αὐτῷ ἐν δικστήματι ὀλίγων ἐτῶν ὀγδοήκοντα παιδία· μετὰ τὴν θεραπείαν αὐτῶν κατὰ τὴν μέθοδον τοῦ τῆς τρίτον αὐτῶν ἐγεινῶν διδάσκαλοι τῆς στοιχειώδους παιδείσεως· αἱ δὲ φυσικαὶ τῶν δυνάμεις καὶ ἡ διάνοιά τῶν, ἀρκούντως ἐνδυναμωθεῖσαι, κατέστησαν ἱκανὰ ν' ἀκολουθήσῃσι τὴν διδασκαλίαν τῶν δημοσίων σχολείων, ὅπως μᾶλλον

σι τέχνην τινὰ ἢ ἐπιδοθῶσι εἰς ἀγροτικὰς ἢ οἰκιακὰς ἐργασίας.

Ὁ τρόπος τῆς θεραπείας τοῦ ἱατροῦ *Guggenbulh*, τὸν ὁποῖον ἐγνωρίσαμεν κατὰ τὴν ἐν *Interlaken* διαμονή μας, κέκτηται μεγάλην σπουδαιότητα, τὰ μᾶλλον εὐάρεστα ἀποτελέσματα κατορθώσας.

Πρώτη φροντίς κατεβάλλετο ὡς πρὸς τὴν ἐνίσχυσιν τοῦ ὄργανισμοῦ· ὁ καθαρὸς τῶν βουνῶν ἀήρ καὶ ἡ οὐσιώδης τροφή ἦσαν τὰ ἀπαραιτήτως προκαταρκτικὰ μέσα ὅπως ὁ σκοπὸς ἐπιτευχθῇ τὸ γάλα τῶν αἰγῶν, ὕπερ εἰς τὰ μέρη ταῦτα εἶνε ἀρωματικὴν, παρεῖχε μεγίστην ὠφέλειαν, ὡς τροφή. Μετεχειρίζοντο πρὸς τούτοις διαφορὰς σιδηρούχους σκευασίας, τὴν κίανον, τὰ τοπικὰ, καθὼς καὶ τὰ ὕδατα τοῦ *Wiedegg* κείμενα εἰς τὰ πέριξ· τὰ ψυχρὰ λουτρά δυσκόλως ὑπερέροντο, ἀλλὰ τὰ λουτρά καὶ τὰ πλυσίματα τὰ ἀρωματικὰ ἦσαν καταλλήλοτατα, πρὸ πάντων εἰς τὴν ἐνεργίαν αὐτῶν προσιθεμένης καὶ τῆς ἐνεργείας ἡλεκτρομαγνητικῆς τινος συσκευῆς περιστροφικῆς μεγάλης δυνάμεως· ἀκολούθως εἴπετο ἡ γυμναστικὴ, ἐνισχύουσα διὰ καταλλήλων ὀργάνων τὰς δυνάμεις τῶν νέων καὶ ἀσθενῶν.

Μετὰ τὴν ἐνίσχυσιν τῆς φύσεως ὁ *K. Guggenbulh* προέβαινε εἰς τὴν θεραπείαν τῆς ἡθικῆς. Κατ' ἀρχὰς εἰς τὴν ἐγερσιν τῶν αἰσθήσεων· ἡ ἀκοή εἶνε τόσον πολὺ λεπτὴ παρὰ τοῖς πλείστοις τῶν εὐθμία, ὥστε εὐκόλως συνεθίζον νὰ προσφέρωσι λέξεις πολλάκις εἰς αὐτοὺς ἐπαναληθθείσας, οὕτω δὲ οἱ παλαιοὶ αὐτῶν μυκηθμοὶ ἀντικαθίστανται δι' ἐνάρθρου τινος λαλιῆς· ὡς εἰς τὴν ἀνατροφὴν τῶν κεφαλάλων οὕτω καὶ τὸν νέον εὐνήθη προσπαθοῦσι νὰ κάμωσι αὐτὸν προσεκτικὸν εἰς τὰς κινήσεις τῶν χειλέων, ὅταν ὀμιλῶσι πρὸς αὐτὸν, διὰ νὰ τοὺς μιμηθῇ καὶ προσφέρῃ τὰς αὐτὰς λέξεις. Ἡ αἰσθησις τῆς δράσεως παρέχει ὀλιγώτερα βοηθήματα· διότι, ὅταν ὑπάρχη, καθὼς πολλάκις συμβαίνει, στραβισμὸς ἢ μυωπία, εἶνε πολὺ δύσκολον νὰ ἐφαρμόσῃσι ἐπ' αὐτῶν μέσῃ τινὰ σύντονα. Διὰ δὲ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς ἀφῆς προσφέρουσι εἰς τοὺς εὐθμία διὰ νὰ κατα-

στήσουν αὐτοὺς προσεκτικούς, ὅταν τοὺς ἐξασκῶσι εἰς τὴν προφορὰν τῶν γραμμάτων, χαρακτηρᾶς ξυλίνους, τὰ προφερόμενα γράμματα παριστάνοντας καὶ διὰ τῶν ὁποίων τοὺς ἐδιδάσκουσιν εἰς τὸν σχηματισμὸν τῶν λέξεων. Ἡ ὄσφρησις καὶ ἡ γεύσις εἶνε ὀλίγον ἀνεπτυγμένα, διεγείρουν δὲ αὐτὰς διὰ χημικῶν ἐνεργειῶν ἢ διὰ διαφόρων τροφῶν.

Ἡ πρώτη αὐτῆ ἀνατροφή σκοπὸν προτίθεται, ὅπως τροποποιήσῃ τὰς κακὰς κλίσεις τῶν εὐθέων· οὕτω δύναται νὰ μετριάσῃ τὴν ἀδδθηφαγίαν αὐτῶν καὶ τὴν κακὴν ἐξίν τοῦ νὰ θέτωσι τὰ πάντα ἐντὸς τοῦ γόματός των· διὰ τῶν γυμναστικῶν ἀσκήσεων καὶ τῶν ἐνασχολήσεων, τὰς ὁποίας ἐφευρίσκουν δι' αὐτοὺς, ἀπομακρύνουν αὐτῶν τὰς τοσοῦτον ὀλεθρίους δι' αὐτοὺς ἐρωτικὰς βόπας. Προσπαθοῦσι νὰ καταστήσωσι τὸν χαρακτήρα των μείλιχον καὶ κοινωνικόν, νὰ ἐξαφανίσωσι δὲ τὴν δειλίαν, τὸν φόβον, τὴν δυστροπίαν καὶ τὴν κακίαν αὐτῶν. Πρὸ πάντων δὲ καταγίνονται νὰ ὑποθάλλωσι καὶ ἀναπτύσωσι τὰς κλίσεις, ἅς τινες παιδιὰ τινὰ ἔχουσι πρὸς τὰς τέχνας.

Διὰ νὰ ἐγείρουν ἐκ τῆς καρώσεως τὰς διανοητικὰς αὐτῶν δυνάμεις, καταγίνονται εἰς τὴν μελέτην τῶν ἱθικῶν συναισθημάτων, προσπαθοῦντες ν' ἀναπτύξωσιν αὐτὰ καταλλήλως.

Ἡ μέθοδος αὐτῆ, ἐφαρμοζομένη μετ' ἐπιμονῆς, ἀποβαίνει τὰ μάλιστα λυσιτελής. Καὶ οἱ μᾶλλον εὐθέεις ἐπιδέχονται βαθμὸν τινα θεραπείας· διὰ μεγάλων προσπαθειῶν μανθάνουσιν εἰς τὰ ἀτυχεῖ πλάσματα ταῦτα νὰ ὀμιλῶσι, νὰ ψάλλωσι, ν' ἀναγινώσκωσι, νὰ γράφωσι, ν' ἀριθμῶσι καὶ νὰ σχεδιάζωσι. Πολλοὶ αὐτῶν διακρίνονται μᾶλλον ἀποκλίνοντες πρὸς τὴν μηχανικὴν, ἄλλοι σχεδιάζουσι καὶ ἄλλοι κατασκευάζουσι ὠραία χάρτινα φρούρια.

Τὸ οὐσιωδέστερον εἶνε νὰ ἐπιληφθῇ τις τῶν διαθέσεων, τὰς ὁποίας αὐτοὶ πολλάκις προϋσιάζουσιν, ὅπως ὀδηγήσῃ αὐτὰς καταλλήλως· ἐκ τούτου πολλὰ δύνανται εἶναι ἐλπίσι, ὡς μαρτυρεῖ ὁ εὐθέεις Mind, ὁ ζω-

γράφος τῆς Βέρνης, ὅστις ἔκαμε ἀξιολόγους εἰκόνας γαλῶν μετὰ πλείστης εὐφυίας.

Ἐν ὀλίγοις ἡ μέθοδος τῆς θεραπείας τοῦ Guggarbulh συνίσταται εἰς τὸ νὰ ἐγείρῃ ἐν τῷ ἀνθρώπῳ τὴν συνειδησὶν τῶν ἀρχῶν, αἰτινές εἰσιν αἱ βάσεις τῶν ψυχικῶν του δυνάμεων, καὶ βοήθησῃ οὕτω τὴν ἀνάπτυξιν τῆς διανοίας του. Πρῶτον ἀρχονται νὰ ἐνοῶσι τὴν παραβολὴν, τὰς ἀναλογίας καὶ τὰς διαφορὰς τῶν ἀντικειμένων, προβαίνουν βαθμηδὸν εἰς τὴν κατανόησιν τοῦ μεγέθους, τοῦ χρώματος, τοῦ σχήματος, τῆς οὐσίας, τῶν μερῶν κ. τ. λ. ἀκολουθῶς συνάπτουσιν ὅλας τὰς μερικότητας ταύτας, ὅπως σχηματίσωσιν ἰδέαν τινα γενικὴν καὶ ἐκ τῆς γενικῆς ταύτης ἰδέας ἐξάξωσι συμπείρας τινὰς.

Εἴ τινες ἐπι ἀμφιβάλλουσι περὶ τῆς θεραπείας τῶν εὐθέων, ἡ ἀμφιβολία των αὐτῆ ὅλ' ἐκλείψῃ, ἅμα ὡς ἀναγνώσωσι τὰ ἐπὶ τοῦ ἰδίου ἑαυτοῦ καὶ τοῦ ἀδελφοῦ του παρὰ τοῦ ἱατροῦ Odet γραφέντα, μετερχομένου τὸν ἱατρὸν εἰς τὴν Valais.

« Σοφὸς τις ἱατρὸς ἀναφέρει ὁ πρὶν εὐθέεις οὗτος Odet, ὅστις καυχῶμαι ὅτι ἦτο συγγενὴς μου στενός, κατώρθωσε νὰ με κατατάξῃ εἰς τὴν τάξιν τῶν ἀνθρώπων, εὐθέεις ὄντα πρὶν εἰς τὸν ἀνώτατον βαθμὸν, ἀφ' οὗ μ' ἀνέθεσεν, ἕνεκα κατεπειγουσῶν περιστάσεων εἰς χεῖρας μισθωτάς, ἐν ἡλικίᾳ τριῶν καὶ ἡμίσεως ἐτῶν, ὅπου καὶ ἔμεινα ἐπὶ δύο ὀλόκληρα ἔτη. Ἐνισχύων τὰς φυσικὰς δυνάμεις ἀνέπτυξε κατὰ μικρὸν τὴν διάνοιαν τοῦ νεωτέρου μου ἀδελφοῦ, ὅστις νῆπιον ἐπι ἐχωρίσθη τῆς μητρὸς μου κατὰ διαταγὴν τοῦ ἱατροῦ καὶ δὲν τὸν ἐπανέλαβεν ἢ μὴ μετὰ δύο ἔτη κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς ἀναρρώσεώς του. Καὶ τοι πολλάκις τὸν ἐπεσκέπτοντο, ἡ εὐθέεια ὅμως προσέβαλλεν τὰς διανοητικὰς του δυνάμεις διὰ συνήθων τινῶν εἰς τὰ παιδιὰ ἀσθενειῶν. Εἰσχυθέντος εἰς τὸ σχολεῖον, οὐκ ὀλίγον ἐξελάγησεν διὰ τὸν κίνδυνον, ὅτι τὸν ἠπέλει· τὰ πάντα ἐμνησθέντων, ἀλλὰ τὸ κακὸν εἶχεν βαθεῖα· ἐρρίζωθη, ἦτο δὲ τοῦ

δευτέρου βαθμοῦ. Ἐχρειάζετο καιρὸς καὶ ἐπιμονὴ· δὲν ἀπεθαρρύνθησαν· τὸ ὄγδον ἔτος ἤρχισε νὰ ἐννοῆ, τὸ ἔννατον ἔλεγεν φράσεις ὀλοκλήρους καὶ τὸ ἐνδέκατον ἐκρίθη ἱκανὸς νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὸ Κολέγιον.

Ἡ θεραπεία ἐπιτυγχάνεται βεβαίως τοσοῦτον κάλλιον, ὅσον τὰ παιδιὰ, ἅτινα ἐκρίθησαν ἐπιδεκτικὰ θεραπείας, εἶνε νεώτερα· δὲν πρέπει δὲ νὰ ἐπιχειρήσῃ τις τὴν θεραπείαν τῶν εὐθέων. Τὰ δύο πρῶτα ἔτη εἶνε κατὰ τὸν Guggenbulh τὰ μᾶλλον πρόσφορα εἰς τὴν θεραπείαν, διὰ δὲ τοὺς προκεχωρημένους ὁ βαθμὸς τῆς θεραπείας καὶ τῆς ἀναπτύξεως λογιζέται ἐκ τοῦ βαθμοῦ τῆς ἀδρανείας των καὶ ἐκ τῆς ἱκανότητός των εἰς τὴν ἀθροισμὸν τῶν ἤχων. Μετὰ τὸ ἔβδομον ἔτος, ἂν τὰ παιδιὰ ἐξακολουθήσωσι νὰ ὑποβάλλωνται εἰς συστηματικὴν τινα θεραπείαν, δὲν ὑπάρχει κίνδυνος περὶ τῆς ἐπανόδου τοῦ νοσήματος. Ὁ Guggenbulh νομίζει ὅτι ἡ διάρκεια τῆς θεραπευομένης εὐθείας εἶνε ἀπὸ τοῦ τρίτου μέχρι τοῦ ἔβδομου ἔτους· παρετήρησεν δὲ ὅτι ἡ βελτίωσις ἐπέρχεται ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ διὰ βιαίων τινῶν κινήσεων.

Τὸ ὑπὸ τοῦ ἱατροῦ Guggenbulh ἐν Abendbeg συστηθὲν ἐκπαιδευτήριον, ἐργασθὲν ἐπὶ δέκα πέντε ἔτη, ἔφερε τὰ μᾶλλον εὐάρεστα ἀποτελέσματα εἰς τοὺς ἐν αὐτῷ περιποιηθέντας εὐθέεις· ἐχάραξε πρὸς τοὺς τῆ ἐπιστήμῃ τὴν ὁδὸν, ἣν ὤφειλε νὰ βαδίσῃ, ὅπως πολεμήσῃ τὸ νόσημα τοῦτο, ἀθεράπευτον μέχρι τότε θεωρούμενον. Ἄλλ' ἐπιχειρήσεις τοιαῦται, ἀπαιτῶσαι ἀνδρας οὐ μόνον πεπαιδευμένους, ἀλλὰ καὶ ἀφωσιωμένους, ὅπως διευθύνωσιν αὐτὰς, δὲν διαρκούσι· μετὰ μεγίστης δὲ λύπης ἀναφέρωμεν, ὅτι μετὰ τὸν Guggenbulh τὸ ἐκπαιδευτήριον τῆς Abendberg διελύθη καὶ πρὸ δέκα ἢ δώδεκα ἐτῶν δὲν ὑφίσταται πλέον, εἰ καὶ τὰ μέσα τῆς θεραπείας τοῦ ἱατροῦ Guggenbulh ἔφεραν τοὺς προσδοκωμένους καρποὺς καὶ κατέπεισαν ἐκείνους, οἷτινι τινες τὰ ἐμελέτησαν, μάλιστα καὶ σήμερον ἐφηρημύσθησαν ἐπίσης ἐπιτυχῶς, ἀλλ' εἰς ἄτομα καὶ κατ' ἰδίαν ληφθέντα παρὰ διδασκά-

λων εἰδικῶν καὶ οὐχὶ εἰς κοινὰ ἐκπαιδευτήρια. Πάντες κατέγειναν οὐχὶ τοσοῦτον εἰς τὴν θεραπείαν τινῶν εὐθέων, ὅσον εἰς τὴν τελείαν καταστροφὴν τῆς εὐθείας. Τὰ αἴτια τῆς ἐνδημίας ταύτης γνωσθέντος ὅτι προέρχονται ἐκ φυσικῶν, οικονομικῶν καὶ κοινωνικῶν αἰτιῶν, πανταχόθεν προσπάθειαι μεγάλαι κατεβλήθησαν, ὅπως ἀμοιβαίως ἀμφοτέρω καταπολεμήσωσι.

Διάφοροι ἐργασίαι προμηθευθεῖσαι εἰς τὰ πρὶν ἕνεκα τῆς ἀκινήσεως καὶ ἀθλιότητος σηπόμενα ἔθνη, οἷον ῥυμοτομῖαι, προχώσεις χειμάρρων, ῥυακίων καὶ ποταμῶν, ἀποξηράνσεις ἐλῶν, δενδροτομῖαι δασῶν εἰς τινα μέρη καὶ φυτεύσεις εἰς ἄλλα, καλλιέργεια τῆς γῆς, οἰκοδομαὶ καταλληλοτέρων οἰκημάτων, ἐξασκῶσιν αὐτὰ· μετὰ μεγίστης δὲ δραστηριότητος καὶ ἀκαμάτου ζήλου καθημέραν προσπαθοῦσι νὰ συνεθίζωσιν αὐτὰ εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ἐργασιῶν αὐτῶν. Εἰς τὰς ἐνεργείας ταύτας προστίθεται καὶ ἡ μέχρι τῶν ἀπωτάτων χωρίων εἰσδύσασα παιδεία, διδάσκουσα αὐτοὺς οὐ μόνον ν' ἀναγινώσκωσι καὶ νὰ γράφωσι, ἀλλὰ καὶ τινὰς κανόνας τῆς ὑγιεινῆς, παραγγέλματα τινα τῆς καθαριότητος, τὰς ἀρχὰς καὶ τοὺς νόμους τῆς κοινωνικότητος.

Αἱ μᾶλλον σύντονοι προσπάθειαι κατώρθωσαν, ὅστε καθ' ἑκάστην νὰ ἐγκαταλείπωσιν αἱ πτωχαὶ αὐταὶ οἰκογένειαι τὴν κατοικίαν τῶν στενῶν καὶ ζοφερῶν κοιλάδων, ἐν αἷς οὐδέλωσ ἢ ἐπὶ ὀλίγα μόνον λεπτὰ εἰσδύουσιν αἱ ἀκτίνες τοῦ ἡλίου, ὡς ἀπεδείχθημεν ὅτι συμβαίνει εἰς τινα στενά τοῦ Valais, ὑπὸ τῆς ὁδοῦ τοῦ Simploun τεμνόμενα. Κτίζουσι κατάλληλα οἰκήματα διὰ τὰς οἰκογενείας ταύτας ἐπὶ κλιτύων ἐχουσῶν ἐκτεταμένον ὄριζοντα· ἐφευρίσκουν δι' αὐτοὺς διαφόρους ἀγροτικὰς ἐργασίας καὶ βιομηχανίαν τινα, ἅτινα ἐπασχολοῦντα αὐτοὺς τοῖς προμηθεύουσι συνάμα καὶ τὰ μέσα, δι' ὧν ὅλη αὐτῶν ἡ ὑπαρξὶς μεταβάλλεται ἀπὸ τῆς τροφῆς μέχρι τῆς ἐνδυμασίας των.

Τοιαύτην ὁδὸν ὁ πολιτισμὸς ἐν Ἑλβετίᾳ βαδίζει, ἐξαφανίζων τὴν ἀθλιότητα, τὴν ἀ-

μάθειαν, τὰς ἀσθενείας καὶ αὐτὰς τὰς νομιζομένας ἀνάτους. Ἄπασα ἡ παρά τὸν Ῥήνον κοιλάς ἔβριθεν ἄλλοτε εὐθήσιν· τὸ εἰς τὰ πέριξ τοῦ *Marigny* χωρίον *Baltias* κείμενον ἐλέγετο δι' αὐτὸ τὸ δυστυχέστερον καὶ δικαίως· διότι μόλις εὗρισκέ τις τινὰς τὴν στοιχειώδη ἀνάπτυξιν ἔχοντας· σήμερον δὲ πληθυσμὸς του, καὶ τοὶ ἐτριπλασιασθη, οὐδένα ὅμως εὐθήτη περιλαμβάνει. Ὅλαι αἱ στατιστικαὶ καὶ τὰ αὐθεντικά ἔγγραφα μαρτυροῦσι τὴν ταχέαν ἐλάττωσιν, εἰς τινὰ μάλιστα μέρη καὶ τὴν τελείαν ἐξαφάνισιν τῆς ἀσθενείας ταύτης.

Αὕτη εἶνε ἡ λαμπροτέρα τῶν κατακτῆσεων, ὀφειλομένη εἰς τὰς ἀρχὰς καὶ τὴν ἐνέργειαν λαοῦ, ὅστις διὰ τὴν φθῆσιν τὸ ἄκρον ἄωτον τῆς παιδεύσεώς του, ἐννόησεν ὅτι τὸ πρῶτιστον καθήκον του ἦτο ν' ἀποσπάσῃ τὰ ἐλθέθρια σπέρματα, ἅτινα δηλητηριάζουσι τὴν τε φυσικὴν καὶ ἠθικὴν τοῦ ἀνθρώπου ὑπαρξιν.

Τὸ παράδειγμα τοῦτο ὄφειλον ν' ἀκολουθήσωσιν αἱ μεγάλαι πόλεις, ἐν αἷς δυνατὸν νὰ ὑπάρχῃ εἰς τινὰ βαθμὴν ἡ εὐθήθεια, προσερχομένη ἐκ τῆς ἀθλίας φυσικῆς καὶ ἠθικῆς καταστάσεως τῶν ἐπισεσωρευμένων λαῶν, κατοικούντων ἐντὸς διόδων ζοφερῶν, ὡς τὰ στενὰ τοῦ *Valais* ὀλεθρίων.

Ἡ ὑγρασία τῆς ἀτμοσφαιράς, δι' ἐπηρεῶν ὀλεθρίων κεκορσμένης, ἡ ἔλλειψις τῶν ἡλιακῶν ἀκτίνων, ἡ ἀνεπαρκὴς τροφή, πτωχὴ ζωικῆς οὐσίας, ἡ στέρσις διανοητικῆς καλλιέργειας καὶ ἡ ἀκαθαρότης, ταῦτα πάντα προσενεῶν τὴν αἰμάτωσιν, γεννῶσι δὲ διακράσιαν τινὰ χοληρδικὴν ἢ ραχιτικὴν, συνιστάμενην ἐκ χλωρώσεως καὶ ἠλιθιότητος τῆς διανοίας καὶ τῶν αἰσθήσεων, τέλος δὲ τοσοῦτον ὀλεθρίαν, ὅσον ἡ τῆς Ἑλβετίας καὶ Σαβοῦας, κατὰ τῆς ὁποίας τὰ αὐτὰ μέσα εἶναι ἀνάγκη νὰ ἐφαρμοσθῶσι.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΤΡΟΦΩΝ ΕΝ ΓΕΝΕΙ.

Εἰ καὶ τὸ ἀντικείμενον τῆς ἐσπερινῆς ταύτης διμιλίας μου, Κύριοι, θεωρεῖται σήμερον σπουδαῖον φυσιολογικὸν καὶ χημικὸν ζήτημα δι' ὅσας ἐλαθε τροποποιήσεις ἐκ τῶν σφοδρότερων ἐρευνῶν τῶν καθ' ἡμᾶς τελευταίων χρόνων, οὐχ' ἥττον θέλω προσπαθῆσαι, ἵνα καταστήσω αὐτὸ ὅσον ἐνεστὶ κατάληπτον εἰς ὑμᾶς διὰ τῆς ἐπιδεικτικωτέρας αὐτοῦ ἀπλοποιήσεως, χωρὶς διὰ τοῦτο νὰ ἀπομακρυνθῶ τοῦ ἀκριβοῦς ἐπιστημονικοῦ λόγου. Εἰ δὲ τυχὸν δὲν ἤθελε κατανουθῆ σύμπασα ἡ τοῦ παρόντος ἀντικείμενον ἔννοια, θέλωμεν ὅμως ἀποκτῆσαι τὴν γενικωτέραν αὐτοῦ ἰδέαν, καὶ θέλωμεν διδασχθῆ νὰ ἐξετάζωμεν, νὰ ἐρευνῶμεν πάντοτε τὴν τῶν πραγμάτων φύσιν, μὴ ἀρκοῦμενοι εἰς τὰς ἀπλᾶς τοῦ λαοῦ γνώσεις καὶ ἰδέας. Τοιοῦτοτρόπως δὲ, Κύριοι, τὸ ἀνθρώπινον πνεῦμα προσαποκτάται βαθμηδὸν καὶ ἀνεπαισθήτως τὴν ἐξιν τοῦ ὠριμώτερον σκέπτεσθαι καὶ τοῦ μὴ ἀποδέχεσθαι ἀβασανίστως πᾶν τὸ λεγόμενον ἢ πᾶν τὸ ὑποπίπτον εἰς τὰς αἰσθήσεις αὐτοῦ.

Εἰς τὸ αἷμα τοῦ ἀνθρώπου περιέχεται φώσφορος, σίδηρος, ποτάσα, σόδα, ἄσβεστος, μαγγανέζιον, χλωροῦχον σόδιον ἢ τὸ κοινὸν ἅλας, σώματα ἀέρια, ὡς τὸ ὕδρογόνον, τὸ ὀξυγόνον καὶ τὸ ἄζωτον, πρὸς δὲ τούτοις λεύκωμα, οὔτινος τύπος ἐστὶν ἡμῖν τὸ λεύκωμα ἢ τὸ κοινῶς λεγόμενον ἀσπράδι τοῦ ὡοῦ. Ἐκ τούτου δὲ τοῦ λευκώματος σχηματίζεται πᾶσα μεταμόρφωσις καὶ πᾶσα σύνθεσις τοῦ σώματος ἡμῶν, ἐκ τούτου ἄρχεται ἡ μόρφωσις τοῦ ἐμβρύου, ἐκ τούτου γίνεται ἡ ἐνωσις τῶν διηρημένων μερῶν τοῦ ζώου, οἶον τῶν τραυμάτων, ἐκ τούτου ἐν γένει ἡ μόρφωσις καὶ ἡ θρέψις ὅλων τῶν ὄργανικῶν ἰσθῶν τοῦ σώματος τοῦ τε ἀνθρώπου καὶ τῶν ἀλόγων ζώων. Ὁ φώσφορος εὕρεσκειται ἠνωμένος μετὰ ἐλαιώδους τινὸς οὐσίας εἰς τὸν ἐγκέφαλον καὶ εἰς τὰ νεῦρα, πρὸς δὲ φωσφορικὸν ἔλαιον

μετὰ θείου ἀπαντᾶται εἰς τὸ σπέρμα τῶν ἀνδρῶν καὶ εἰς τὰ ὡὰ τῶν γυναικῶν, καὶ τοιοῦτον τὸ φωσφορικὸν λίπος ἐμπεριέχεται εἰς τὸν κρόκον τοῦ ὡοῦ. Τούτου ἕνεκα πρὶν ἢ ἀνακαλυφθῆ τὸ ἔλαιον τοῦ Ὀνίσκου (μουρουνόλαδον), οἱ ἀρχαιότεροι ἰατροὶ ἐδίδον εἰς τοὺς φθισικοὺς 6—8 κρόκους ὡοῦ καθ' ἑκάστην, διότι καὶ τὸ ἔλαιον τοῦ Ὀνίσκου ὀφείλει κυρίως τῶν ῥωστικῆν του ἐνέργειαν εἰς τὸν ἐμπεριεχόμενον φώσφορον. Εἶναι λοιπὸν ὁ φώσφορος τὸ κατ' ἐξοχὴν πλασικὸν ἢ θρεπτικὸν στοιχεῖον τοῦ αἵματος, τὸ ὠφέλιμον εἰς τὴν θρέψιν τοῦ σώματος. Ὁ σίδηρος εἶναι καὶ αὐτὸς τὸ οὐσιωδέστερον μετὰ τὸν φώσφορον στοιχεῖον τοῦ αἵματος, καὶ δι' αὐτοῦ χρωματίζεται τὸ αἷμα· ἄνευ αὐτοῦ, ὡς καὶ ἄνευ τοῦ φωσφόρου, οὐδεμία θρεπτικὴ οὐσία δύναται νὰ θρέψῃ τὸ σῶμα ὑγιεινῶς καὶ ἄνευ βλάβης. Καὶ αὐτὸ τὸ θεῖον ἀποτελεῖ μέρος τοῦ ἡμετέρου σώματος, διότι ἀπαντᾶται εἰς τὸ νευρικὸν σύστημα ἠνωμένον μετὰ τοῦ φωσφόρου, πρὸς δὲ εὕρεσκειται καὶ εἰς τὴν οὐσίαν αὐτὴν τῶν ἄρχων. Ἡ ἄσβεστος, ἠνωμένη μετὰ τοῦ φωσφόρου, ἀποτελεῖ τὴν κυρίαν σύνθεσιν τοῦ ἀνθρώπινου σκελετοῦ, τούτεστι τῶν ὀστέων. Ἡ ποτάσα καὶ ἡ σόδα χρησιμεύουσιν ἵνα διατηρῶσι τὸ αἷμα βευστὸν, πρὸς τοῦτο δὲ φαίνεται ὅτι συμπράττει καὶ τὸ κοινὸν ἅλας ἢ τὸ χλωροῦχον σόδιον, ὡς καλεῖται ἐν τῇ χημείᾳ τοῦτο. Τὰ δὲ ἐν τῷ αἵματι ἢ ἐν τῷ ἡμετέρῳ σώματι ἐμπεριεχόμενα ἀερώδη στοιχεῖα ἢ ἀέρια, ὁποῖα ἀνωτέρω ἀναφέρομεν, χρησιμεύουσιν ἵνα διατηρῶσι τὴν ἐλαστικότητα τοῦ αἵματος καὶ τῶν διαφόρων τοῦ σώματος ἰσθῶν.

Βλέπετε λοιπὸν, Κύριοι, ὅτι τὸ ἀνθρώπινον σῶμα σύγκειται ἐκ πολλῶν καὶ πικίλων γαιωδῶν στοιχείων, σύγκειται δηλονότι ἐκ διαφόρων χρωμάτων, ἐκ χρώματος δὲ ὁ θεὸς ἔπλασε τὸν ἀνθρώπον, καὶ εἰς αὐτὸ τοῦτο πάλιν μεταβάλλεται. «Χοῦς εἶ καὶ εἰς χοῦν ἀπελεύση» ἀναφωνεῖ καθ' ἑκάστην ἡ Ἐκκλησία διὰ τοῦ λειτουργοῦ αὐτῆς, ὅστις ἐπὶ τῆς τελευταίας τοῦ ἀνθρώπου κατοικίας μεγάλαν ἀπαγγέλλει ἠθικοφυσικὴν ἀλήθει-

(ΟΜΗΡΟΣ ΦΥΛ. Ζ')

αν πρὸς συνετισμὸν τῶν ἀλόγων τῆς σαρκὸς παθῶν! Ἄπασαι δὲ ἐκεῖναι αἱ οὐσίαι, αἱ εὕρισκόμεναι εἰς τὸ ἡμέτερον αἷμα καὶ σῶμα, ἐπειδὴ ἀποσυντίθενται καθ' ἑκάστην ἡμέραν καὶ φθείρονται, διότι ἄλλαι μὲν ἐξ αὐτῶν συνθέτουσι τὸ σῶμα, ἄλλαι δὲ ὡς περιττεύουσαι ἐξάγονται ἐκ τοῦ σώματος διὰ τῶν οὐρῶν ἰδίως καὶ διὰ τῆς κόπρου, διὰ τοῦτο ἀνάγκη ἐστὶ ἵνα καὶ ἡμεῖς εἰσάγωμεν αὐτὰς καθ' ἑκάστην ἡμέραν εἰς τὸ σῶμα ἡμῶν· ἄλλως τὸ σῶμα, ἀποσυντιθέμενον ἀδιαλείπτως, καταστρέφεται ἐπὶ τέλος καὶ θνήσκει, ὡς τοῦτο συμβαίνει εἰς τὸν ἐξ ἀσιτίας λεγόμενον θάνατον. Εἰς δὲ τὴν καθ' ἑκάστην ἡμέραν θρέψιν ἤτοι σύνθεσιν τοῦ ἡμετέρου σώματος ἀναγκάζει ἡμᾶς τὸ ἐκ τῆς ἀποσυνθέσεως τοῦ ἰδίου σώματος ἐπιγιγνόμενον αἰσθημα τῆς πείνης, καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ τῆς φύσεως φωνὴ ἢ ἐκόντας ἄκοντας πειθαναγκάζουσα ἡμᾶς, ἵνα καθ' ἑκάστην τρέφωμεν τὸ σῶμα ἡμῶν, ἤτοι συνθέτωμεν αὐτὸ, ἀποσυντιθέμενον καθ' ἑκάστην. Διὰ τῆς τοιαύτης ἀδιαλείπτου συνθέσεως καὶ ἀποσυνθέσεως συγκροτεῖται ἡ ζωὴ τοῦ ἀνθρώπου· διὰ τῆς τοιαύτης ἀφομοιώσεως τὸ ἀνθρώπινον σῶμα ἀείποτε ἀνακαινίζεται καὶ ἀείποτε εἰς τὴν μερικὴν ὑποβάλλεται φθοράν.

Δύο δὲ εἶσι, Κύριοι, αἱ ποιότητες τῶν θρεπτικῶν οὐσιῶν, ὅσας καθ' ἑκάστην μεταχειρίζομεθα πρὸς τὴν σύνθεσιν ἢ θρέψιν τοῦ ἡμετέρου σώματος· δύο εἶσι τὰ εἶδη τῶν τροφῶν, ὅσας καθ' ἑκάστην εἰσάγωμεν εἰς τὸ σῶμα ἡμῶν, ἵνα διὰ τούτων ἀντικαθίστῶμεν τὰ καθ' ἑκάστην ἡμέραν ἐξαγόμενα καὶ φθειρόμενα γαιώδη ἐκεῖνα στοιχεῖα, ὅσα ἀνωτέρω ἀναφέρομεν. Τὰ δύο ταῦτα τῶν τροφῶν εἶδη εἰσὶν αἱ φυτικαὶ καὶ αἱ ζωϊκαὶ οὐσίαι. Καὶ τὰς μὲν φυτικὰς ὑποδιαιροῦσι σήμερον εἰς δύο τάξεις—α.) εἰς τὰς κυρίως φυτικὰς οὐσίας τὰς ἀφθονούσας ὑδατωδῶν μορίων, οἷαι εἰσὶν τὰ κηχώρια ἢ ραδίκια, αἱ μαλάχαι ἢ μολόχαι, τὰ σπανάκια, τὰ σπαράγγια καὶ εἴτι τοιοῦτον, αἷτινες καὶ εἰσάγουσιν εἰς τὸ ἡμέτερον σῶμα τὰ ἀνθρακικά τῆς ποτάσεως καὶ σόδας ἅλατα πρὸς βευσταποίησιν τοῦ αἵματος καὶ

πρὸς ἄλλους τινὰς σκοπούς. — 6.) εἰς τὰς ἀλευρώδεις, εἰλαιώδεις καὶ ζαχαρώδεις φυτικές τροφάς, τὰς καὶ ἀναπνευστικὰς ἢ θερμαντικὰς λεγομένας, διότι αὐταὶ συντείνουσιν εἰς τὴν ἀνάπτυξιν καὶ τὴν διατήρησιν τοῦ ζωικοῦ θερμογόνου, ἤτοι τῆς τοῦ σώματος θερμότητος. Εἰς τὴν τάξιν ταύτην ἀνάγονται καὶ πάντα τὰ οἰνοπνευματώδη ποτά καὶ ὁ οἶνος, περὶ ὧν ἰδίως θέλομεν ἐμιλήσει ἐν ἄλλῃ ἐσπερινῇ διαλέξει. Ἐχουσι δὲ θερμαντικὴν ἰδιότητα, διότι καὶ μεγάλην ἔχουσι σχέσιν πρὸς τὸ εἰσπνεόμενον ἐκ τῆς ἀτμοσφαιρας ὀξυγόνον, καὶ τούτου ἕνεκα, ἀφθόνως εἰσαγόμεναι αἱ τοιαῦται τροφαὶ ἢ τὰ οἰνοπνευματώδη ἐκεῖνα ποτά, εἰς τὸ σῶμα, παρεμποδίζουσι κατὰ μέγα μέρος τὴν ἀποσύνθεσιν τῶν στερεῶν καὶ ὑγρῶν μερῶν τοῦ σώματος ἡμῶν, καὶ ἐντεῦθεν συντείνουσιν εἰς τὸ νὰ παχύνωσι τὸ σῶμα ἢ νὰ ἐπιφέρωσι τὴν πολυσαρκίαν, — τοῦθ' ὅπερ ἐπιμαρτυρεῖ καὶ ἡ καθημερινὴ πείρα, — πρὸς δὲ καὶ εἰς τὸ προδιαθέτειν τὸν ἡμέτερον ὀργανισμόν εἰς διαφόρους βαρείας νόσους, οἷον πρὸς τὴν λιθίαν, τοὺς χρονίους ρευματισμούς ἢ τὴν ἀρθρίτιν, εἰς τὴν ποδάγραν καὶ εἰς τινὰς ἀνιάτους τῆς καρδίας καὶ τοῦ ἥπατος νόσους. Διὰ τοῦτο καὶ αἱ θερμαντικαὶ αὐταὶ φυτικαὶ τροφαὶ βλάπτουσι, — μάλιστα πασῶν τὰ οἰνοπνευματώδη ποτά — τοὺς κατοίκους τῶν θερμῶν κλιμάτων καὶ ἡμᾶς τοὺς τῶν εὐκρατῶν κλιμάτων κατὰ τὰς θερινὰς τοῦ ἔτους ὥρας, ὅτε καὶ φύσει ὁ ἄνθρωπος φέρεται πρὸς τὰς ὑδαρεῖς φυτικὰς τροφάς καὶ πρὸς τὴν ἀφθονον χρῆσιν τοῦ ὕδατος. Ἄλλ' οὐχ ἥττον ἢ μετρία αὐτῶν χρῆσις, καὶ μάλιστα ἐν ὥρᾳ χειμῶνος, ὅτε διὰ τὴν συμπίκνωσιν τοῦ ἀτμοσφαιρικοῦ ἀέρος ἀφθονον ὑπάρχει ἐν αὐτῷ τὸ ὀξυγόνον, οὐχὶ μόνον ὠφέλιμός ἐστιν, ἀλλὰ καὶ ἀναγκαία, ὅπως ἀφ' ἐνὸς μὲν προφυλάττῃ τὸ σῶμα ἡμῶν ἀπὸ τῆς καυστικῆς τοῦ ὀξυγόνου ἐνεργείας ἐπὶ τῶν ὀργανικῶν ἰσθῶν, ἀφ' ἑτέρου δὲ διατηρῇ τὴν ζωικὴν θερμότητα αὐτοῦ δι' ὅσων εἰσάγει ἀναπνευστικῶν ἢ θερμαντικῶν στοιχείων, ἀναγκαίων πρὸς τὴν

ζωικὴν καυσίν' ἄνευ τούτου τὸ ἐν τῷ αἵματι διαλελυμένον, ὡς εἴρηται, λεύκωμα ἤθελε βαθμηδὸν ἐλαττωθῆ καὶ ἐξαντληθῆ, ἢ δὲ ζωὴ ἡμῶν ἤθελε καταστραφῆ, διότι ἐκ τοῦ λευκόματος σχηματίζονται πάντα τὰ μέρη τοῦ ὀργανισμοῦ ἡμῶν διὰ τῆς ἐπ' αὐτοῦ ἐνεργείας τοῦ εἰσπνεόμενου ὀξυγόνου. Ὅθεν καὶ ὅταν ὁ ἰατρός διορίζῃ φυτικὴν τροφήν, ἀναγκαῖον θεωρεῖται σήμερον ἵνα ποιῆται τὴν ἀναγκαίαν διάκρισιν ἀναμέσου τῶν δύο τούτων τάξεων τῆς φυτικῆς διαίτης ἢ τροφῆς, καθ' ὅν προτίθεται θεραπευτικὸν σκοπόν.

Αἱ δὲ ζωικαὶ οὐσίαι ἢ τὰ κρέατα ἐν γένει εἰσάγουσιν εἰς τὸ σῶμα ἡμῶν τὸν φώσφορον καὶ τὸν σίδηρον διὸ καὶ εἰσὶν αἱ θερμικώτεραι καὶ ῥωστικώτεραι τροφαὶ. Πρὸς τὰς ζωικὰς ταύτας τροφάς προσεγγίζει πολὺ ὁ σίτος, ἂν καὶ εἴναι ἀλευρώδης φυτικὴ οὐσία, ἀλλ' ὅμως προσεγγίζει πρὸς ἐκεῖνας, διότι περιέχει τὰ δύο γαιώδη στοιχεία, τὸν φώσφορον καὶ σίδηρον, καὶ διὰ τοῦτο ἐκ μόνου σιτίου ἄρτου δύναται ὁ ἄνθρωπος νὰ τραφῇ ἐπὶ πολὺν χρόνον ὑγιεινῶς καὶ ἄνευ βλάβης. Τὰ θερμικώτερα καὶ ῥωστικώτερα κρέατὰ εἰσὶ τὸ βόειον καὶ τὸ κρέας τῶν ἀγρίων ζώων καὶ πτηνῶν, τινεῖται τὰ λεγόμενα ἐρυθρὰ κρέατα, τὰ δὲ λευκὰ κρέατα τῶν ὀρνίθων, τῶν ἰχθύων, τῶν ὀστρακοδέρμων καὶ ἄλλων εἰσὶν ὀλιγώτερον θερμικὰ καὶ ὀλιγώτερον εὐπεπτα. Οἱ ἰχθύς τόσω διὰ τὸν φώσφορον ὅσον καὶ διὰ τὸ ὅποιον ἔχουσι πολὺ λεύκωμα. λέγονται διὰ τοῦτο, ὅτι εἰσὶ λίαν γονιμοποιῶν, ὡς καὶ τὰ ὠὰ τῶν ὀρνίθων, παρέχουσι δηλονότι περισσότερα στοιχεία εἰς τὸ σπέρμα τοῦ ἀνδρὸς καὶ εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῶν ὠῶν τῆς γυναικός. Ὅσοι τῶν ἀνθρώπων τρέφονται ἀποκλειστικῶς διὰ ζωικῶν τροφῶν, αἱτινες ἀφθονοῦσι φωσφορικῶν ἀλάτων, οὗτοι καὶ εὐκολώτερον περιπίπτουσιν εἰς τὴν λιθίαν καὶ τὴν ποδάγραν, καὶ εἰς λιθικὰς ἐναποθέσεις ἐν τε τῇ καρδίᾳ καὶ ἐν ταῖς ἀρτηρίαις, καὶ μάλιστα ἐὰν οἱ τῶν αὐτῶν καταχρῶνται συνάμα καὶ τὰ οἰνοπνευματώδη ποτά, ὡς συνήθως συμ-

βαίνει παρὰ τοῖς Ἄγγλοις, παρ' οἷς συχότερα ἢ τε λιθίαις καὶ ἢ ποδάγρα.

Ἐκαστον λοιπὸν εἶδος τροφῆς καὶ διαίτης, Κύριοι, ἔχει καὶ ἴδιον θερητικὸν λόγον, καὶ ἴδιαν ἔχει νὰ ἐπιτελέσῃ θερητικὴν λειτουργίαν' ὅθεν καὶ ἡ μετρία χρῆσις καὶ ἡ ἀνάλογος μίξις τῆς τε κυρίως φυτικῆς, τῆς θερμαντικῆς φυτικῆς, καὶ τῆς ζωικῆς τροφῆς θεωρεῖται σκόπιμος καὶ συντελεστικὴ πρὸς τὴν ὑγείαν τοῦ ἀνθρώπου ἐν γένει. Λέγω δὲ ἐν γένει, διότι ὑπάρχουσι διαφοραὶ νοσεραὶ προδιαθέσεις, προκύπτουσαι ἐκ τῶν διαφορῶν τοῦ ἀνθρώπου κράσεων, αἱτινες ἀπαιτοῦσι τὴν ἀποκλειστικὴν ἀποφυγὴν ταύτης ἢ ἐκείνης τῆς διαίτης ἢ τὸν πλεονασμὸν ταύτης μᾶλλον ἢ ἐκείνης. Σημειωτέον δὲ ὅτι ἡ μὲν φυτικὴ διαίτα ἢ τροφή, καὶ μάλιστα ἡ κυρίως ὑδαρῆς φυτικὴ τροφή, καθίσταται μικροβίωτερον τὸν ἄνθρωπον, ἢ δὲ ζωικὴ συντέμνει τὴν ἀνθρωπίνην ζωὴν διὸ, καίτοι ὠφέλιμος αὐτῇ εἰς τὴν παιδικὴν καὶ ἑφηβὸν ἡλικίαν, ἄρχεται γινόμενη ἐπιβλαβὴς μᾶλλον εἰς τὴν ἀνδρικὴν καὶ γερωντικὴν, ἐὰν μάλιστα γίνηται ἀποκλειστικὴ χρῆσις αὐτῆς, τουτέστι τῆς ζωικῆς.

Ἐπειδὴ ἡ ζωικὴ τροφή ἢ τὰ κρέατα ἀφθονοῦσι φωσφορικῶν ἢ γαιωδῶν στοιχείων, τὰ δὲ στοιχεία ταῦτα γίνονται ἀφθονώτερα ὅσον αὐξάνει ἢ ἡλικία, ὅσον μάλιστα ἀπὸ τῆς ἀνδρικῆς χωροῦμεν πρὸς τὴν γερωντικὴν, διὰ ταῦτα ἐπισπεύδεται ἢ τοῦ σώματος ἀπογαίωσις καὶ ἢ πρὸς τὴν ἀνόργανον σύνθεσιν τάσις. Τοιοῦτοτρόπως οἱ μύωνες, οἱ χόνδροι καὶ τὰ ὀστά μικρύνονται ἅμα καὶ σκληρύνονται, πολλὰι φλέβες καὶ ἀρτηρίαι τοῦ δερματος ἐξαφανίζονται, τὰ ὀστά, τιτανώδεστερα γίνονται καὶ οἱ χιτώνες τῶν ἀρτηριῶν τραχύονται, καὶ συχνάκις ἐναποτίθενται αὐτοῖς οὐρικά καὶ φωσφορικὰ λιθίασις, πολλοὶ δὲ χόνδροι καὶ ἀποστεῶνται ὅλως. Δικαίως ἄρα εἶπεν ὁ Ροβίνος (Robin) ὅτι τὸ γῆρας καὶ ὁ γερωντικὸς θάνατος ἀκολουθοῦσι τὸν λόγον τῶν μεταλλικῶν καὶ γαιω-

δῶν στοιχείων, ἅτινα προσφύονται εἰς τοὺς ὀργανικοὺς ἡμῶν ἰστούς, καὶ προσεγγίζουσιν οὕτω αὐτοὺς εἰς τὴν φύσιν τῶν ἀνοργάνων συνθέσεων. Εἰ δὲ καὶ τῷ ὄντι δὲν εἶναι αὕτη μόνη ἢ αἰτία τοῦ φυσικοῦ τέλους τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς, δυνάμεθα ὁμῶς κάλλιστα νὰ συμπεράνωμεν, ὅτι αὕτη ἀποτελεῖ οὐσιῶδες μέρος αὐτῆς, καὶ διὰ τοῦτο ἢ ἀφθονος ἢ ἢ καθημερινὴ χρῆσις τῶν τροφῶν ἐκείνων, ὅσαι ἐμπεριέχουσι πολλὰ μεταλλικὰ στοιχεία, οἷα τὰ κρέατα, δύναται νὰ βραχύνωσι τὴν μακροβιότητα τοῦ ἀνθρώπου.

Ἀπὸ τῆς γερωντικῆς λοιπὸν ἡλικίας, Κύριοι, τὸ ἡμέτερον σῶμα, τείνειν ἀείποτε πρὸς τὸ γαιώδες, τείνειν ἵνα χυθῆ γένηται, πανταχόθεν ἤδη ἀπεκδέχεται ἀγγελίας, ὅτι κατέφθασε τὸ τέλος τῆς σειράς καὶ ἀλληλουγίας τῶν ἐνεργειῶν ἐκείνων, αἱτινες ἀπετέλουν τὴν ἀκατάληπτον λειτουργίαν τῆς σωματικῆς ζωῆς διὸ καὶ δειλὸς καὶ μελαγχολικὸς καὶ μεμφίμοιρος ὁ γέρων καθίσταται, ἐὰν εὐτυχῶς δὲν ἤθελε μεταπέσει εἰς τὸ στάδιον τῆς ἡθικῆς μωρίας. Φαίνεται δ' ὅτι ἡ φύσις ἠθέλησεν ἵνα καταστήσῃ τοιοῦτοτρόπως ἐπαχθῆ τὴν ζωὴν περὶ τὴν δύσιν τοῦ ἡμετέρου βίου, ὅπως μετ' ὀλιγωτέρως θλίψεως καὶ μετὰ πλείονος εὐχαριστήσεως ἐγκαταλείπωμεν τὴν οὐρανὴν ταύτην ἐπὶ τῆς γῆς ὑπαρξίν. Ἄλλ' ἐὰν ἢ τοῦ σώματος ἡμῶν ὕλη ὑποβάλλεται κατὰ νόμους τῆς φύσεως εἰς τοὺς νόμους τῆς ἀνοργάνου ὕλης, ἐὰν ἢ σωματικὴ ἡμῶν ζωὴ σβέννυται μετὰ βραχείου ἢ μακρὰν πνοήν, ἐὰν τὸ ἀνθρώπινον σῶμα διαλύηται εἰς τὰ ἐξ ὧν συνετέθη, ἢ πνευματικὴ ὅμως τοῦ ἀνθρώπου ζωὴ, ὡς λαμπρὰς αὐτόφωτος, οὐδέποτε σβέννυται, ἀλλὰ ζῆ καὶ διακωνίζεται ἐν τῇ μνήμῃ τῶν ἐναρτέων αὐτῆς πράξεων. Ναί, Κύριοι, ἀνατρέπτε μὲν τὴν ἐπιστήμην καὶ μεγάλως καταβιάζομεν τὸ ἀνθρώπινον λογικόν, ἐὰν συγχέωμεν τὰς ψυχολογικὰς δόξας πρὸς τὰς δόξας τὰς φυσιολογικὰς, ἐὰν συνταυτίσωμεν τὸ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις βιωτικὸν στοιχείον ἢ τὴν παρὰ τοῖς νεώτεροις ζωικὴν δύναμιν πρὸς τὸ

πνεύμα και την ψυχήν. Ναι! τὸ ἡμέτερον πνεύμα, καταλείπον τὸ διαλυόμενον σῶμα, μεταβαίνει πρὸς τὴν οὐράνιον αὐτοῦ κατοικίαν, ἐξ ἧς και κατήλθε πρὸς δοκιμασίαν, πρὸς ἐνάσκησιν τῆς δικαιοσύνης και τῆς ἄλλης ἀρετῆς, αἵτινες, ὡσπερ πυρὶ και αἰδήρῳ ἀνάλωτοι, οὔτε συγκαταρρέουσι μετὰ τῶν ἀνθρωπίνων πραγμάτων οὔτε τὴν καταστρεπτικὴν τοῦ χρόνου ἐπιρροὴν φοβούνται οὔτε ἐπὶ τῷ ὕλικῷ μαρασμῷ τοῦ γήρατος θλίβονται, οὐδὲ τὴν τελευταίαν τοῦ βίου ἀποστρέφονται. Φύλαξ τοῦ ἀγράφου τῆς συνειδήσεως νόμου και φρουρὸς τοῦ γραπτοῦ τῆς ἄνωθεν εὐαγγελισθείσης διδασκαλίας, ἀπέρχεται ὁ οὕτω βιώσας ἄνθρωπος ἀπὸ τοῦ ὕλικου εἰς ἕτερον πνευματικὸν κόσμον, μετὰ τῆς ἀπάτου ἐκείνης ἡδονῆς, ὅτι ἐξεπλήρωσε τὴν ἐπὶ γῆς ἀποστολήν, χρήσιμος ἑαυτῷ και τῷ πλησίον αὐτοῦ γινόμενος. Ἡ τηλικαύτη ἡδονή, Κύριοι, οὐδέποτε παύει οὔτε ἐξασθενεῖ διὰ χρόνον οὔτε ἐγκαταλείπει ἡμᾶς κατὰ τὰς θλίψεις τοῦ βίου οὐδὲ καταναλίσκει τὰς δυνάμεις τῆς ζωῆς οὐδὲ φέρει μεθ' ἑαυτῆς τὴν μεταμέλειαν ἢ τὴν τύψιν τοῦ συνειδότος, ὡς συμβαίνει εἰς πᾶσαν ἄλλην ἡδονήν, συμπαραμένει δὲ και συμπαρακολουθεῖ τὸν ἄνθρωπον και πέραν τῶν βειθρων τοῦ πολυκυμάντου βίου, ἀναφαίρετος ἀπὸ τῆς οὐρανίας αὐτοῦ φύσεως!

(*Ἀπηγγέθη ἐν τῷ Ἀναγνώστῳ Ἀήμου μηνί Ἀπριλίῳ 1874 ὑπὸ*

Εὐαγγέλου Ἐμμαουήλ.)

Ο ΟΙΝΟΠΝΕΥΜΑΤΙΣΜΟΣ ΚΑΙ Ο ΛΥΣΙΣΜΟΣ.

(Ἐκ τοῦ Γαλλ. ὑπὸ Κ. Α. Ἰσηγόνη).

I

Ἡ κατάχρησις τῶν πνευματωδῶν ποτῶν εἶναι τοσοῦτον ἀρχαία, ὅσον και ἡ ἀνθρωπότης αὐτή, διὰ τῆς ἐπεκτάσεως ὅμως τὴν

ὁποῖαν αὐτὴ ἐπ' ἐσχάτων ἔλαβε, και διὰ τοῦ φθοροποιῦ χαρακτήρος, τὸν ὁποῖον περιεβλήθη, κατέστη ἐτέρα πληγὴ τῆς καθ' ἡμᾶς ἐποχῆς. Ὁ ἄνθρωπος σήμερον δὲν μεθύσκειται μόνον, ὡς ὁ πάλαι, ἐν τῷ συμποσίῳ και διὰ φυσικῶν ποτῶν, τοῦ οἴνου π. χ. τοῦ ζύθου ἢ τοῦ χυμοῦ τῶν καρπῶν, ἀλλὰ κάμνει χρῆσιν και τεχνητῶν σκευασίῶν ἐκτὸς τῆς τραπέζης και νηστὶς ἐστὶ. Ὁ νέος οὗτος οἰνοπνευματισμὸς εἶναι ἀλλοιόν τι, ἢ ἡ βάνασος, ὡς εἶπεν, και διαβωτική ἀκρασία τῶν ἀρχαίων. Ἐχει μὲν ἐκεῖνος ἔλα τὰ ἐλαττώματα ταύτης και, καθὼς ὁ οἶνος, τὸν ὁποῖον ὁ Ἐκκλησιαστής ἀπηγόρευεν εἰς τοὺς Ἑβραίους, γεννᾷ τὴν ὄργην και μυρία προξενεῖ καταστροφάς, κέκτηται ὅμως και ἴδια ἄλλα ἐλαττώματα και καμίας ἀγνώστους τοῖς ἀρχαίοις. Νεώτεροι ἐμβριθεῖς ἰατρικαὶ μελέται κατέστησαν ἀναμφήριστον τὴν θανατηφόρον δραστηριότητα τοῦ ἐν τῷ οἰνοπνεύματι δηλητηρίου και τὴν ἰσθόλον ἐπιρροὴν, ἣν ἐξασκεῖ ἐπὶ τοῦ ὀργανισμοῦ και τῆς διανοίας τοῦ ἀνθρώπου. Εἶναι λοιπὸν νέα μᾶστιξ, ἣτις ἀναφαίνεται ἐν ἡμῖν, προῖόν ἐκούσιον και χαρακτηριστικὸν τοῦ ἡμετέρου πολιτισμοῦ. Συνήθεια δὲ τοσοῦτον γενικευθεῖσα μεγάλως ἐπηρεάζει τὴν ἠθικὴν και φυσικὴν κατάστασιν τῆς κοινωνίας μας. Ἐντεῦθεν ἡ βλάβη ἐγένετο ἤδη πασίδηλος, και μεγάλα προσπάθειαι καταβάλλονται πρὸς ἀποσόβησιν αὐτῆς. Πάντες ἐνόησαν τὴν πανόληθρον ἐπιρροὴν, ἣν ὁ οἰνοπνευματισμὸς ἐπὶ τῶν ἠθῶν μας ἐξασκεῖ, και μετὰ τρόμου προβλέπουσι τοὺς κινδύνους, δι' ὧν ἀπειλεῖ τὸ μέλλον.

Ἀπέναντι τοσοῦτον φθοροποιῦ ἐχθροῦ ἐπόμενον ἦτο νὰ μὴ μείνωσιν ἀπαθείς οἱ προεξέχοντες τῶν λαῶν διὰ και Κυβερνήσεις και ἰατρικαὶ Ἀκαδημαῖαι και ἄλλαι ἐπιστημονικαὶ ἐταιρίαι διὰ διαφόρων μέσων ἀντεπεξῆλλον αἱ μὲν κατόπι τῶν δὲ, ὅπως ἀναγκασίωσιν τὴν καταστρεπτικὴν πορείαν αὐτοῦ. Οὕτω, καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὴν Γαλλίαν, ἡ ἰατρικὴ Ἀκαδημία τῶν Παρισίων ἐδημοσίευσεν και διένειμεν εἰς τὸν λαὸν πραγματείας, ἐν αἷς διὰ ζωηροτάτων χρωμάτων ἐ-

ζωγράφει τὰ οἰκτρὰ ἀποτελέσματα, ἅτινα ἐπιφέρει ἡ κατάχρησις τῶν πνευματωδῶν ποτῶν. Συγχρόνως και ἡ Ἐθνικὴ Συνέλευσις ἐψήφισεν τὴν 3 Φεβρουαρίου 1873 νόμον κατὰ τῶν δημοσίως μεθυσκομένων. Ὁ νέος οὗτος νόμος ἐπιβλήθει καθ' ἅπασαν τὴν Γαλλίαν δὲν ἀπήντησε μεγάλας δυσχερείας περὶ τὴν ἐφαρμογὴν του, μόνοντι τὸ ἀποτέλεσμα κατὰ τοὺς πρώτους τέσσαρας μῆνας ἀπὸ τῆς ἐναρξέως τοῦ κύρους αὐτοῦ ὑπῆρξεν ἀποθαρρυντικόν, σημειωθεῖσάν μόνον ἐν Παρισίοις 5,325 παραβάσεων, ὑπερ ἐναργέστατα ἀποδεικνύει τὴν ἀπόλυτον ἀνάγκην τῆς ὑπάρξεως τοιοῦτου νόμου.

Οὐχ ἦττον ὅμως ὁ νόμος οὗτος εἶναι ἐπιπόλαιός τις θεραπεία τοῦ κακοῦ, καλύπτουσα μόνον δι' ἐλαφροῦ πέπλου τὰ ζέοντα πάθη τοῦ οἰνοπνευματισμοῦ, χωρὶς νὰ δύνηται νὰ σταματήσῃ και τὰς ἐπιφερομένας καταστροφάς. Ὁ ἐπικινδυνωδέστερος οἰνοπνευματισμὸς δὲν εἶναι ἐκεῖνος, ὅστις λαμβάνει τὴν μορφήν τῆς ἐντελοῦς μέθης, ἀλλὰ μᾶλλον ἡ βραδεία ἐκείνη και ἐπιβουλος δηλητηρίασις τοῦ πότου, καθ' ἣν οὗτος δὲν καταπίπτει ποτὲ, δὲν ἀναισθητεῖ, ἀλλὰ, διατηρούμενος εἰς κατάστασιν ἡμιμεθῆ, ἐξακολουθεῖ νὰ καταβροχθίζῃ πνευματωδὲς βρυστὸν κατὰ δόσεις και εἰς χρονικὰ διαλείμματα. Ὁ τοιοῦτος πότης, ὅστις ὑψώνων τοὺς ὄμους του ἐνώπιον τοῦ μέχρις ἀναισθησίας μεμεθυσμένου συντρόφου του, δὲν ὑποπτεύεται ὅτι εὐρίσκειται εἰς χειροτέραν κατάστασιν τούτου, περιφρονεῖ τὸν νόμον, ὅστις αὐτὸν κυρίως ἀφορᾷ, και ὅμως δὲν δύναται νὰ τὸν προσβάλλῃ. Οὕτως οἱ τὸν νόμον τοῦτον προκαλέσαντες δὲν ἐθεώρησαν τὸ ἔργον αὐτῶν τετελεσμένον, ἀλλ' ἐπόμενοι τῷ παραδείγματι τῆς τε Ἀγγλίας και τῆς Ἀμερικῆς προέβησαν εἰς τὴν σύστασιν Ἐταιρίας τῆς Ἐγκρατείας, εἰς τὴς ὁποίας τὴν Δέλτον προθύμως κατεγράφησαν ἅπασαι αἱ ἐπιστημότητες τῆς Γαλλίας, φιλόσοφοι, οἰκονομολόγοι, μεγιστάνες. Ἡ Ἐταιρία αὐτὴ εἰς διάστημα ἔλασσαν τῶν δύο ἐτῶν ἔλαβε καταπληκτικὴν ἀνάπτυξιν. Ἐκδίδει εἰδικὴν

ἐφημερίδα, διανέμει διδακτικὰ βιβλιάρια ἀποβλέποντα εἰς τὸ νὰ διαφωτίσωσιν τὸν ἀπλοῦν λαὸν περὶ τῶν κινδύνων τῶν πνευματωδῶν ποτῶν, ἐπιδραῖ ἐπὶ τῶν διευθυντῶν τῶν βιομηχανικῶν καταστημάτων, ἀπονέμει ἀμοιβάς, προσκαλεῖ διοικητικὰ μέτρα, και διαφόρους ἐνεργεῖ βελτιώσεις ὑπὲρ τῆς χώρας, ἣτις πρέπει δικαίως νὰ εὐγνωμονῇ πρὸς αὐτήν. Ἡ Γαλλικὴ Ἐταιρία παρεδέχθη ἀρχὴν ἦττον βικικὴν ἢ αἰ ἄλλαι ξένοι Ἐταιρίαι αὐταὶ ἐπιδιώκουσι τὴν παντελῆ ἀποχὴν ἀπὸ τῶν παντοσείδων πνευματωδῶν ποτῶν, και ἀριθμοῦσιν νῦν πλέον τῶν τριῶν ἑκατομμυρίων ὀπαδῶν.

Ὁ Γαλλικὸς ὅμως συνασπισμὸς, ἀντιστρατεύόμενος μόνον κατὰ τοῦ οἰνοπνεύματος, ἔχει σκοπὸν πρακτικόν, τὴν ἀντικατάστασιν δηλονότι τῶν πνευματωδῶν ποτῶν κατὰ τὰς ἐκτὸς τῶν γευμάτων ὥρας, κατὰ τὰς συνελεύσεις τῶν ἐργατῶν πρὸ τῆς ἐργασίας και μετ' αὐτήν, δι' ἄλλων ἀβλαβῶν ποτῶν, ὡς τὸν καφέ και τὸ τέτον. Αὕτη παραδέχεται και ἐνθαρρύνει τὴν μετρίαν χρῆσιν τοῦ ζύθου και πρὸ πάντων τοῦ φυσικοῦ οἴνου, τοῦ ὁποῖου τὸ οἶνόπνευμα τεχνικῶς δὲν ἐπολλαπλασιάσθη, και δὲν παραγορίζει τὸ παράπαν τὴν ὑγιεινὴν ιδιότητα προῖόντος, ὑπερ εἶναι ἐν τῶν σημαντικωτέρων στοιχείων ἐθνικοῦ πλοῦτου τῆς Γαλλίας.

Πράγματι δὲν εἶναι τόσο ἐύκολον νὰ κυριευθῇ τις ὑπὸ τοῦ οἴνου, ὅσον ὑπὸ τῶν ἄλλων πνευματωδῶν ποτῶν. Ὁ οἶνος δὲν ἐμπεριέχει εἰμὴ ἀσθενεσάτην δόσιν οἰνοπνεύματος, ἀναλογοῦσάν πρὸς 9 ἕως 11 τοῖς 100. Οὕτως ἢ ἐν αὐτῷ ἐνεργητικὴ και μεθυστικὴ οὐσία εὐρίσκειται διαλελυμένη και κατὰ συνέπειαν ἐξησθενησμένη ἢ διάλυσις γίνεται ἐπι πλείων, ὅταν ὁ οἶνος λαμβάνεται ἐκ διαλειμμάτων κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ γεύματος και διαμοιράζεται οὕτως ἐφ' ὅλης τῆς θρεπτικῆς οὐσίας. Ὅπως ἐπιφέρει λοιπὸν τὸ τοξικὸν και δηλητηριώδες ἀποτέλεσμα του, ἀπαιτεῖται δόσις ἰκανῆς ποσότητος οἴνου, τὸν ὁποῖον ὁ στόμαχος δὲν ἐπιδέχεται πάντοτε, συχρότατα

δὲ καὶ ἐξανίσταται κατὰ τῆς ὑπερμέτρου ἐπιφορτίσεως αὐτοῦ. Ἐν τοιαύτῃ δὲ περιπτώσει εἶναι δύσκολον νὰ ὑπερικήσῃ τις τὴν μισοινίαν ταύτην τοῦ στομάχου καὶ νὰ καταστῇ ἐκ συστήματος μέγας οἰνοπότης, ὑπερ ἐν τῇ παρακμῇ τοῦ βωμαϊκοῦ ἐθεωρεῖτο ὡς δύσκολος τέχνη ἔχουσα τοὺς κανόνας τῆς, τοὺς θεραπευτὰς τῆς καὶ τοὺς θαυμαστάς τῆς. Σήμερον ὀλίγοι οἰνοπόται δύνανται νὰ ὄσιν ἐφάμιλλοι τοῦ Ρωμαίου *Novellius Torquatus*, ὅστις ἀπέκτησε τὴν εὐνοίαν τοῦ Γιβεριού καὶ κατόπιν τὴν ὑπάτην ἀρχὴν, διότι κατέπειν ἀπνευστή ἐνώπιον αὐτοῦ 94]2 λίτρας οἴνου τῶν Φαλέρνων.

Τοικύτη ὅμως ὑπέμετρος καὶ ἐπίμονος οἰνοποσία, ὅπως μεθυσθῇ τις, δὲν εἶναι ἰδίᾳ τῆς σημερινῆς διανοητικῆς ἀναπτύξεως, ἥ τις τὰ πάντα ἀπλοποίησε. Σήμερον διὰ τῆς ἀποστάξεως ἀποχωρίζεται τοῦ οἴνου ἡ κυρίως μεθυστικὴ οὐσία, (τὸ οἰνόπνευμα *alcohol*), ὅπερ, ποιητικῶς χρωματιζόμενον καὶ ἀρωματιζόμενον, εἰς ἐλάχιστον ὄγκον κέκταιται μεγίστην δραστικότητα. Τὸ οἰνόπνευμα, ἔχον ὅλα τὰ ἐλαττώματα τοῦ οἴνου, στερεῖται ὅλως τῶν ἀρετῶν αὐτοῦ· διότι ὅλαι αἱ οὐσίαι, αἵτινες δίδουσιν εἰς τὸν οἶνον τὴν ὑγιεινὴν καὶ θρεπτικὴν αὐτοῦ ἀξίαν, διὰ τῆς ἀπολάστεως ἀφανίζονται, τὰ βυρσοδεψικά ὀξέα, τὰ τρηγικο-ταρταρικά, τὰ φωσφορικά ἅλατα καὶ τὰ φυτικά ὀξέα ἐναπομένουσι καὶ ἀπορρίπτονται ὡς ὑποστήματα. Ἐν τοσοῦτῳ μόνῃ ἡ παραγωγὴ τῶν οἰνοπνευμάτων, μ' ὄλην τὴν ἰσχυρὰν βοήθειαν, ἣν παρέχει πρὸς τὴν μέθην, δὲν ἤθελεν ἐπαρκέσει ὅπως δώσῃ εἰς ταύτην τὴν μέθην τὴν ἀνάπτυσιν, ἣν ἔλαβεν, ἂν μὴ ἐπῆρχετο ἀρρωγὸς αὐτῆς σπουδαιότατη τις περίστασις, ἡ ἀνακαλύψις τῆς ἐκπνευματώσεως διαφόρων ἄλλων φυτικῶν οὐσιῶν, τῶν γεωμῆλων λ. χ. τῶν τεύτλων, τοῦ ὄριζιου, τῆς βρίζης καὶ τοῦ ἀραβοσίτου. Ἡ βραχὺ ἢσαν πάντοτε ποτὰ ὑψηλῆς τιμῆς, ὅπερ ἤτο πρόσκομμα πρὸς τὴν μεγάλην κατανάλωσιν αὐτῶν, ἐνῶ τὰ ἐκ

τῶν βρηθέντων γεννημάτων κατασκευαζόμενα πνευματώδη ποτὰ ἀπεναντίας εἶναι εὐωνότατα καὶ ἡ κατανάλωσις αὐτῶν ἀκαταλόγιστος. Ἐκτοτε καὶ ἡ κατάχρησις αὐτῶν ἐγένετο ἀνεμποδίστως, κατὰ συνέπειαν δὲ ὁ οἰνοπνευματισμὸς ἐπέξετεινετο βαθμηδὸν καὶ ἀνεπαισθήτως, καθόσον το τε ἀφθονον καὶ τὸ εὐωνον τοῦ ποτοῦ συνετέλουν πρὸς τοῦτο.

Δὲν ἔρχεται οὗτο καὶ μόνον. Τὸ οἰνόπνευμα, ὅπερ εἶναι ἡ βῆσις τῶν πνευματωδῶν ποτῶν, συνηθέστατα εὐρίσκεται ἀναμειγμένον μετὰ ἐπιβλαβῶν οὐσιῶν, ὧν αἱ μὲν, ὡς ἡ ἄψιθος π. χ., εἰσάγεται ἐπίτηδες, αἱ δὲ, ὡς τὰ ἐμπνευματικά ἔλαια τοῦ πνεύματος τῶν τεύτλων καὶ τῶν γεωμῆλων ἐναπομένουσι, μ' ὅλας τὰς πρὸς καθαρισμόν τοῦ ποτοῦ ἀπὸ τούτων προσπάθειας τῶν κατασκευαστῶν. Τὰ στοιχεῖα ταῦτα κέκταιται ὁσμὴν διαπεραστικωτάτην διὸ μεταδίδουσιν εἰς τὰ ποτὰ ἰδιαιτέρην τινὰ δυσάρεστον ὁσμὴν, ἣτις προβάλλει καὶ αὐτὸν τὸν ἥττον λεπτήν ἔχοντα τὴν ὄσφρην. Τὴν δυσάρεστον ταύτην ὁσμὴν ὅπως καλύψῃ ὁ κατασκευαστὴς, μυρία τεχνόζετται μέσα, καὶ δὲν παραδίδει τὸ οἰνόπνευμν του εἰς τὴν κατανάλωσιν, εἰμὴ ἀφοῦ προηγουμένως τὸ ἀναμίξῃ μὲ ἄλλας οὐσίας, τὸ κόψῃ, ἢ τὸ μετασχηματίσῃ εἰς διάφορα ἄλλα ποτὰ—τὰ *Kirsch*, *bitter*, *genièvre*—τῶν ὁποίων ἡ πικρία ἢ ἡ ἰσχυρὸς καλύπτει πάντα τὰ ἄλλα ἐλαττώματα. Τὰ βοηθητικὰ ταῦτα στοιχεῖα, ἐάν πρέπει νὰ πιστεύσωμεν τὰς μαρτυρίας τῶν ἱατρῶν, πᾶν ἄλλο εἶναι ἢ ἀβία ἀπεναντίας συντελοῦσιν εἰς τὸ νὰ περιβάλλωσιν τὴν μέθην μὲ τὸν τρομερώτερον χαρακτήρα καὶ νὰ παρέχωσιν τὴν ἐξήγησιν τῆς ποικιλίας τῶν φαινομένων, ἅτινα αὐτῇ παρουσιάζει τὴν σήμερον, καὶ πρὸ πάντων εἰς τὸ νὰ μάς καταδείξωσιν τὴν μεγίστην διαφορὰν τῆς μέθης τῶν νεωτέρων καὶ τῶν ἀρχαίων Αἰ νεώτεροι μάλιστα δοκιμαί καὶ παρατηρήσεις τοῦ κ. *Magnan* ἔφερον εἰς φῶς τὴν δηλητηριώδη ιδιότητα τοῦ πνεύματος τῆς ἄψιθου καὶ τὰ σπαραξικάρδια ἀ-

ποτελέσματα, ἅτινα ἐπέρχονται ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τῶν καταχρωμένων αὐτῆν.

II

Οἱ ἀρχαίοι δὲν ἐγνώριζον παντάπασιν τὴν ἀπόσταξιν τοῦ οἴνου, δι' ἧς ἀπομονοῦται τὸ πτητικὸν καὶ εὐφλεκτον αὐτοῦ μέρος, τὸ λεπτόν καὶ περιφλεγές πνεῦμα, τὸ γνωστὸν ὑπὸ τὸ κοινὸν ὄνομα *Οἰνόπνευμα*. Τὸ κερατοειδὲς ἀγγεῖον καὶ ὁ ἀμβιξ (λαμβικός) εἶναι ἐπινοήσεις τοῦ Μεσαίωνα· ὁ πρῶτος ἀλχημιστὴς, ὅστις συνέλαβε τὴν ἰδέαν νὰ καθυποβίβῃ τὸν οἶνον διὰ τῶν ἀνωτέρω ἐργαλείων ὑπὸ τὴν ἐπήρειαν τοῦ πυρρός, ἀνεκάλυψε τὸ οἰνόπνευμα Ἡ τιμὴ τῆς ἐμπνεύσεως ταύτης ἀποδίδεται εἰς τὸν κύριον *Arnaut* ἐκ *Villeneuve*, περίφημον σοφὸν ὅστις ἐχρημάτισε καὶ ἱατρὸς Πέτρου τοῦ III τῆς Ἀραγωνίας κατὰ τὸ 1280 ἔτος. Εἶναι ὅμως βέβαιον ὅτι οὗτος ἀπλῶς μόνον διέδωκε τὸν τρόπον αὐτὸν τῆς προετοιμασίας τῆς οὐσίας ταύτης, τὸν ὁποῖον παρὰ ἀρχαίων ἱατρῶν ἐν Ἰσπανίᾳ ἔμαθεν. Ὅπως δὴ πῦτε ὑπῆρξεν ὁ ἱστοριογράφος αὐτοῦ τοῦ ὕδατος τοῦ οἴνου ἢ τῆς ἀμπέλου « *eau de vin—eau de vigne* », πρὸς ὃ ἀπέδωκε μεταξὺ ἄλλων θαυματουργῶν ἀρετῶν, τῆς ἰάσεως δηλ. διαφόρων ἀσθενειῶν, καὶ τὴν τῆς ἀπελάσεως τοῦ γήρατος καὶ τὴν τῆς διατροφῆς τῆς νεότητος. Ἐκ τούτου ἐρωδόμενος ἔδωκεν εἰς τὸν νομιζόμενον τοῦτον ἀναγεννητὴν τῆς ἀνθρωπότητος τὸ ὄνομα ὕδωρ ζωῆς (*eau de vie*), ὅπερ οἱ διάδοχοι τοῦ κ. *Arnaut* δικαιοτέρον μετωνόμασαν ὕδωρ τοῦ θανάτου (*eau de mort*) καὶ *démon alcool*. Ὁ *Cug Patin* ἔλεγε ὅτι τὸ ὕδωρ τοῦτο δίδει μὲν τὴν ζωὴν εἰς τοὺς πωλοῦντας αὐτό, τὸν θάνατον δὲ εἰς τοὺς χρῆσιν ποιουμένους αὐτοῦ. Ἐν τῇ περι τῆς ὀνομασίας δὲ αὐτοῦ διαπάλη ὑπερίσχυσε τὸ ἀραβικὸν ὄνομα ἀλκὸλ (*alcohol*).

Τὸ ἀλκὸλ τοῦτο εἰσήχθη ὑπὸ τῶν ἱατρῶν καὶ εἰς τὴν φαρμακευτικὴν ὡς πολύτιμον φάρμακον. Δυστυχῶς ὅμως ἀπεδείχθη ὅτι αἱ ἀσθένειαι τὰς ὁποίας προξενεῖ εἶναι περισ-

σότεραι τῶν ὅσας ἱατρεῖαι μ' ὄλον τοῦτο ὑπῆρξεν σπουδαίως ὡς φάρμακον. Ἐρρέθη ὅτι δὲν ὑπάρχουσι παντάπασιν δηλητηριώδεις οὐσίαι, ἀλλὰ μόνον δηλητηριώδεις χρήσεις αὐτῶν, καὶ, ὅπως διατείνεται ὁ *Montaigne*, ἡμεῖς διὰ τῆς διαχειρίσεώς μας διαφείρομεν τὰ πράγματα, ἅτινα αὐτὰ καθ' ἑαυτὰ εἶναι καὶ καλὰ καὶ ὠραία. Κατὰ τὰ τελευταῖα μάλιστα ἔτη μεγάλαι καταβάλλονται προσπάθειαι εἰς τε τὴν Ἀγγλίαν, τὴν Γαλλίαν καὶ τὴν Γερμανίαν, ὅπως συστηματοποιήσωσιν τὴν διὰ τοῦ οἰνοπνεύματος θεραπείαν διαφόρων πυρετωδῶν καὶ φλογιστικῶν ἀσθενειῶν μετ' ἐπιτυχίας δὲ ἐφηρμόσθη εἰς τὸν τυφοειδῆ πυρετὸν, τὴν περιπνευμονίαν, ἐνὶ λόγῳ εἰς ἀσθενείας αἰτινες παρουσιάζουσι μεγίστην τῶν δυνάμεων καταπτώσιν ὅπως ἐπιτευχθῇ ὅμως εὐάρεστον ἀποτελέσμα, ἀπαιτεῖται μεγίστη σύνεσις περὶ τὴν χρῆσιν αὐτοῦ. Ἐν συνόψει τὸ οἰνόπνευμα δὲν ἔπαισε τοῦ νὰ ἀνήκῃ εἰς τὴν ἱατρικὴν, ἀλλοτε μὲν ἐνεκα τῶν ἰδιοτήτων του, σήμερον δὲ ἐνεκα τῶν καταστρεπτικῶν ἀποτελεσμάτων του. Ὁμοιάζει τῷ ὄρατι τοῦ Ἀχιλλέως, τὸ ὅποιον ἀπὸ μὲν τῆς μῖας ἄκρας ἐπλήγονεν, ἱάτρευε δὲ ἀπὸ τῆς ἄλλης. Ἐνῶ ἄλλοτε τὸ οἰνόπνευμα ἐσυσταίνετο ὡς φάρμακον, σήμερον προγράφεται ὡς δηλητήριον, κατὰ τοῦ ὁποῖου ζητοῦσι τὸ ἀντιφάρμακον.

Ἡ χρῆσις καὶ ἡ κατασκευὴ τοῦ οἰνοπνεύματος διεδόθη εἰς τὴν Γαλλίαν πολὺ βραδέως. Μέχρι τῆς ἀρχῆς τῆς 15Τ'. ἐκατονταετηρίδος δὲν ἦτο εἰς χρῆσιν εἰμὴ ὡς φάρμακον, τοῦ ὁποῖου ἡ κατασκευὴ ἦτο ἀποκλειστικὸν προνόμιον τῶν φαρμακεμπόρων, αἵτινες τῷ 1514 ἐμερίσθησαν τὸ προνόμιον τοῦτο μετὰ τοῦ σωματείου τῶν ὀξείδιοποιῶν. Κατόπιν ἐκ τοῦ σωματείου τούτου ἐξῆλθε περὶ τὰ τέλη τῆς βασιλείας Φραγκίσκου τοῦ Α' τὸ σωματεῖον τῶν ἀποστακτῶν. Αἱ ἀποστάξεις ἐπολλαπλασιάσθησαν μετὰ βραδύτητος, ὅπως ἐπαρκέσωσιν εἰς τὰς ἐμπορικὰς ἀπαιτήσεις τοῦ ἐξωτερικοῦ μᾶλλον ἢ πρὸς ἐσωτερικὴν ἐξόδευσιν. Τὰ ἐξ αὐτοῦ παραγόμενα πνευματώδη ποτὰ

δυσκόλως εξώδευοντο εις τόπον εύκρατον, οίος ή Γαλλία, όπου ο οίνος είναι άφθονος. Εάν δε, κατά τό λέγειν των Έλλήνων και Ρωμαίων συγγραφέων, οί Γαλάται υπήρξαν οί πρώτοι, οίτινες παρεδόθησαν εις τήν οίνοποσίαν, οί σημερινοί όμως απόγονοί αυτών υπήρξαν οί τελευταίοι, οίτινες κατεχράσθησαν του οίνοπνεύματος. Τά έργοστάσια των αποστάσεων του οίνου, άτινα έπληθύνθησαν εις τήν Γαλλίαν κατά τον ΙΖ' αιώνα, και ών τά κυριώτερα ήσαν τά της πόλεως Νάντης και τά του Στρασβούργου, εξώδευον τό πλείστον μέρος των προϊόντων εις τήν Άγγλίαν. Όλίγα όμως πνευματώδη ποτά ήσαν εις μεγάλην ύπόληψιν επί της βασιλείας Λουδοβίκου του ΙΑ'. αυτός δε ο μέγας βασιλεύς υπεργάπησε τό ροσσόλιον (*rossolis*), ποτόν Ιταλικής καταγωγής, έν ώ τό αλκόλιον είναι άρωματισμένον διά του χυμού φυτού τινος, όνομαζομένου *drasera* ή *rossolis*, ήτοι δρόσου του Ήλιου. Ο χυμός του φυτού τούτου είναι γεύσεως λίαν πικράς, κέκτῆται μάλιστα βλαπτικάς ιδιότητας, τά δε λειβάδια, ένθα τό φυτόν τούτο εύρίσκεται έν άφθονία, δεν είναι κατάλληλα πρὸς νομήν των ζώων.

Μετά του ΙΗ' αιώνος έπροώδευσε και ή χρῆσις του οίνοπνεύματος, και εκτοτε ήρχισαν νά αναφαίνωνται και αι βλάβαι, τάς οποίας συνεπιφέρει. Μία των αιτιών, ήτις επενήργησε πρὸς διάδοσιν αυτού είναι και οί πόλεμοι. Όσον άφορᾷ τήν Άγγλίαν, τούτο είναι αναμφήριστον. Οί Άγγλοι στρατιώται από του ΙΣΤ' αιώνος είχαν μάθει τό *brand wine*, ήτοι κεκαυμένον οίνον (*vin brulé*) κατά τάς κατά των Κάτω Χωρών εκστρατείας των' επανεληθόντες δε εις τάς εστίας των διετήρησαν και διέδωκαν τήν χρῆσιν του *brandy* τούτου, όπερ καθίστα αυτούς ικανούς νά υποφέρωσι τους άπειρους κόπους, εις ους ήσαν εκτεθειμένοι. Τό αυτό παρασπρῆται και εις τάς Ήνωμένας Πολιτείας της Άμερικῆς, όπου ή μέθη κατά τήν μαρτυρίαν του κ. Baird είναι κληροδόχημα του υπέρ ανεξαρτησίας πολέμου αυτών. Αναλόγον αποτέλεσμα έπέφερον και εις

τήν Γαλλίαν οί συνεχείς πόλεμοι της Αυτοκρατορίας' κατά τά τελευταία μάλιστα ετη ή δλεθρία χρῆσις της άψίνθου εισήχθη εις τήν Γαλλίαν παρά των εκ της Άφρικῆς έπιστρεψάντων στρατιωτών, οίτινες διέδωκαν αυτήν και εις τόν λαόν. Έν τοςούτω δεν πρέπει νά αναδράμωμεν τόσον μακράν, όπως άνεύρωμεν τήν πηγήν του κακού' αυτή χρονολογείται από του 1824, άφ' ότου ήρχισε δηλαδή ή εξαγωγή του πνεύματος των διαφόρων φυτών και γεννημάτων. Εκτοτε ή τιμή του οίνοπνεύματος εξέπεσε υπερβαλλόντως, και πάσαι αι χώραι επλημμύρησαν υπό του επιβλαβούς τούτου υγρού, όπερ, άφου κατεπότισε μέχρι του μυελού τους κατοίκους των πόλεων, εισεχώρησε κατόπιν και μέχρι της άπωτάτης καλύβης του χωρικού.

Ό,τι επιτεινεί έτι μάλλον τήν δηλητηριώδη αποτελεσματικότητα των ποτών τούτων, είναι ότι ο άνθρωπος νηστis ποιείται χρῆσιν αυτών, οτε ο σόμαχος, κενός ών, είναι μάλλον εύκίσθητος και εύερέθιστος, ή δε απορρόφησις εύκολωτέρα και ταχύτερα. Έν όνόματι της υγιεινῆς όφείλομεν νά καταδικάσωμεν άστηρότατα προσφιλή τινα συνήθειαν της εργατικῆς τάξεως. Υπό τήν παράλογόν πρόφασιν του νά διαλύσωσι τήν περικαλύπτουσαν αυτούς άμα εξεγεθέντας του ύπνου άχλυν, αρχίζουν τήν ήμέραν των δι' ικανῆς δόσεως πνευματώδους ποτού. Η άδικαιολόγητος αυτή συνήθεια δραστηκώτα συντελεί εις τήν παραγωγήν του χρονίου οίνοπνευματισμού μετά των παρεπομένων αυτώ συμφορών.

Εις πολλά μέρη της Γαλλίας και αυτά αι γυναίκες εκυριεύθησαν υπό του πάθους της μέθης' μή τολμᾶσαι δε νά πίνωσι δημοσίᾳ εις τά καπηλεία καταφεύγουσιν ιεροκρυφίως εις τά παντοπωλεία, όπου έν άνέσει λαμβάνουσι τό προσφιλές καταπότιον. Εις τήν Βρετανίαν μάλιστα άνευ ένδοιασμού τινος τά δύο φύλα έλευθέρως και άνερυθρίστως συναγελάζονται και συμπίνουσιν, επί βλάβῃ της ήθικῆς άναντιρρότως. Τοιούτοτρόπως δεν είναι σπάνιον πρᾶγμα διαρκου-

σών των έμπορικῶν πανηγύρεων νά εύρεθώσιν εις τάς όδοὺς άνδρες και γυναίκες εξηπλωμένοι αναισθητοί εκ της μέθης. Όφείλομεν όμως νά όμολογήσωμεν ότι ως πρὸς τό γυναικειόν φύλον τοιαῦται υπερβολαι είναι εξαίρεσις, όπως και καθ' όλας τάς εποχάς υπήρξαν πάντοτε τοιαῦται. Οί Ρωμαίοι άστηρότατα έτιμώρουν τάς μεθύσους γυναίκας' κατά Πλίνιον δε κυρία τις κατεδικάσθη υπό του συζύγου της εις τόν δι' αστίας θάνατον επί μόνη τῷ λόγω ότι ήνοιξε τό σακκίον, τό περιέχον τήν κλειδα της οίναποθήκης.

Η κατάχρησις των οίνοπνευματωδών ποτών δεν περιορίζεται μόνον εις τήν κατωτάτην τάξιν του λαού, τήν εργατικῆν, άλλ' επεκτείνεται και εις τάς ανωτέρας τάξεις, άνέρχεται μάλιστα μέχρι και αυτής της ανωτάτης. Εις ταύτας όμως τά ελεύθρια αποτελέσματα έπέρχονται μὲν, αλλά βραδύνουσι τήν έλευσίν των ένεκα της καλλιτέρας διαίτης και του άνετωτέρου βίου των. Αιτία των δυσπεψιών και των γαστραλγιών εις τά ύψηλῆς περιουσίας πρόσωπα είναι πολλάκις και αυτή ή μετρία χρῆσις των ποτών. Πολλοί μάλιστα υποπίπτουν εις τήν ασθένειαν ταύτην εξ άγνοίας. Οί τοιοῦτοι δε είναι άνθρωποι ασθενούς κράσεως, οίτινες, όπως επισπεύσωσι τήν βραδυποροῦσαν χώνευσιν και ερεθίσωσιν όκνηρόν στόμαχον, μεταχειρίζονται υπέρ τό δέον διάφορα ερεθιστικά ποτά. Οί ισχυροί άνθρωποι, οί καταβεβλημένοι και οί κακῶς τρεφόμενοι είναι οί μάλλον υποκειμένοι εις τήν ασθένειαν ταύτην του οίνοπνευματισμού. Παρατηρήθη προσέτι ότι μόνη ή χρῆσις του οίνου της κίνας παρά τοις αναρρανούουσιν ή τοις επισφαλούς υγείας ανθρώποις επιφέρει διατάραξιν της πέψεως, σπασμούς και παραφρόνησιν (*delire*) μετά όπταπάτης. Μεταξύ δε των θυμάτων συγκαταλέγονται δυστυχῶς και άθῶα βρέφη, των όποίων τά σπάσματα όφείλονται κυρίως εις τήν άκρασίαν των τροφών των.

Σήμερον τά καταστρεπτικά αποτελέσματα της καταχρήσεως του οίνοπνεύματος έ-

πληθύνθησαν επί τοςούτον, ώστε δυσχερεστάτη αποβαίνει ή απαριθμησις αυτών. Έργον των ήθικολόγων είναι νά περιγράψωσιν όλας τάς λειποθυμίας, ως ο οίνοπνευματισμός επιφέρει, τήν εξανδραπόδισιν και τάς άθλιότητας ως γεννά, ένι δε λόγω ότι είναι ή μόνη αιτία της πτωχείας και πάσης είας δήποτε συμφοράς. Η στατιστική διά της ανιούσης αύξήσεως των εγκληματικῶν πράξεων μάς δεικνύει έναιογέστατον τήν μεγάλην κατανάλωσιν του οίνοπνεύματος. Από του 1850 μέχρι του 1870 ο αριθμός των αψινθιδίων θανάτων των εκ του οίνοπνευματισμού προελθόντων ήξησε κατά λόγον 331 πρὸς 587, ο δε των αυτοκτονιών ύψώθη από 240 εις 664. Η εκ του οίνοπνεύματος παραφρόνησις πρὸ πάντων έλαβε καταπληκτικάς διαστάσεις. Πρώτοι δε οί ιατροί, βλέποντες τήν επίφοβον ταύτην πρόοδον του κακού, ύψωσαν τήν φωνήν, και προεκάλεσαν τήν σημερινήν σταυροφορίαν.

Εάν τώρα μετά προσοχῆς αναλογισθώμεν τήν μεγάλην φθοράν, ήν επί της υγείας του ανθρώπου προξενούσι τά πνευματώδη ποτά, ήτις μεταδίδεται και εις τήν διόδογον γενεάν, αποφαινόμεθα ότι πάσα κοινωνία, μή προφυλαττομένη από τοςούτον φθοροποιού έχθρού, μετ' ου πολὺ οὐδέν άλλο θα ήναι ή ζών έρείπιον.

III

Η λέξις οίνοπνευματισμός (*alcolisme*) εισήχθη εις τήν ιατρικήν γλώσσαν κατά τό 1852 παρά τινος Σουηδοῦ ιατροῦ του Κυρίου *Magnus Huss*, όπως έν αυτή συνοψίζονται τό σύνολον των παθολογικῶν συμπτωμάτων, άτινα ή κατάχρησις του οίνοπνεύματος συμπαρασφύρει. Όσον δε διά τους χειρούργους και τους ιατρούς ο μεθύσος είναι ασθενῆς, και ασθενῆς άλλοίως φύσεως' παρ' αυτώ όλα τά νοσερά φαινόμενα παρουσιάζονται με χαρακτῆρα ιδιαιζόντως σοβαρόν. Η μέθη λοιπόν δεν είναι απλῶς μόνον παραβίασις της ήθικῆς και υγιεινῆς,

ἀλλ' εἶναι ἀληθῆς δηλητηρίασις ἔχουσα, ὡς πᾶσα ἄλλη ἀσθένεια τὰς μορφὰς τῆς, τὰ συμπτώματά τῆς, τὰς περιπετείας τῆς καὶ τὰς περιπλοκάς τῆς. Αἱ ἐκδηλώσεις τοῦ οἴνοπνευματισμοῦ εἶναι σήμερον ἀρκούντως ἐγνωσμένοι· αὐταὶ παρουσιάζουσι πορείαν ὅπως χαρακτηριστικὴν καὶ ἀλλουρίαν προβλεπομένην. Αἱ ἄλλοιαι δὲ ἀνωμαλίαι, αἵτινες ἀναφαίνονται ἐνίοτε, ἐλπίζομεν νὰ ἐξηγηθῶσιν ἐν προσεχεί μελλοντικῶν δυνάμεθα ὅμως καὶ ἀπὸ τοῦδε νὰ ἀποδώσωμεν αὐτάς εἰς τὰς μετὰ τοῦ οἴνοπνεύματος ἐν τοῖς πνευματώδεσι ποτοῖς ἀναμιγνυομένης οὐσίας, αἵτινες πρὸς τὴν τοῦ ὑγροῦ αὐτοῦ ἐπενέργειαν ἐπιπροσθέτουσι καὶ τὴν ἰδίαν ἐαυτῶν. Νεώτεροι ἐξιχνιάσεις παρέχουσι ὑπόστασιν εἰς τὴν γνώμην ταύτην, καθότι δι' αὐτῶν ἀποδείχθη ὅτι ἡ οὐσία ἢ μετὰ τοῦ οἴνοπνεύματος ἀναμιγνυμένη ἐν τῷ ποτῷ τῆς ἀψίνθου ἔχει ὅπως ἰδίαν ἐπιρροὴν καὶ ἐπιφέρει καταστροφὰς, τὰς ὁποίας ἀδίκως ἀπέδιδον εἰς τὸ οἴνοπνευμα. Διὰ λεπτοφυσστάτης ἀναλύσεως τοῦ ὁ Κύριος *Magnan* ἠδυνήθη νὰ διαχωρίσῃ τὸ ἀνήκον ἐκάστη τῶν οὐσιῶν μέρος τῶν παραχῶν, ὡς παρατηρεῖ τις παρὰ τοῖς ὑπὸ ἀψίνθου μεθυσμένοις. Κατὰ συνέπειαν ἐφείλομεν σήμερον νὰ κάμνωμεν διάκρισιν τῆς ὑπὸ τοῦ οἴνοπνεύματος δηλητηρίασεως, ἥτοι τοῦ οἴνοπνευματισμοῦ, ἀπὸ τῆς διὰ τῆς καθαρᾶς ἀψίνθου, ἥτοι τοῦ ἀψίνθισμοῦ.

Ἄν καὶ γνωρίζομεν τὰ πλεῖστα τῶν φαινομένων, ἅτινα ἀποδεικνύουσι τὸν οἴνοπνευματισμὸν, δὲν γνωρίζομεν ὅμως τὸ παράπαν τὴν ἐσωτερικὴν αὐτοῦ ἐνέργειαν.

Μόνον ἀσαφῆ τινα ἰδέαν ἔχομεν περὶ τῆς ἐξελίξεως, ἣν τὸ οἴνοπνευμα ὑφίσταται ἐν τῷ διοργανισμῷ. Τὸ ἀκολουθοῦμεν μέχρι τῆς στιγμῆς, καθ' ἣν εἰσέρχεται ἐν τῷ αἵματι καὶ ἀναμιγνύεται μετ' αὐτοῦ· εἰσδύει κατόπιν μετὰ τοῦ αἱματώδους ρευστοῦ ἐν τῷ βᾶθει τῶν πλεγμάτων, καὶ ἐκεῖ διαμένει ἐπὶ τινα χρόνον. Ὁ πότις τότε εἶναι κατὰ βροχὸς οἴνοπνεύματος μέχρι καὶ τῶν λεπτοτάτων αὐτοῦ ἰνῶν. Τὸ οἴνοπνευμα ἀ-

κολούθως ἐξέρχεται διὰ τῶν φυσικῶν πόρων· κατὰ πᾶσαν ἀναπνοὴν ὁ πνεύμων ἐξωθεῖ ἐκπνοὰς οἴνοπνευματωδῶν ἀτμῶν· ἄλλο μέρος τοῦ οἴνοπνεύματος ἐξέρχεται διὰ τοῦ ἰδρώτος καὶ τοῦ σιέλου, ἕτερον δὲ ἀφανίζεται διὰ τῶν νεφρῶν. Τὸ οἴνοπνευμα λοιπὸν δὲν διαμένει ἐν τῷ διοργανισμῷ, ἀλλ' ἐξέρχεται μετὰ βραχείαν ἐν αὐτῷ διαμονὴν καὶ ὅμως κατὰ τὴν μικρὰν ταύτην διαμονὴν προξενεῖ εἰς τὰ πλέγματα τὴν βλάβην, τῆς ὁποίας τὰ ἀποτελέσματα ἀναπτύσσονται τὰ μὲν ἀμέσως, τὰ δὲ βραδύτερον.

Ἴδωμεν τώρα, ὅλον τὸ καταποθὲν οἴνοπνευμα ἐξέρχεται ἀπὸ τοῦ διοργανισμοῦ, ἢ μόνον τὸ υπερβάλλον μέρος αὐτοῦ; — Ἡ οὐσία αὕτη ἐξέρχεται ὀλόκληρος, οἷα εἰσῆλθε χωρὶς νὰ ἀφήσῃ τίποτε ἐν τῷ διοργανισμῷ, τὸν ὁποῖον διήλθεν, ἢ μένει μέρος αὐτῆς ἐν αὐτῷ, ὅπως συμπεθέξῃ τῶν μεταβολῶν τῆς τροφῆς καὶ τῆς ἀναπνοῆς, ὅπως τοῦτο συμβαίνει καὶ εἰς τὰς ἄλλας τροφὰς; — Καὶ αἱ δύο αὐταὶ θεωρίαι ὑποστηρίζονται ἔτι καὶ νῦν, καὶ εἰσὶν ἀντιμέτωποι. Ἡ γνώμη ὅτι τὸ οἴνοπνευμα εἶναι καὶ αὐτὸ τροφή, εἶναι ἡ ἀρχαία γνώμη, τὴν ὁποίαν ἐσχημάτισε καὶ ὑπεστήριξε ὁ *Liebig*, καὶ ἥτις ἐπεκράτησεν ἀδιαφιλονίκητος μέχρις ἐπ' ἐσχάτων. Αὕτη συνάδει καὶ μετὰ τῆς προλήψεως τοῦ *Schuler*, ὅτι τὸ οἴνοπνευμα εἶναι κατ' ἐξοχὴν οὐσία θρεπτικὴ, πηγὴ ἰσχύος καὶ ῥώμης, καὶ καθιστᾷ τὸν ἄνθρωπον ἰκανὸν νὰ ἀντέγῃ εἰς τὰς μᾶλλον ἐπιπόνους ἐργασίας· περαιτέρω δὲ προβαίνουσα παριστᾷ αὐτὸ ὡς τὸ μόνον καὶ ἀληθὲς στήριγμα τοῦ τε σώματος καὶ τοῦ νοῦ τοῦ ἀνθρώπου.

Ὁ *Liebig* ὄχι μόνον ὑπεστήριξε ὅτι τὸ οἴνοπνευμα διατρέφει τὸ ἀνθρώπινον σῶμα, ἀλλ' ἐδείκνυε καὶ τὸ πῶς τὸ τρέφει. Παρεδέχτο αὐτὸ ὡς τροφὴν ἀναπνευστικὴν, προωρισμένην νὰ καίηται ἐν τῇ ἐσωτερικῇ οἰκονομίᾳ τοῦ σώματος, ὅπως διατηρῆ τὴν θερμοκρασίαν αὐτοῦ. Οὕτω κατ' αὐτὸν τὸ οἴνοπνευμα ὀξειδοῦται, μεταβάλλεται εἰς ἀλδεῦδιον, κατόπιν εἰς ὀξεικὸν ὀξὺ καὶ εἰς ὀξαλικὸν ὀξὺ, καὶ τέλος διὰ σειρᾶς ὀ-

λης ἀλληλοδιαδοχικῶν ὑποδιαίρεσεων καταλήγει εἰς ἀνθρακικὸν ὀξὺ καὶ εἰς ὕδωρ, καὶ ἐξέρχεται διὰ τοῦ πνεύμονος εἰς τὴν ἀτμοσφαιραν.

Οἱ φυσιολόγοι μέμφονται τοὺς χημικοὺς, διότι οὗτοι δεικνύουσι τὰ πράγματα ὅποια τινα ἔπρεπε νὰ ἦναι, καὶ ὄχι ὅποια πραγματικῶς εἶναι. Ἐνταῦθα ἔγκειται τὸ ζήτημα. Οὐδὲν λογικώτερον τῆς προηγουμένης ἐξηγήσεως, καὶ ἐνταῦθα οὐδὲν ἀνακριβέστερον. Σήμερον ἡ θεωρία τοῦ *Liebig* περὶ τῆς διαίρεσεως τῆς τροφῆς εἰς τροφὴν πλάστικὴν καὶ τροφὴν ἀναπνευστικὴν καταπολεμηθεῖσα πανταχόθεν κατέρρευσε. Ὅσον δ' ἀφορᾷ τὸ οἴνοπνευμα, ἡ ἀξιωματικὸς ἐπεξεργασία τῶν *K. K. Lallemand, Perrin* καὶ *Duroy* προσέβαλλε κατὰ μέτωπον τὴν κλασικὴν θεωρίαν. Οἱ Κύριοι οὗτοι εὑρον ἐν τῷ αἵματι καὶ ἐν τοῖς πλέγμασι τῶν κυριωτέρων ὀργάνων τὸ οἴνοπνευμα ἐν τῇ φυσικῇ του καταστάσει. Πούποτε δὲν ἀπῆντησαν οὔτε τὰ ἄμεσα οὔτε τὰ ἔμμεσα ἀποτελέσματα τῆς λεγομένης ὀξειδώσεως· ἀπέδειξαν μάλιστα ὅτι οὔτε ἡ θερμοκρασία τοῦ σώματος οὔτε τὸ ἐκ τοῦ πνεύμονος ἀποπνεόμενον ἀνθρακικὸν ὀξὺ αὐξάνουσι. Τὸ οἴνοπνευμα, λέγουσι, δὲν εἶναι παντελῶς τροφή, καὶ δὲν ὑφίσταται παντάπασι μεταβολὰς ἐν τῷ διοργανισμῷ· ἐξέρχεται ἀπ' αὐτοῦ χωρὶς νὰ ὀξειδωθῇ, ἀφοῦ ἐνδιατρίψῃ ἐπὶ τῶν διαφόρων ὀργάνων καὶ ἀφοῦ διὰ μόνης τῆς ἐπαφῆς αὐτοῦ προκαλέσῃ τὰς ἐρεθιστικὰς ἐνεργείας του, αἵτινες ἐκδηλοῦνται διὰ τῆς φρενιτιάσεως τῆς μέθης καὶ τῶν σπαραγμῶν τοῦ χρονίου οἴνοπνευματισμοῦ.

Μετὰ τῆς θρεπτικῆς ὅπως ἀβάσιμος ἐξελέγχεται καὶ ἡ στομαχικὴ καὶ ὀρεκτικὴ φήμη, ἣν παρὰ τῷ λαῷ χαίρει τὸ οἴνοπνευμα. Ὁ *K. Κλαύδιος Βερνάρδος* ἀπέδειξε ὅτι ἡ οὐσία αὕτη ἐπ' ἐναντίας σταματᾷ τὰς ἐντερικὰς ἐκκρίσεις καὶ ἀναχιντίζει τὴν χώνευσιν. Κατὰ συνέπειαν ὁ ὑπὸ χρονίου οἴνοπνευματισμοῦ ἀσθενὴς πρῶγι πολλὸ ὀλίγον. Πέρυσιν αἱ ἐφημερίδες ἐσημείωσαν τὸν θάνατον ἐνὸς Γάλλου ὑπαξιωματικοῦ τοῦ πυ-

ροβολικοῦ κυριευμένου ὑπὸ τοῦ πάθους τῆς διὰ τῆς ἀψίνθου μέθης· ὁ δυστυχὴς οὗτος κατήντησε νὰ μὴ δέχηται πλέον τροφὴν εἰμὴ κατὰ μακρὰ διαλείμματα καὶ τοῦτο εἰς τόσον μικρὰν ποσότητα, ὥστε οἱ περὶ αὐτὸν τὸν ἐπώνομασαν «τὸν μὴ τρώγοντα ἄνθρωπον.»

Αἱ διαταράξεις, ὡς τὸ οἴνοπνευμα προξενεῖ εἰς τὸν λαμβάνοντα αὐτὸ διοργανισμόν, εἰσὶ πάμπολλαι καὶ διάφοροι. Ἡ ὑπὸ τοῦ οἴνοπνεύματος δηλητηρίασις ἄρχεται ἀπὸ τῆς διαβατικῆς μέθης, ἥτις δύναται νὰ ἐξαλειφθῇ ὀλοτελῶς, ἐὰν ἡ μέθη δὲν ἐπαναληφθῇ συντόμως, καὶ λήγῃ εἰς τὴν πολυθρήνητον καὶ ἀνεπανόρθωτον κατάστασιν τῆς παραφροσύνης καὶ τῆς γενικῆς παραλυσίας. Ἐν τῷ μεταξύ τούτῳ ὁ οἴνοπνευματισμὸς κάμνει πολυαριθμοὺς σταθμοὺς, ἐν ἐνὶ ἐκάστῳ τῶν ὁποίων ὑπὸ διαφορετικῆν νοσερὰν μορφήν παρίσταται. Τοὺς σταθμοὺς αὐτοὺς δυνάμεθα νὰ συνοψίσωμεν εἰς τρεῖς ἀλλήλας διαδεχομένης κατηγορίας, τὸν διαβατικὸν οἴνοπνευματισμὸν, ὁ ὁποῖος ὀλοτελῶς θεραπεύεται, τὸν θετικὸν οἴνοπνευματισμὸν, ὅστις εἶναι ἀκόμη ἐπιδεκτικὸς θεραπείας, ἀλλὰ συνοδεύεται ὑπὸ τῆς παραφροσύνης καὶ τῆς τρομάδους φρενιτιάσεως, καὶ τέλος τὸν χρόνιον οἴνοπνευματισμὸν, πάθος σχεδὸν ἀθεράπευτον. Τοιαύτη εἶναι ἡ σειρά τῶν βαθμίδων, ἣν ὁ ἀδιόρθωτος πότις ὀφείλει νὰ διατρέξῃ, ἐκτὸς ἐὰν ἐν τῷ μεταξύ ἄλλη τις ἀσθένεια δὲν ἐπιστεῦσῃ τὴν λύσιν τοῦ ὀλεθρίου δράματος.

Ὁ διαβατικὸς οἴνοπνευματισμὸς εἶναι ἡ μέθη ἀνθρώπου συνήθως ἐγκρατοῦς, ὅστις ἐκτάκτως ἐξώκειλεν εἰς κατάχρησιν πνευματώδους ποτοῦ. Οἷος μορφᾶς δὲν φαίνεται ὅτι περιβάλλεται ἡ μέθη αὕτη! Ἡ ποικιλία ὅμως αὕτη τῶν μορφῶν δὲν εἶναι εἰμὴ φαινομενικὴ, καθότι ὑπ' αὐτὴν ἀνεύρισκεται πραγματικὴ ὁμοιότης. Μετὰ περίοδον ἐλαφροῦ ἐρεθισμοῦ παρουσιάζεται τὸ αὐτὸ πάντοτε φαινόμενον, ἡ ἐξασθένησις—ἐξασθένησις τόσον περισσώτερον ἰσχυροτέρα, ὅσον μεγαλειότερα εἶναι καὶ ἡ ληθηθεῖσα ποσότης τοῦ πνευματώδους ποτοῦ. Ὁ μεθύσας πίπτει

εὐς βαθύτατον ὕπνον καὶ εἰς κωματώδη κατάστασηιν, ὅθεν εἶναι ὅλως ἀδύνατον νὰ τὸν ἐξαγάγη τις. Ἐν τῇ καταστάσει ταύτῃ ἡ ἀμβλυότης τοῦ νοῦς τοῦ εἶναι βαθεῖα, ἡ αἰσθητικότης αὐτοῦ ἡμβλυμένη ἢ ἐσθεσμένη, ἡ θερμοκρασία τοῦ καταβιβάσμενη, αἱ λειτουργίαι τοῦ ἐξισθενημέναι, ἡ δὲ ζωὴ τοῦ εἶναι ὅλως φυτική. Ἴδου κατὰ τοὺς φυσιολόγους ὁ ἀληθὴς χαρακτήρ τῆς διαβατικῆς μέθης. Ὁ νευρικός ἐρεθισμὸς, ἡ ἐμφύγωσις, ἡ συναίσθησις τῆς εὐεξίας, ἡ διάθεσις τοῦ πνεύματος πρὸς εὐθύμους καὶ γελοῦσας εἰκόνας, καὶ ἡ ἐπιθυμία ζωῆς μακρομέρου, τὴν ὅποιαν αἰσθάνεται ὁ μεμεθυμένος—ὅλα ταῦτα κἀκίουν αὐτὸν, ἀφοῦ ἀπαξ ἐγγώρισε τὰς ἐντυπώσεις ταύτας, νὰ παρασύρηται συνεχῶς πρὸς ἀναζήτησιν αὐτῶν. Οὕτως ἄρχεται τῆς ἐπιδιώξεως ματαιοῦ ἀντικατοπτρισμοῦ, καὶ ἀνεπαισθητῶς εἰσέρχεται εἰς νέαν περίοδον. Τότε ἡ διάνοια σκοτίζεται· ὑπολογισμοὶ ἐσφαλμένοι καὶ συγκρούμενοι καὶ ἰδέαι ὅλως ἀσυνάρτητοι καὶ ἀλλόκοτοι συνωθοῦνται σωρηδὸν ἐν αὐτῇ καὶ διαδέχονται ἀλλήλας ἀνευ λογικῆς σειρᾶς. Ὅμοιον τι αἰσθημα, ὅτε μὲν ἡ εὐθυμία, ὅτε δὲ ἡ ὀργή, ἄλλοτε ἡ λύπη ἐπικρατεῖ ὅλων τῶν ἐκδηλώσεων τοῦ μεθύσου, καὶ δίδει αὐταῖς χροιάν τινα ὁμοιότητος. Τέλος ἡ ζωηρότης καταπίπτει καὶ τὴν διαδέχεται ἡ νάρκωσις, ὁ δὲ μέθυτος προχωρεῖ ταχέως πρὸς τὴν κωματώδη κατάστασηιν, ἢ τις ἐπισφραγίζει τὸ τέμα τῆς σκηνῆς. Τοιαῦτη εἶναι ἡ ὄψις τῆς διαβατικῆς μέθης, ἢ τις θὰ ὑφίσταται, ἐφ' ὅσον καὶ ἡ κατάχρησις τοῦ οἴνουπνεύματος ἐξακολουθεῖ. Ἐν τοσοῦτῳ καὶ εἰς τὴν πρώτην ταύτην περίοδον παρετηρήθησαν ἀσυμφωνίαι τῶν συμπτωμάτων αὐτῶν, αἷτινες μετὰ πρὸςκαμμένους καὶ ἐμβριθεῖς παρατηρήσεις ἀπεδόθησαν εἰς τὴν ἐν τῷ οἴνουπνεύματι ἀνάμειξιν τῆς ἀψίνθου, τῆς ὅποιος ἡ μέθη παρουσιάζει ὄψιν ὅλως ἰδιάζουσαν τὸν τρόπον δὲ τοῦτον τῆς δηλητηριάσεως ὠνόμασαν ἀψινοῦσιν.

Ὅπως ποιήσωσι καταφανῆ τὴν διάκρισιν τῶν συμπτωμάτων τῶν ἐκ τῆς μέθης ἐ-

κατέρου τῶν ποτῶν προσερχομένων οἱ περὶ ταύτην καταγινομένοι σπουδαῖοι ἰατροὶ ἐμέθησαν κίνας καὶ λαγωούς, τοὺς ὁποίους κατόπιν προσεκτικῶς παρετήρησαν. Ἡ μέθη τοῦ κυνός εἶναι ὁμοίω τῇ τοῦ ἀνθρώπου· τὸ ζῶον διέρχεται ἐπίσης τὸ πρῶτον περίοδον ἐλαφροῦ ἐρεθισμοῦ, καθ' ἣν τρέχει καθ' ὅλας τὰς δευθύνσεις, πηδᾷ, γαυγίζει καὶ περιπιεὶ μυρίας θωπείας· μετ' ὀλίγον ἄρχίζει νὰ παραφέρηται, οἱ πόδες τοῦ διασταυροῦνται, τὰ ἐπίσθια τοῦ κἀμπτονται καὶ ὑποχωροῦσι, τοῦ δὲ βλέμματός του ἡ ἐκφρασις ἀπόλλυται ἢ ἡλιθιότης ἐπέργεται, τὰ δὲ μέλη τοῦ πίπτουσιν εἰς παντελῆ ἀδράνεια. Ἡ ἀναισθησία τοῦ φυσικοῦ ὕπνου καὶ τῆς ληθαργίας εἶναι πολὺ ὀλιγωτέρα ἢ ἡ τῆς καταστάσεως ταύτης, καθ' ἣν τὸ σῶμα φαίνεται ὡς εἰς βρευστὴν κατάστασιν, εἰς τὸ ὅποσον δύναται τις νὰ δώσῃ ὅσον δήποτε σχῆμα θέλει. Ὅλως διάφορον θὰ ἦναι τὸ θέαμα, εἰάν ἀντὶ οἴνουπνεύματος ἀπλοῦ μεταχειρισθῶμεν αὐτὸ μεμιγμένον μετὰ ἀψίνθου. Τὸ ζῶον προσβάλλεται ἀμέσως ὑπὸ σπασμῶν. Οἱ μυῶνες τῆς βίνας συστέλλονται ἰσχυρῶς, ὡς τοῦ ὑπὸ τῆς τετάνου προσβληθέντος, καὶ κἀμπτον τὸ σῶμα τοξοειδῶς· αἱ σιαγῶνες συσφίγγονται καὶ ἐντείνονται· οἱ πόδες ἴδου ὁ πρῶτος σταθμός. Ἐπειτα πάραυτα ἐπέρχονται βίαιοι κλονισμοὶ ἀλλήλους διαδεχόμενοι, οἱ ὀδόντες συγκρούονται, τὸ στόμα γέμει ἀφρών, οἱ ὀφθαλμοὶ ἐκφράζουσιν ἀγριότητα, τὸ πρόσωπον βυτιδοῦται, ἡ δὲ γλῶσσος κἀλύπτεται ὑπὸ αἵματος ἕνεκα τῶν δὴξων ἃς ὑφίσταται· ἴδου καὶ ὁ δεύτερος σταθμός, πιστὴ εἰκὼν ἀνθρώπου προσβαλλομένου ὑπὸ ἐπιληψίας. Οὕτω τὸ μὲν οἴνουπνεύμα ρίπτει τὸν κύνα εἰς παραλυσίαν, ἡ δὲ ἀψίνθος εἰς τὴν ἐπιληψίαν.

Τὰ αὐτὰ ἀπαρπλάκτως φαινόμενα παρατηροῦνται καὶ εἰς τὸν ἄνθρωπον. Τὸ σκληρότερον δὲ κακὸν διὰ τὴν κοινωνίαν εἶναι ὅτι τὸ κακὸν δὲν ἐξαφανίζεται μετὰ τὸν οἰκτρὸν θάνατον τοῦ μεθύσου, ἀλλ' ἐπεκτείνεται καὶ εἰς τοὺς ἀπογόνους αὐτοῦ· καὶ οὕτω συνεχῶς ἔχομεν τὸ σκληρὸν θέαμα τῆς γεν-

νήσεως ἐκ τοιούτων γονέων τέκνων ἐκ γενετῆς τρελλῶν, εὐήθων, χοιραδικῶν καὶ ἐπιληπτικῶν, ὧν ὁ ἀριθμὸς κατ' ἔτος θάινει δυσευχῶς πρὸς αὔξησιν.

Ἡ συνεχὴς ἐπανάληψις τῶν καταχρήσεων τοῦ οἴνουπνεύματος ὁδηγεῖ τὸν μεθύοντα εἰς τὸν θειτικὸν οἴνουπνευματισμὸν, ὅτε ἄρχεται ἡ δευτέρα περίοδος. Τὰ ἐντόσθια τότε ποτιζόμενα ὑπὸ τοῦ δηλητηρίου τοῦτου ὑφίστανται μεγάλαις ἀλλοιώσεσι, τὸ δὲ αἵτομον δὲν εἶναι πλέον τὸ αὐτό. Οὕτως ἐν τῇ δευτέρῃ ταύτῃ περιόδῳ ἡ παραμικρὰ παρεκτροπὴ δύναται νὰ ἐπιφέρῃ, ἀντὶ τῆς ἀπλῆς μέθης, φαινόμενον τέως ἄγνωστον, τὴν οἰκοπνευματικὴν παραφροσύνην ἢ τὴν τρομώδη φρενιτίασιν.

Εἶναι λυπηρὸν ὅντως, λυπηρότατον νὰ ἀποξενουταὶ ὁ ἄνθρωπος τοῦ λογικοῦ του, νὰ γίνηται τὸ παίγιον τῶν μανιακῶν παραφορῶν καὶ νὰ ἀφομοιοῦται τοῖς τρελλοῖς. Ὁ ὀπιόφαγος τοῦλάχιστον εὐρίσκει εἰς τὰς γελώσας εἰκόνας, αἷτινες κοσμοῦσι τὰ ἐνύπνια του, εἶδος τι ἀντισκώματος εἰς τὴν ἀποκτήνωσιν του· ἐνῶ ἡ ἐκ τοῦ ἀλκοῦλου παραφροσύνη διεγείρει μόνον ἀποτροπάλους καὶ ἐπαχθεῖς ἐντυπώσεις. Κατὰ τὰς πρώτας ἡμέρας ψευδεῖς εἰκόνας ἀπαύστως διέρχονται πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν τοῦ ἀσθενοῦς, αἷτινες σκληρῶς τὸν βασανίζουν. Κατόπιν ἐπέρχονται διαλείμματα τινὰ ἡσυχίας, ἀλλὰ τότε αἱ προσβολαὶ τῆς παραφροσύνης ἔρχονται μετὰ μεγαλειτέρας σφοδρότητος ἢ πρότερον. Ἡ παραφροσύνη συνήθως προσβάλλει τὸν ἀσθενῆ τὴν νύκτα, συνηθέστερον ὅμως περὶ λύχνων ἀφᾶς, γιγμὴν καταλληλοτάτην διὰ τὴν ὀπταπάτην. Ὁ ἀσθενὴς βλέπει πρὸ αὐτοῦ ζῶα, ποντικούς, γάτας, μύρμηκας, ἔντομα, σκορπίους, βατράχους οἷτινες τρέχουσι πέριξ αὐτοῦ καὶ ἐπ' αὐτοῦ, ἀρχῆς αἷτινες εἰσδύουσι μετὰ τῆς σαρκὸς καὶ τῆς ἐπιδερμίδος του, σκώληκας οἷτινες κατατρώγουν τὸ σῶμά του, τοὺς ὁποίους, ἔραμιον ὧν μεγάλης ψυχικῆς ἀδημονίας, μάτην προσπαθεῖ νὰ συλλάβῃ καὶ νὰ ἀπορρίψῃ μακρὰν αὐτοῦ νομίζει ἐν ἀνυπαρκτοῦ εἰς τοὺς ὄμους του, ψυχρὰ

δὲ καὶ ὑγρὰ ζῶα αἰσθάνεται σφόμενα ἐπὶ τῶν μερῶν του. Καθ' ὅν καιρὸν ὅλα ταῦτα τὰ μαρτύρια καταβασανίζουν· τὸ πνεῦμά του, οὔτος εὐρίσκειται εἰς ἀκκτόπαυστον κίνησιν, παγαίνει, ἐργεται, τρέχει, ἀρπάζει ἀπὸ τῆς γῆς πράγματα φανταστικά καὶ ἄλλιν τὰ ρίπτει. Ἐάν κατ' ἐκείνην τὴν στιγμήν τῷ ὁμιλήσῃ τις δι' ἰσχυρᾶς φωνῆς, τοῦ ἐφελαύει τὴν προσοχὴν καὶ πρὸς στιγμήν τὸν ἀπαλλάττει τῶν τρομερῶν ὀπτασιῶν, αἷτινες πολιορκοῦσι τὸ πνεῦμά του· εὐθὺς ὅμως ἐπειτα αὐταὶ ἐπανερχοῦνται σφοδρότερα. Ἐν τῇ παραφροσύνῃ του ὅλα αἱ ἐντυπώσεις τοῦ τῷ παρίσανται ὡς τρομεραὶ εἰκόνας· ὁ ἦχος τοῦ κώδωνος τῷ φαίνεται ὅτι εἶναι ἐπικῆδειος κρούσις· τοὺς παραμυθητικοὺς λόγους, ὅς ἀποτίνειι τις πρὸς αὐτὸν, ἐκλαμβάνει ὡς ἐπιπλήξεις, παράπονα, οἰμολγίας, δεήσεις· μεμακρυσμένης φωνῆς ἢ ἦχος τις τῷ φαίνεται θορυβώδεις κραυγαί. Βλέπει ἀστραπὰς, πυρκαϊὰς, στάσεις, πολέμους, μαύρας σφίρας, αἷτινες λαμβάνουσι σχήματα μουσρῶν καὶ ἀκαθάρτων ζῶων ἀποσπῶνται ἀπὸ τῶν τοίχων, μεγεθύνονται, ρίπτονται ἐπ' αὐτοῦ καὶ ἄλλιν ἐπανερχοῦνται ἐντὸς τῶν τοίχων. Βλέπει τέλος ὅτι πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν του κατακρουροῦσι τὰ τέκνα του, αὐτὸν δὲ τὸν ἴδιον ἐπὶ τὸν κτυπῶσι καὶ τὸν κἀτάσπαρττουσι. Τὰ παραδείγματα ταῦτα ἀρκούν, νομίζομεν, ὅπως γείνη καταφανῆς ὁ τρομερὸς χαρακτήρ καὶ ἡ ὑπερβολικὴ ἀνάπτυξις τῶν παραφρονητικῶν ὀπτασιῶν καὶ τῆς διαστροφῆς τῶν αἰσθήσεων. Αἱ προσβολαὶ αὗται διαρκουσι κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον πολὺν χρόνον, ἐπαναλαμβάνονται δὲ κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον συνεχῶς. Συνήθως ἡ θεραπεία εἶναι δυνατὴ, εἰάν ἡ παραφροσύνη μὲν ἀπλῆ καὶ δὲν λάβῃ τὸν χαρακτῆρα τῆς τρομώδους φρενιτίαςσεως, ἢ τις συνήθως ἐπισφραγε κατόπιν αὐτῆς τὸ ὀλεθριον τέλος.

Πρὸς τὸν πότην τῆς μαστίχης αἱ προσβολαὶ τῆς παραφροσύνης βραδύνουσι νὰ ἀναφανῶσι, χρειάζονται μῆνες, ἔτη πρὸς τὸν πότην ὅμως τῆς ἀψίνθου ἀρκουσι. Ἐβδόμηδες τινὲς, ἐνίοτε δὲ καὶ ἡμέραι μόνον.

Τὰ ἀποτελέσματα τότε τῆς μέθης εἶναι πολὺ προϊμώτερα. Ὅταν δὲ βλέπωμέν τινα μετ' ὀλίγας παρεκτροπᾶς καὶ μετ' ἀσυνήθους ταχύτητος καταφθάσαντα εἰς τὸν θετικὸν οἰνοπνευματισμὸν, εἰς τὰς τρομερὰς ὀπτασίας ἢ εἰς τὴν ἐπιληψίαν, τότε μετὰ βεβαιότητος δυνάμεθα νὰ ἀποδώσωμεν τὴν ταχεῖαν ἀνάπτυξιν τῶν φαινομένων τούτων εἰς τὴν ἄψινθον.

Σήμερον ἡ τρομώδης φρενιτιὰσις καθαρώτατα διακρίνεται ἀπὸ τῆς ἀλκολικῆς παραφροσύνης. Παρουσιάζει ὅλα τὰ συμπτώματα ταύτης, τὴν ὀπταπάτην, τὴν ἐμφάνισιν τῶν εἰδεχθῶν ζώων καὶ τὰς τρομακτικὰς ἐντυπώσεις κέκμηται ὅμως πρὸς τούτοις καὶ δύο διακεκριμένους χαρακτῆρας, μυστηριώδη, καταληπτόν μόνον διὰ τοῦ θερμόμετρου, καὶ γενικὴν τρεμούσαν τῶν νεύρων. Ἡ χεὶρ τοῦ μεθύσου τρέμει πάντοτε, ἀλλ' οἱ παλμοὶ δὲν ἐπεκτείνονται καὶ εἰς ὄλον τὸ σῶμα αὐτοῦ. Ὁ δυστυχῆς ὅμως ὁ προσβληθεὶς ὑπὸ τῆς τρομώδους φρενιτιώσεως ἀπεναντίας σείεται ἀπαύστως ὑπὸ σπασμῶν καὶ κυμάνσεων, αἵτινες πάντας τοὺς μυῶνας ταράσσουσι καὶ, ἐνῶ ἡ ἀπλή φρενιτιὰσις εἶναι ἐπιδεκτικὴ θεραπείας, ἡ τρομώδης συνηθέστατα ἐπιφέρει τὸν θάνατον. Πρὸ τοῦ δυστυχῆ οἰνοπνευματισμένου δύο στάδια ἀνοίγονται, ἢ ἡ στεατώδης κατάπτωσης, ἢ τὴν τὸν φέρει εἰς τὴν παραφροσύνην, ἢ ὁ ἀδιάλειπτος ἐρεθισμὸς, ὅστις τὸν ρίπτει εἰς γενικὴν παραλυσίαν. Καὶ τῶν δύο τούτων περιπτώσεων τὸ τέλος εἶναι ἐπώδυνον. Ποῖαν ἐδύνην δύναται νὰ ἀφήσῃ εἰς τοὺς συγγενεῖς ἢ εἰς τοὺς γνωστοὺς ὁ θάνατος τούτου, ἄλλοτε προφίλους αὐτοῖς ὄντος; Οὐδεμίαν. Πρὶν ἢ φθάσῃ, εἰς τὴν ἐσχάτην ταύτην στιγμῆν, ἢ ζωὴ αὐτοῦ δὲν εἶναι ἀξία οὔτε ἐνὸς κἄν δακρύου. Δὲν εἶναι πλέον ἄνθρωπος ἢ ὑπάρξιν αὐτὴ ἢ τοσοῦτον ἀσυνέτως παραδοθεῖσα εἰς τὰς παραφρορὰς τῶν παραλόγων ὀρέξεων τῆς, καὶ τῆς ὁποίας ἢ μὲν φαντασία ἐσθῆσθη, ἢ δὲ διάνοια ἐξημεβλύθη, ἢ κρίσις κατέστη ἀβιθαία, ὁ δὲ χαρακτῆρ ὑποχονδριακός. Τὸ πρόσωπόν του ἀπεμορφώθη ὑπὸ ἐκρήξεων, αἱ

χεῖρές του σπασμωδικῶς ἀπαύστως κινεῖται, οἱ πόδες του κλονίζονται, περιπατῶν δὲ μᾶλλον σύρεται ἢ βηματίζει. Ἐν συνόψει δὲ εἶναι ἔρμαιον πάντων τῶν δυστυχημάτων.

Εἶναι θαῦμα τῷ ὄντι, ἐὰν εἰς τὴν νοσηρὴν κατάστασιν, εἰς ἣν τὸν φέρει ἡ φυσικὴ του κατάπτωσις, ὁ μεθύσοις δυνήθῃ νὰ φθάσῃ τὸ τέρας τῆς οἰνοπνευματικῆς δηλητηριάσεως, διότι ὄχι μόνον μᾶλλον πᾶν ἄλλων ὑπόκειται εἰς τὰς διαφόρους ἐπιδημικὰς ἀσθενείας, ἀλλὰ αὐταὶ παρουσιάζονται αὐτῷ μὲ χαρακτῆρα ἰδιαζόντως σοβαρόν. Αἱ ἐπιδημιαί, ἢ χολέρα, ὁ τυφοειδῆς πυρετός, ἢ δυσεντερία καὶ ἡ εὐλογία λυμαίνονται κατὰ προτίμησιν τοὺς μεθύσοις. Ὁ αὐτὸς σοβαρὸς χαρακτῆρ παρατηρεῖται καὶ εἰς τοὺς πληγωμένους οἰνοπνευματικούς. Ἡ περιπνευμονία, τὸ ἐρεσίπελας καὶ ἡ γάγγραινα ἀδιαλείπτως ἐπαπειλοῦσιν αὐτοὺς, ἢ ἐπούλωσις τῆς πληγῆς δὲν γίνεται ποτε, ἢ δὲ ὄψις αὐτῆς λαμβάνει κακὴν μορφήν. Ἐν γένει δὲ δὲν ὑπάρχει διὰ τὸν μεθύσον οὔτε πληγὴ οὔτε ἀσθένεια ἐλαφρά.

Ὁ οἰνοπνευματισμὸς συνεχίζεται ἐπίσης μεταδιδόμενος ἀπὸ γενεᾶς εἰς γενεάν καὶ ὡς ἐκ τούτου περιβάλλεται χαρακτῆρα ὅλων νέων καὶ πλήρη κακίας. Ὁ υἱὸς μεθύσου τινὸς δηλητηριάζεται μὲ πολὺ μεγαλειότεραν ποσότητα οἰνοπνεύματος ἢ δι' ὅσης ἐμεθύσθη ὁ πατὴρ του, εὐθύς δ' εἰς τὴν πρώτην παρεκτροπὴν του τῷ παρουσιάζεται ἢ παραφροσύνη. Ὁ οἰνοπνευματοπότης καταστρέφει πρὸς τούτοις τὴν υγιάν τῶν ἀπογόνων του καὶ διὰ πολλῶν ἄλλων τρόπων δίδει τὴν γέννησιν εἰς ἡλιθίους, χοιραδικούς, φρενοβλαβεῖς καὶ φθισικούς. Ὑπεστηρίχθη καὶ ἀπεδείχθη τρανῶς ὅτι ἡ ἐπιληψία καὶ τὰ σπάσματα παρὰ τοῖς νηπίοις προέρχονται ἀπὸ μόνης τῆς ἀπλῆς διαδοτικῆς μέθης τῶν γονέων ἐν καιρῷ τῆς συλλήψεως αὐτῶν. Ὁ ἱατρός K. Morel ἀναφέρει ὡς παράδειγμα τούτου ἐργάτην τινὰ ἀποθανόντα ὑπὸ χρονίου οἰνοπνευματισμοῦ καὶ ἀφῆσαντα ἐπτά τέκνα τούτων τὰ δύο πρῶτα ἀπέθανον ἐν μικρῇ ἡλικίᾳ ὑπὸ σπασμῶν τὸ

τρίτον εἰς ἡλικίαν 22 ἐτῶν ἔγεινε φρενοβλαβὴς, τὸ τέταρτον ἀφού πολλάκις ἐπροσπάθησε νὰ αὐτοχειριασθῇ, κατήνησεν ἡλιθίον ἐπὶ τέλους τὸ πέμπτον εἶναι τὰ μάλα εὐερέθιστον καὶ μισάνθρωπον ἢ μία καὶ μόνη ἀδελφὴ των εἶναι ὑστερικὴ μόνον δὲ τὸ ἕβδομον εἶναι νοήμον καὶ ευερέθιδος χαρακτῆρος.

Διαγράψαντες διὰ ζωηρῶν χαρακτῆρων τὰς δυστυχίας καὶ τὰς ἀθλιότητας, δι' ὧν μᾶς περιβάλλει ὁ οἰνοπνευματισμὸς, ἐν τι ὑπολείπεται ἡμῖν νὰ ὑποδείξωμεν, τὰ φάρμακα, δι' ὧν δυνάμεθα νὰ καταπολεμήσωμεν τὴν φθοροποιᾶν ταύτην μάλιστα. Εἰς τὰς Ἠνωμένας Πολιτείας τῆς Ἀμερικῆς ἐσύστησαν εἰδικὰ Νοσοκομεία διὰ τοὺς πεπρωκότας ἀδελφούς, δυστυχῶς ὅμως ὅπως ἐμποδίσωμεν τοὺς ἀδελφοὺς τοῦ νὰ πέσωσιν ἐλαχίστην καταβάλλομεν προσπάθειαν. Ὁρεῖται ἐν τούτοις αἱ κυβερνήσεις νὰ πύσωσιν τοῦ νὰ θεωρῶσι τὴν παραγωγὴν τοῦ οἰνοπνεύματος ὡς χρυσοφόρον μεταλλεῖον καὶ εὐλογοῦν νὰ ζητήσωσι τὴν περιστολὴν τῆς κατασκευῆς αὐτοῦ, χωρὶς δὲ νὰ προσέξωσιν εἰς τὰς φρονασίας τῶν ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῆς ἐλευθερίας τοῦ ἐμπορίου σκεπομένων νὰ περιορίσωσι τὸν ἀριθμὸν τῶν καπλειῶν. Πρὸ πάντων ὅμως ἡ ἐπέκτασις καὶ ὁ πολλαπλασιασμὸς τῶν ἐταιριῶν τῆς Ἑγκρατείας, ὑπὸ τὸ σύστημα τῆς Γαλλικῆς ἐταιρίας, φαίνεται ἡμῖν ὑπὲρ πᾶν ἄλλο τὸ δραστικώτερον φάρμακον.

ΣΥΛΛΟΓΙΚΑ.

Ἀπὸ τοῦ παρελθόντος Φεβρουαρίου ἐψηφίσθη ἐν Πέτρῳ Κωνσταντινουπόλεως ὁ Κανονισμὸς τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει Ἑλληνικῆς Φιλοφροσύνης Ἑταιρίας ἢ Παλλὰς, σκοπὸν μὲν προτιθεμένης τὴν μετάδοσιν τῆς ἐντελοῦς γυμνασιακῆς ἐκπαίδευσως εἰς τὰ ἄρρενα καὶ τῆς ἀνωτέρας γυναικείας ἀγωγῆς εἰς τὰ θῆλεα τέκνα τῶν ἐν

Κωνσταντινουπόλει Ἑλλήνων, ἐπιφυλακτομένης δὲ, ὅταν οἱ πόροι αὐτῆς κριθῶσιν ἐπαρκεῖς, νὰ ἐπεκτείνῃ τὴν ἐκπαιδευτικὴν αὐτῆς ἐνέργειαν καὶ εἰς τὰ τέκνα τῶν ὀπουδήποτε ἀλλαχοῦ τοῦ Ὀθωμανικοῦ κράτους ὑφ' ἑλληνικὴν ἰθαγένειαν Ἑλλήνων (1).

» Πρὸς ἐπίτευξιν δὲ τοῦ σκοποῦ τούτου ἡ Ἑταιρία θέλει ἰδρύσει ἐν Κωνσταντινουπόλει κατ' ἀρχὰς ἐν Κεντρικῶν Ἑλληνικῶν Γυμνασίων καὶ ἐν Κεντρικῶν ἀνωτέρων Ἑλληνικῶν Παρθενωγυγείων. Ἔσονται δὲ προσσητημένα ἑκατέρω αὐτῶν πρὸς ἐπίτευξιν ὁμοιομόρφου διδασκαλίας τὰ προσήκοντα προπαιδευτικὰ σχολεῖα. Ὅταν δὲ οἱ πόροι τῆς Ἑταιρίας ἀξηθῶσιν ἐπαρκῶς, θέλει αὕτη προβῆ εἰς τὴν ἴδρυσιν καὶ ἄλλων ὁμοιοτύπων γυμνασιακῶν καὶ ἀνωτέρων γυναικειῶν ἐκπαιδευτηρίων ἐν τε Κωνσταντινουπόλει καὶ ὀπουδήποτε ἄλλοι ἢ θελε κρίνει τοῦτο ἐπανάγκης (2).

Τοῦ μὲν Γυμνασίου μαθήματά εἰσι: α. Ὅσα καὶ ἐν τοῖς Γυμνασίοις τῆς Ἑλλάδος. — β. Ἡ Ἀγγλική, Γερμανική, Ἀρμενική, Τουρκική καὶ Σλαβωνική γλῶσσα, ἔτι δὲ θεωρία τῆς Ναυτικῆς, Ἀστρονομία, Διπλογραφία, ἀναλυτικὴ Χημεία, βιομηχανικὴ Χημεία, Πολιτικὴ Οἰκονομία, Δίκαιον τῶν ἐθνῶν πρὸς ἀλλήλα, ἐμπορικὸν Δίκαιον, Ἱστορία τῆς Φιλοσοφίας, ἐργατικὴ Μουσική, φωνητικὴ Μουσική, Βυζαντινὰ ἀρχαῖότητες, Φυσιολογία, Ὑγιεινὴ καὶ εἴ τι ἄλλο. Σημειωτέον δ' ὅτι ἅπαντα σχεδὸν τοῦ δευτέρου ἐδαφίου τὰ μαθήματα εἶναι προαιρετικὰ, ἔπομένως δὲν ἐπιβάλλονται τοῖς μὴ βουλομένοις καὶ περὶ ταῦτα διατρίβειν (3).

Τοῦ δὲ Παρθενωγυγείου μαθήματά εἰσι: α. Ἑλληνική, Γαλλική, Γερμανική (*), Τουρκική (*), Ἀγγλική (*), Ἀρμενική (*). — β. Ἱερὰ Ἱστορία, Ἱερὰ Κατήχησις, Χριστιανική Ἠθική, Ἑρμηνεία τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελίου. — γ. Πρακτικὴ Ἀριθμητικὴ καὶ Γεωμετρία. — δ. πειραματικὴ Φυσικὴ, Κοσμο-

(1) Ἄρθρ. 2 τοῦ ἀνω μνησθέντος κανονισμοῦ.

(2) Ἄρθρ. 3.

(3) Ἄρθρ. 54.

γραφία, πειραματική Χημεία. — ε. Γεωγραφία και Γενική Ιστορία. — ζ. Φυσική Ιστορία. — η. Οικιακή Οικονομία. — θ. Παιδαγωγική. — ι. Χειροτεχνήματα. — ια. Καλλιγραφία, Ίχνογραφία και Ζωγραφική. — ιβ. Γυμναστική. — ιγ. Κλειδοκύμβαλον (*), ὄδικη καὶ χορός. (1).

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω ἐξάγεται ὅτι ὁ ὀρίζων τῆς ὑπὸ τῆς Παλλάδος ἐπιδικωμένης ἐκπαιδεύσεως εἶναι λίαν εὐρύς· ἐν αὐτῷ δὲ δύνανται νὰ εὐρωσιν εὐχερῶς οἱ τε μαθηταὶ καὶ αἱ μαθήτριά· πᾶν ὅ τι συντελεῖ εἰς τὸν προορισμὸν τῶν. Ἄν δὲ, ὡς ἐλπίζομεν, εὐτυχῆσῃ ἡ Ἐταιρία νὰ φέρῃ εἰς αἴσιον πέρας τὸ ἕσον λυσιτελεῖς, τόσον καὶ δυσχερῆς ἔργον, ὑπερ ἀνέλαβε, θ' ἀποκτήσῃ τὸ ἔθνος ἐκπαιδευτήριον, ἐφάμιλλον τοῦ ὁποῦ μόνον παρά τισι τῶν μεγαλοπόλεων τῆς Εὐρώπης δύναται τις νὰ εὐρῃ.

Ἀλλὰ τοσαύτη πληθὺς μαθημάτων συνεπάγεται ἀνάλογον ἀριθμὸν διδασκάλων καὶ καθηγητῶν, προϋπολογισμὸν δὲ παρ' ἡμῖν ἀσυνήθη καὶ καταπληκτικόν. Καὶ ὅμως ἐκτὸς τῆς πληθὺς τῶν διδασκάλων ὑπάρχουσι καὶ δύο τινα ἄλλα, ἅπρὸ μέλλουσι νὰ ἐπιβαρύνουσιν ἔτι μᾶλλον τὸν ἐτήσιον προϋπολογισμὸν τῆς ἑταιρίας, τὰ ἐξῆς· πρῶτον ἐν τῷ Κανονισμῷ τῆς ἑταιρίας ὑπάρχει ἄρθρον, καθ' ὃ οὐδεὶς δύναται νὰ διορισθῇ καθηγητῆς ἢ διδάσκαλος καὶ οὐδεμία ἐν τῷ Παρθενωγαγείῳ διδάσκαλος, ἂν μὴ καταθέσῃ εἰς τὰ ἀρχεῖα τῆς ἑταιρίας τὸ προσήκον διδακτορικὸν δίπλωμα ἢ διδασκαλικὸν πτυχίον, ἐξαιρουμένων μόνον τῶν διδασκάλων τῶν Ἀνατολικῶν γλωσσῶν, τῆς Μουσικῆς, Γυμναστικῆς, Καλλιγραφίας, Ζωγραφικῆς καὶ Διπλογραφίας (2). Τὸ μέτρον τοῦτο τιμᾷ τὸ Διοικητικὸν Συμβούλιον τῆς Παλλάδος· διότι περιεφρούρησε τὰς διδασκαλικὰς ἑδρας κατὰ τῶν ἀπὸ τοῦ αὐτομάτου διδασκάλων, ὧν γέμουσι τὰ πλεῖστα τῶν κατὰ τὴν Ὀθωμανικὴν αὐτοκρατορίαν ἐκ-

(*) Τὰ ἀστερίσκοι σημειωμένα δὲν εἶναι ὑποχρεωτικά.

(1) Ἀριθ. 66. — (2) Ἀριθ. 52, 53, 57, 58, καὶ 65.

παιδευτηρίων. Οἱ διπλωματοῦχοι ὅμως καθιγῆται καὶ διδάσκαλοι ἔχουσι, καὶ δικαίως, μεγάλας ἀπαιτήσεις, ὅταν μάλιστα πρόκειται νὰ ὑπηρετήσωσιν εἰς μεγαλοπόλιν, ἧς τὰ πάντα εἶναι οὐκ ὀλίγον ὑπερτετιμημένα· δεύτερον ἡ Ἐταιρία προτίθεται εἰς πολλοὺς τῶν τροφίμων, ἡμιτροφίμων καὶ ἐξωτερικῶν μαθητῶν νὰ παρέχῃ δωρεὰν οὐ μόνον τροφήν, διδασκαλίαν καὶ εἴτι ἄλλο, ἀλλὰ καὶ αὐτὰ τὰ βιβλία μετὰ τῆς γραφικῆς ὕλης· ἢ δὲ διδασκαλία αὐτῶν θὰ γίνηται ἐν ἰδίαις αἰθούσαις, ὅπως ἀστέτοις πρὸς τὰς ἐν αἷς διδάσκονται οἱ ἐπὶ διδάκτρους καὶ τροφίους σπουδάζοντες (1).

Πόθεν ἤδη θὰ πορίζηται τὰ χρήματα, τὰ ἀπαιτούμενα εἰς τοσαύτας καὶ τετρακῆς δαπάνας; Τὸ ζήτημα τοῦτο πρέπει ν' ἀπηχόλησε πολὺ τὴν Ἐταιρίαν· ἢ δ' ἐπίλυσις τοῦ φαίνεται ἡμῖν τοῦλάχιστον λίαν ἐπιτυχῆς, γενομένη κατὰ τὰ ἐφεξῆς παρατιθέμενα ἄρθρα τοῦ Κανονισμοῦ τῆς.

Ἄρθρ. 79. Οἱ εἰς τὰ ἐκπαιδευτήρια τῆς ἑταιρίας φοιτῶντες μαθηταὶ καὶ μαθήτριά ὑπάγονται εἰς τρεῖς τάξεις.

α. τὴν τῶν τροφίμων (*pensionnaires*), διαιτωμένων ἐντὸς τῶν ἐκπαιδευτηρίων.

β. τὴν τῶν ἡμιτρόφων, διημερευόντων μόνον ἐν τοῖς ἐκπαιδευτηρίοις καὶ μετερχόντων τῆς διδασκαλίας καὶ μόνης τῆς μεμεσημερινῆς αἰτήσεως.

γ. τὴν τῶν ἐξωτερικῶν, εἰς οὓς μόνη ἡ διδασκαλία παρέχεται.

Ἄρθρον 80. α. Οἱ τρόφιμοι καταβάλλουσι εἰς διδάκτρα καὶ τροφεῖα τρεῖς τουρκικὰς λίρας κατὰ μῆνα, προκαταβάλλοντες τὸ τριμηνιαῖον τίμημα τῷ ταμίᾳ τῆς ἑταιρίας ἐν ἀρχῇ ἐκάστης τριμηνίας.

β. Οἱ ἡμιτρόφιμοι καταβάλλουσι μίαν

(1) Ἄρθρ. 81. Κατὰ τὸ ἄρθρον τοῦτο μόνον εἰς ἐξωτερικοὺς μαθητὰς ἐν ἀρχῇ θὰ παρέχεται δωρεὰν διδασκαλία καὶ βιβλία· περὶ δὲ ἀπόρων τροφίμων καὶ ἡμιτροφίμων θὰ λάβῃ πρόνοιαν τὸ Συμβούλιον μετὰ ἐξαιρίαν. Ἡμεῖς ὅμως πιστεύομεν ὅτι, ἂν ἔλθωσιν εἰς ἐπικουρίαν τῆς ἑταιρίας πολλοὶ ὁμογενεῖς, ὁ χρόνος οὗτος θὰ συντηθῇ οὐκ ὀλίγον.

καὶ ἡμίσειαν τουρκικὴν λίραν κατὰ μῆνα, προκαταβάλλοντες ὑπ' αὐτῶν τῷ ταμίᾳ τῆς ἑταιρίας τεσσάρων καὶ ἡμισείας λιρῶν ἐν ἀρχῇ ἐκάστης τριμηνίας.

γ. Οἱ ἐξωτερικοὶ καταβάλλουσι ἡμίσειαν τουρκικὴν λίραν κατὰ μῆνα, προκαταβάλλοντες τῷ ταμίᾳ ἐν ἀρχῇ ἐκάστης τετραμηνίας δύο λίρας.

Ἄρθρον 22. Ἰδρυταὶ τῆς ἑταιρίας εἰσι πάντες οἱ ἐν τέλει τοῦ κανονισμοῦ ὑπογεγραμμένοι καὶ ὅσοι ἐντὸς ἐξ μηνῶν ἀπὸ σήμερον (1) δηλώσωσιν ἐγγράφως τῷ προέδρῳ τῆς ἑταιρίας ὅτι ἐπιθυμοῦσι νὰ ἀναγραφῶσιν ἐν τοῖς ἰδρυταῖς τῆς ἑταιρίας, καταβάλλουσι δὲ τῇ ἑταιρίᾳ ἐφάπαξ μίαν ὀθωμανικὴν λίραν.

Ἄρθρ. 23. Οἱ ἰδρυταὶ ἔχουσι πάντα τὰ δικαιώματα τῶν τακτικῶν ἐταίρων καὶ ὑπόκεινται ταῖς αὐταῖς, αἷς καὶ ἐκείνοι, ὑποχρεώσεσι, πλὴν τῆς ἐνιαυσίας χρηματικῆς εισφορᾶς.

Ἄρθρ. 24. Τὰ ὀνόματα πάντων τῶν ἰδρυτῶν ἀναγραφθήσονται χρυσοῖς γράμμασιν ἐν πίνακι, ἀνηρτημένῳ εἰς τὸ διημερὲς ἐν τῇ αἰθούσῃ τῶν συνεδριάσεων τῆς ἑταιρίας καὶ ἐν ταῖς τῶν ἐξετάσεων τοῦ κεντρικοῦ γυμνασίου καὶ τοῦ κεντρικοῦ παρθενωγαγείου.

Ἄρθρ. 27. Οἱ τακτικοὶ ἐταῖροι καταβάλλουσι τῷ ταμίᾳ τῆς ἑταιρίας, εἴτε ἐν ἀρχῇ ἐκάστου σχολικοῦ ἔτους λίραν τουρκικὴν ἡμίσειαν, εἴτε ἐν ἀρχῇ ἐκάστης ἐξαμηνίας ἐν τέταρτον λίρας, εἴτε ἐφάπαξ λίρας δύο καὶ ἡμίσειαν.

Ἄρθρ. 28. Πάντα τὰ τακτικὰ μέλη τῆς ἑταιρίας ἔχουσι τὰ αὐτὰ δικαιώματα, ἐπομένως εἰσὶν ἐκλέξιμα πρὸς πάντα τὰ τιμητικὰ τῆς ἑταιρίας λειτουργήματα καὶ μετέχουσιν ὡς ἐκλογεῖς πάσης ἐκλεκτικῆς ψηφοφορίας.

Ἐκ τῶν ἤδη παρατεθειμένων ἄρθρων τοῦ

(1) Ἐπειδὴ ὁ Κανονισμὸς τῆς ἑταιρίας ἐψηφίσθη τῇ 17 Φεβρουαρίου τρέχοντος ἔτους, ἔπειτα ὅτι ὅσοι ἐπιθυμοῦσι ν' ἀναγραφῶσιν ἐν τοῖς ἰδρυταῖς, ἀφελουσι νὰ δηλώσωσι τοῦτο μέχρι 17 Ἀγούστου.

Κανονισμοῦ τῆς Φιλομούσου Ἑλληνικῆς ἑταιρίας γίνεται ἄλλον, ὅτι μέρος μὲν τῆς δαπάνης θ' ἀποτίωσιν οἱ ἐκάστοτε μαθηταὶ καὶ μαθήτριά· ἐπειδὴ ὅμως αἱ καταβολαὶ αὐτῶν εἶναι ἐμολογουμένως λίαν εὐτελεῖς, ἡ ἑταιρία ἀπεφάσισε νὰ ἐπικαλεσθῇ τὴν συναρωγὴν τῶν ἀπανταχοῦ ὁμογενῶν, πεποιθῆναι εἰς τὰ εὐγενῆ αὐτῶν ὑπὲρ τῆς δόξης καὶ τοῦ μεγαλείου τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους αἰσθήματα.

Τοιοῦτος εἶναι ὁ διοργανισμὸς καὶ τοιαύτη ἡ ἀποστολὴ τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει Φιλομούσου Ἑλληνικῆς ἑταιρίας Παλλάδος. Ἡμεῖς δὲ ἀκούμενοι εἰς τὴν βραχείαν ταύτην ἐκθεσιν, θεωροῦμεν περιττὸν πάντα ὑπὲρ αὐτῆς προτρεπτικὰ λόγον· διότι εὐτυχῶς τὸ ἔθνος σύμπαν ἀπὸ τινος χρόνου κατενόησε λίαν καλῶς ὅτι ἡ δόξα καὶ τὸ μεγαλεῖον αὐτοῦ εἰς οὐδὲν ἄλλο ἐρείδεται ἢ εἰς τὴν ὕσον οἷόν τε μεγαλειότεραν διάδοσιν πᾶν φῶτων τῆς παιδείας· εἴμεθα δὲ βέβαιοι ὅτι καὶ ἄνευ τινὸς παραινέσεως θὰ σπεύσωσιν οἱ φιλόμουσοι καὶ φιλοπάτριδες συμπολιταὶ ἡμῶν νὰ κοσμήσωσι πρῶτοι τῶν ἄλλων ὁμογενῶν τὰς στήλας τῶν ἰδρυτῶν, τακτικῶν μελῶν ἢ εὐεργετῶν τῆς Παλλάδος μετὰ τὰ ἐντιμα αὐτῶν ὀνόματα, βέβαιοι ὄντες ὅτι θὰ συντελέσωσι τὸ ἐφ' ἑαυτοῖς εἰς τὴν εὐδωξίαν ἔργου, ὅπερ, ἂν ὁ Θεὸς δῶ, θὰ παράσχη πολυειδέις ὑπηρεσίας εἰς τὸ ἡμέτερον ἔθνος.

ΤΑ ΝΑΥΑΓΙΑ ΤΟΥ ΑΤΛΑΝΤΙΚΟΥ.

Ὁ δὲ τῶν βορείων μερῶν τοῦ συνεχῶς τεμνομένου Ἀτλαντικοῦ διαπλοῦς φαίνεται ὡν ἀπληλαγμένους κινδύνου ὑπὲρ πᾶν ἄλλο μέρος τῶν ὠκεανῶν. Μεταξὺ τῶν θαλάσσιων ὁπωσοῦν ἁκτῶν τῆς Ἰρλανδίας πρὸς ἀνατολὰς καὶ τῶν τῆς Νέας Σκωτίας περικρήμων ὄχθων πρὸς δυσμὰς ὁ θαλασσοπόρος δὲν ἔχει νὰ φοβῆται ὑφέλους κερυμμένους ἢ σύρτεις, δύναται δ' ἐνίοτε καὶ νὰ βολιδῶ-

σκοπή πριν ή προσεγγίση εις τὰς Ἀμερικανικὰς πρὸς μεσημβρίαν παραλλίαν, ἔνθα ὄρμιοι πολυαριθμοὶ τῶν παρέχουσι καταφύγιον. Ὡς πρὸς τὰς δυστρόπους Βερμούδας νήσους προσέχει βεβαίως, ἵνα καὶ ἐν χειμῶνος ὥρᾳ ἀπέχη αὐτῶν ὅσον ἔνεστι πρὸς βορρᾶν.

Κατὰ τὰ παρελθόντα ἔτη, ὅτε ἰστιοφόρα μόνον πλοῖα τὸν ὠκεανὸν διέπλεον, συνέβαινον ἀληθῶς δυστυχήματα, ἰδίως πρὸς τὰς θελλώδεις αὐτοῦ ζώνας, ἔνθα στολισκοὶ ὀλόκληροι ἰσχυρῶν πλοίων πολεμικῶν συνάμα ἀπώλοντο, καὶ ἐμπορικὰ οὐκ ὀλίγα ἐβυθίσθησαν, ἐκάτην ἢ ἀνετράπησαν ἐν τοῖς βορείοις αὐτοῦ μέρεσιν. Ἀλλὰ τσαῦται τρομεραὶ καταστροφαὶ καὶ τσαῦται ἀπώλειαι ἀνθρώπων οὐδέποτε πιθανῶς συνέβησαν πρὸ τῆς ἐποχῆς, καθ' ἣν ἀτμόπλοια μετὰ πολυαριθμίων ἐπιβατῶν ἤρξαντο διαπλέοντα τὸν Ἀτλαντικόν, ὅσαι μετ' αὐτὴν.

Πλείστα τῶν ὠραίων τούτων ἀτμοπλοίων κατεβυθίσθησαν μετ' ἄλλων συγκρουσθέντα, τινὰ δὲ τοῦ πυρὸς παρανάλωμα ἐγένοντο· οὐκ ὀλίγα ἐπὶ βράχων ἐξοκείλαντα ἀπωλέσθησαν καὶ ἄλλα, ἄφαντα λεληθῶτως γενόμενα, οὐδὲ ἴχνος ὕπισθεν ἐγκατέλιπον τῶν αἰτίων τῆς ἀφανείας των.

Μήπως ἀρὰ γε τὰ ἀτμόπλοια εἶναι ἤττον ἀξιόπιστος τρόπος μεταφορᾶς ἢ τὰ ἰστιοφόρα; Βεβαίως οὐχί. Ἄν σεσαθρωμένα ἀτμόπλοια ἢ σεσαθρωμένα ἰστιοφόρα συνζητήσωσι κοκοκαίριον ἐν τῷ πελάγει, ἀμφότερα ἐξίσου ὑπόκεινται εἰς τὸ καταβυθισθῆναι. Ἀμελής φρουρὰ ἐν ζοφερᾷ νυκτὶ ἢ ἐν πυκνῇ ὀμίχλῃ, οὐμὴν ἀλλὰ καὶ ἐν παντὶ καιρῷ, δύναται νὰ ἐπιφέρῃ κίνδυνον εἰς ἀμφοτέρω ταῦτα τὰ εἶδη τῶν νεῶν. Ναυτικὴ πυξὶς μὴ ἀκριβής, διεθύνσεις σφαλερὰ, βέυματα ἄγνωστα ἢ κακῆ παρατήρησις, δύναται νὰ προξενήσῃ τὴν ἀπώλειαν καὶ τοῦ ὠραιοτέρου πλοίου, καὶ καλῶς θαλασσοπορευόντος. Ἀληθῶς εἶπεῖν, ὀλίγοι κίνδυνοι ὑπάρχουσιν εἰς οὓς τὸ ἀτμόπλοιο ἐκτίθεται ὡς νὰ μὴ συμμετέχη ἐπίσης καὶ τὸ ἰστιοφόρον. Ὁμολογητέον μὲν ὅτι ἢ τοῦ ἀτμοπλοίου μηχανὴ δύνατον νὰ ὑπόσθῃ βλάβην τινὰ, ἢ δύνην αὐτοῦ ὑπὸ τοῦ ἀνέ-

μου νὰ παρασυρῆ ἢ τὸ πηδάλιον τοῦ καταπέση εἰς τὴν θάλασσαν καὶ οὕτως ἀνευ ἐλπίδος σωτηρίας ν' ἀφεθῆ τὸ ἀτμόπλοιο εἰς τὴν διάκρισιν τῶν κυμάτων· ἀλλὰ καὶ τὸ ἰστιοφόρον δύνατον ν' ἀπογυμνωθῆ τῶν ἰστῶν καὶ τοῦ πηδαλίου τοῦ καὶ νὰ περιέλθῃ εἰς τὴν αὐτὴν κατάστασιν. Δύναται πρὸς τούτοις νὰ ἐκκλίνῃ ἐπὶ τῶν πλευρῶν του, ν' ἀνατραπῆ ἢ νὰ λοξοδρομῆ πρὸς παραλλίαν, τῶν ἰστῶν καὶ ἰστίων αὐτοῦ καλῶς διακειμένων· ἢ δὲ πελαγία αὔρα ἢ, τὸ τρομερώτερον, καὶ ἐν βαθυτάτῃ γαλήνῃ τὰ μὴ κατευνασθέντα κύματα νὰ ὠθῶσιν αὐτὸ εἰς τὰ πρόσω, καὶ ν' ἀδυνατῆ ἀναστρέψαι τὴν πορείαν του, ἐνῷ τὸ ἀτμόπλοιο μὲ σώας τὰς μηχανὰς αὐτοῦ εὐκόλως δύναται ν' ἀναστῆ εἰς τὸ πέλαγος.

Δυνάμεθα ὅθεν νὰ διαβεβαιώσωμεν ὅτι, ἂν τὰ ἀτμόπλοια ὡς ἰσχυρῶς κατασκευασμένα, ἢ μηχανὴ των στερεὰ καὶ ἀβλαβῆς, τὸ φορτίον των καλῶς ἐστιβασμένον, καὶ ἢ δέουσα προφύλαξις ἐλήφθη κατ' ἐνδεχομένης πυρκαϊᾶς—πρὸς δὲ τούτοις ἂν μετὰ προσοχῆς κυβερνῶνται καὶ ἄγρυπνος φρουρὰ τηρῆται ἐν καιρῷ εὐδίῳ ἢ καὶ τρικυμῶδει, ἐλάχιστον θαλάσσης κίνδυνον διατρέχουσιν. Ὁ δὲ τοῦ Ἀτλαντικοῦ διάπλους ἤθελεν εἶσθαι τοσοῦτω ἀσφαλῆς, ἔσθ' ὁ μεταξὺ Ἀγγλίας καὶ Ἰρλανδίας, καὶ ἀσφαλῆστερος τοῦ ἀπὸ Λονδίνου εἰς Ἐδιμβούργον. Ἄν οἱ ναυπηγοὶ καὶ οἱ μηχανικοὶ, οἱ ἰδιοκτῆται τῶν πλοίων καὶ οἱ τῶν φόρτων συσκευασταὶ ἐκτελώσι τὸ καθήκον των, ἂν οὐδὲν εὐφλεκτον ἐμπόρευμα ἐπιβιβάσῃται, ἂν τὰ παραπετάσματα ἀντέχουσιν εἰς τὸ πῦρ καὶ ἄπαντα τὰ φῶτα ὡς ἐν ἀσφαλεῖ, ἂν ἄγρυπνος φρουρὰ τηρῆται πρὸς τὰ κάτω ὡς καὶ ἐπὶ τοῦ καταστρώματος, ὁ δὲ πλοίαρχος εἶναι εἰδήμων καὶ ἄγρυπνος νυκτικός, οἱ κίνδυνοι τῆς τοῦ Ἀτλαντικοῦ διαπλεύσεως ἤθελον περιέλθῃ εἰς ἐλάχιστον βαθμόν· ταῦτο δὲ ἀποδείκνυται ἐκ τῶν ἀτμοπλοίων μιᾶς ἐταιρίας, ὧν ἐπὶ μακρὰν σειρὰν ἐτῶν ἀπὸ τῆς συστάσεως αὐτῆς οὐδὲν ἔτι ἀπωλέσθη ἢ ὑπέστη ὕλικήν τινα ζημίαν. Κεραιὸς, ἀστραπῆ, σφοδρὰ κα-

ταίγις ἢ ἀστόχαστος διεθύνσις ἐτέρου τίνος πλοίου δύναται μὲν, κατὰ τινὰς περιπτώσεις, νὰ βυθίσῃ τὸ καλῶς νεναυπηγημένον καὶ καλῶς διοικούμενον ἀτμόπλοιο, ἀλλ' ὁ ἔμπειρος κυβερνήτης ἔσεται ἐν γένει ἱκανὸς ὅπως διαφεύγῃ τὴν σύγκρουσιν.

Ἐχομεν ἐν ὄψει τὸ παράδειγμα τοῦ ἀτμοπλοίου *Ville du Havre*. (πόλις Ἀβρῆ). Ὁ πλοίαρχος τοῦ καταβυθισάντος αὐτὸ ἰστιοφόρου οὐδὲλως ὑπέκειτο εἰς μομφήν· τὰ φῶτά του ἐφεγγον καλῶς καὶ ἐξηκολούθει τὴν πορείαν του· ἀλλ' ἐπιτήδειος φρουρὸς—ὑπερ σπάνιον ἐν τοῖς ἰστιοφόροις—ἢ δύνατο πιθανῶς διὰ ταχείας τινὸς τοῦ πλοίου περιστροφῆς ν' ἀποφύγῃ τὴν προσέγγισιν τοῦ ἀτμοπλοίου· ἀφ' ἐτέρου τὸ Γαλλικὸν ἀτμόπλοιο δύνατον νὰ ἦτο καθ' ὅλα ἐντελές· ἀλλ' ὁ πλοίαρχος αὐτοῦ, κεκοπιακῶς ὢν, μετέβη εἰς τὸν κοιτῶνα, τὰ φῶτά του ἐφεγγον ἀμυδρῶς ἢ ἦσαν κακῶς τοποθετημένα, ἢ φρουρὰ παρημελήθη ἢ ὁ ἀξιωματικὸς δὲν ἔδωκεν ὀρθὰς διαταγὰς, ἴσως δὲν εἰσκούσθη, καὶ οὕτως ἐπῆλθεν ἡ καταστροφή. Ἄν τὰ διαχωρίσματα τοῦ ἰστιοφόρου δὲν ἦσαν καλῶς πεπακτωμένα, καίτοι οἱ κυβερνῶντες δὲν ἦσαν ἀξιόμημποι, ἤθελεν ἀμέσως συμβυθισθῆ καὶ αὐτὸ μετ' ἐκείνου.

Λαλοῦμεν ἐκ πείρας περὶ τῶν πρωτίστων αἰτίων τῶν τρομερῶν καταστροφῶν, ἃς ἐνταῦθα περιγράφομεν. Διεπλόμεν περὶ τὰ μέσα τοῦ θέρους ἀπὸ Λιβερπούλ εἰς Νέαν Ἰόρκην ἐπὶ μεγάλου καὶ ἰσχυροῦ ἀτμοπλοίου· κατὰ δὲ τὴν διάβασιν τῶν τῆς Νέας Γῆς παραλλίων εὐρέθημεν περικυκλωμένοι ὑπὸ μιᾶς τῶν περὶ τὰ μέρη ἐκεῖνα τοῦ ὠκεανοῦ συνήθως ἐπικρομαμένων πυκνῶν ὀμίχλων. Ἐπὶ τῆς πρῶμης ἰστάμενοι δὲν ἠδυνάμεθα νὰ διακρίνωμεν τὸ ἀτμόπλοιο οὐδὲ κατὰ τὸ ἥμισυ τοῦ μήκους αὐτοῦ. Ἠρωτήσαμεν τὸν πλοίαρχον πόσα μίλια διανύομεν.— Δώδεκα κατὰ τὸ σύνθημα, ἀπεκρίθη.— Ἀλλ' ἵνα μὴ συγκρουσθῶμεν μετ' ἄλλου πλοίου, δὲν εἶναι φρονιμώτερον νὰ βραδύνωμεν τὸν διάπλου, ὅπως ἐλαττώσωμεν τὸν ἐπικείμενον κίνδυνον τοιαύτης

συμπτώσεως;— Ὡ! Τὸ πέλαγος εἶναι ἀρκετὰ εὐρὺ, ἀπήντησε γελῶν· ἄλλως τε ὑπεσχέθημεν σύντομον διάβασιν, εἰδὲ μὴ, θὰ ἔχωμεν παράπονα. Δὲν ὑπάρχει κίνδυνος, προσέθηκεν, ἢ τοῦλάχιστον ἔσεται ἀσήμαντος καὶ, τοῦ ἀτμοπλοίου ἡμῶν ὄντος μεγαλύτερου παντὸς ἄλλου, βεβαίως θὰ ὑπερισχύσωμεν.

Τὸ ἐπόμενον ἔτος πρὸς τὸ αὐτὸ μέρος καὶ κατὰ τὴν αὐτὴν ἀκριβῶς περίπτωσιν ὁ Ἀρκτικός (*the Arctic*), ἀτμόπλοιο τῆς αὐτῆς γραμμῆς, συνεκρούσθη μετὰ τῆς Ἑστίας (*the Vestia*), ἀτμοπλοίου Γαλλικοῦ λίαν μικροτέρου, ὑπ' οὗ καὶ ἐβυθίσθη συναπολέσαν πλείστους ἐπιβάτας καὶ ναύτας, τῆς Ἑστίας διασωθείσης, καίπερ οὐκ ὀλίγον βεβλαμμένης. Ἴδου καὶ περιληπτικὸν ἀντίγραφον τῆς περὶ τῆς ἀπωλείας αὐτοῦ ἐπισήμου ἐκθέσεως, « Ὁ Ἀρκτικός ἀπέπλευσεν ἐκ Λιβερπούλ τὴν 20^{ην} Σεπτεμβρίου 4854 μετὰ 233 ἐπιβατῶν καὶ 150 ναυτικῶν, τοῦ ὅλου πληρώματος αὐτοῦ. Τὴν 27^{ην}, ἡμέραν τετάρτην περὶ μεσημβρίαν, προσήγγιζεν εἰς τὰς ὄχθας τῆς Νέας Γῆς, πενήτηντα μίλια μακρὰν τῆς παραλλίας. Πυκνὴ ὀμίχλη ἐπεκράτει καθ' ὅλην τὴν ἡμέραν, ἣτις, διαλυομένη ἐνίοτε ἀρκούντως ὥστε νὰ διακρίνη τις ἀντικείμενα εἰς ἀπόστασιν ἡμίσεως μιλίου, συνεπυκνοῦτο καὶ πάλιν, ὡς πρότερον. Τὸ ἀτμόπλοιο διήνυεν ὅμως δώδεκα καὶ ἥμισυ μίλια τὴν ὥραν, τὸν συνήθη πλοῦν τῆς ἀτμοπλοικῆς ταύτης γραμμῆς, ὡς λέγεται, καὶ ἐν ὀμίχλῳ δὲ ἔτι καιρῷ. Τινὲς τῶν ἐπιβατῶν διεσκέδαζον ἐν τῷ κοιτῶνι αὐτῶν εἰς ἐκκύβευσιν λαχείου, οὕτινος ὁ κερδαίνων ἀριθμὸς ἐσημείου πάντοτε τὰ μίλια, ἄπερ τὸ ἀτμόπλοιο εἶχε διανύσει τὴν προτεραίαν. Ὁ πλοίαρχος ἀπῆλθεν ἐκ τοῦ καταστρώματος, ἵνα διευκρινήσῃ τὰ περὶ τῆς θέσεως τοῦ πλοίου, ἔτε περὶ τὸ ἐν τέταρτον μ. μ. ὁ ἀξιωματικὸς τοῦ καταστρώματος ἀνεκράυγασε, « Ταχέως πρὸς τὰ δεξιὰ. » Ἀτμόπλοιοι πλησίον, ἢ Ἑστία, ἐφάνη ἐπιπίπτον κατὰ τῆς δεξιᾶς ἄκρας τοῦ Ἀρκτικοῦ. Προσδραμῶν ἀμέσως ὁ πλοίαρχος εἰ-

δεν ότι η σιδηρά λαβή της ἀγκύρας της Ἐστίας διεστύπησε τὴν ἄκραν τοῦ Ἀρκτικοῦ περὶ τοὺς δεκαοκτὼ δακτύλους ὑπεράνω τῆς ἐπιφανείας τῶν ὑδάτων, καὶ ὅτι συγχρόνως δύο πόδας κάτωθι αὐτῆς αἱ γλωχίνες (τ' ἀγκίστρια) τῆς ἀγκύρας, περιζέουσαι τὸ σάνιδωμα, ἠνέωξαν μεγάλην ὄπην.

Τοσοῦτω δὲ μανιωδῶς εἰσέδυσσε τὸ ὕδωρ κατ' ἀρχάς, ὥστε μετὰ τινὰ λεπτὰ κατέκλυσε τὸ φορτίον καὶ τὰ κάτω φῶτα ἐσβέσθησαν. Πᾶσα προσπάθεια πρὸς ἀναστολὴν τῆς ὁρμῆς αὐτοῦ ὑπῆρξεν ἀνωφελής. Ὁ πλοίαρχος διέταξε νὰ ἐξακολουθῇ ἡ κίνησις τῆς ἀτμομηχανῆς, μεχριστοῦ ἐπίσθη ὅτι ἐντὸς ὀλίγου τὸ ἀτμόπλοιο ἐμελλε νὰ καταβυθισθῇ. Τότε διέταξε νὰ ῥιφθῶσιν αἱ λέμβοι εἰς τὴν θάλασσαν. Σύγχυσις ἐπῆλθε. Ναῦται καὶ μηχανικοὶ ἐπήδησαν εἰς ἀκτὰς ἄλλοι ἐπεσον εἰς τὸ πέλαγος· μεγάλη σχεδία συνηρμόσθη ἐκ τοῦ προχείρου ὑπὸ τῶν διαμεινάντων, ἐφ' ἧς οἱ πλείστοι ὤρμησαν, καθ' ἣν στιγμήν ὁ Ἀρκτικός, πέντε ὄλας ὥρας ἀπ' ὅτου συνεκρούσθη, κατεβυθίζετο. Ἄν πειθαρχία διετηρεῖτο, ἀν δέουσα χρῆσις τῶν πέντε τούτων ὥρων ἐγίνετο, τὸ πλείστον μέρος, ἀν ὄχι ἅπαντες τῶν ἀπολεσθέντων, ἦθελε βεβαίως διασωθῆ. Ἄν δὲ καὶ τὰ διαχωρίσματα τοῦ Ἀρκτικοῦ ἦσαν καλῶς πεπακτωμένα, ἤθελε καὶ αὐτὸς ἐπιπλέει εἰς τὴν ἐπιφάνειαν τῶν ὑδάτων.

Καὶ τοὶ δ' ἐν γένει ἡ διαγωγὴ τοῦ πληρώματος ἐφάνη ἀνανδρος, ἐγένοντο ὅμως καὶ πράξεις ἥρωϊσμοῦ, μία τῶν ὁποίων ὀφείλει ν' ἀναφέρηται ἐν τῇ διηγήσει τῶν περὶ τῆς ἀπωλείας τοῦ Ἀρκτικοῦ. Νέος τις, ὀνόματι Ὀλλάνδος, ἐκ Βασσιγκτῶνος, ὑπηρετῶν ἐπ' αὐτοῦ ἵνα διδαχθῇ τὰ ἀτμομηχανικά, διετάχθη ὑπὸ τοῦ πλοίαρχου νὰ τηλεβολήσῃ τὸ σύνθημα τοῦ κινδύνου, ἐνῶ ἅπαντες ἐφευγον. Ἐν τῷ μέσῳ δὲ τῶν γενικῶν ἐκείνων κραυγῶν καὶ τοῦ θορύβου ὁ νέος ἐξετέλει σταθερῶς τὸ ἔργον του· καὶ ὅτε ἀκόμη τὸ κατὰστροφμα κατέπιπτεν εἰς τὴν ἐπιφάνειαν τῶν ὑδάτων, τηλεβολήσας καὶ τὸν ἐπικῆδειον φερ' εἰπεῖν τηλεβολισμὸν, συνετάφη καὶ αὐτὸς μετὰ τοῦ ἀτμοπλοίου.

Μετὰ τινὰ ἔτη ἐσχόμεν καὶ ἕτερον παράδειγμα τῶν αἰτίων τοῦ ναυαγισμοῦ τῶν ἀτμοπλοίων, καίπερ οὐχὶ τοῦτο ἐπὶ τοῦ Ἀτλαντικοῦ ὠκεανοῦ. Εἶχομεν λάβει τὰ διαβατήριά μας ἀπὸ Χούλλ μέχρι Κρονσάνδης, τὴν δὲ προτεραιαν τοῦ ἀπόπλου μετέβημεν εἰς τὴν παραλίαν, ὅπως ἐπιθεωρήσωμεν τὸ πλοῖόν μας. Ἦτο ἐλικοκίνητον, ἐπιμηκες καὶ στενόν, ἔχον τὰς ἄκρας ἐξυτάτας, ναυπηγηθὲν ἰδίως πρὸς ταχυπλοῖαν, καὶ προσόμοιον μᾶλλον ἀκατίῳ τοῦ ποταμοῦ Ταμέσιος ἢ πλοῖῳ τοῦ πελάγους. Θεασάμενοι τὴν κατασκευὴν αὐτοῦ συνελάβομεν ὑπονοίας, ἀλλ' οὔσης ὥρας θέρους καὶ προπληρώσαντες ἤδη τὸν ναῦλον, ἀφῆθημεν εἰς τὴν τύχην. Ἐπέσθημεν λοιπὸν ἀμέσως τὴν ἐπαύριον μ. μ., καὶ ἐνῶ κατεθέτομεν τὰ ἔπιπλά μας ἐν τῷ πυθμένι, τὸ πλοῖον ἤρχισε νὰ κινῆται. Ἀναβάντες ἐπὶ τοῦ καταστρώματος οἶονεὶ τεθορυβημένοι, παρατηρήσαμεν δύο ὀγκώδεις σιδηρᾶς μηχανὰς προσδεδεμέναις ἀμφοτέρωθεν ἐπὶ τῶν σιδηρῶν περιφραγματῶν τοῦ πλοίου καὶ παρ' αὐταῖς ἔππους τινὰς καὶ σωροὺς ξηροχόρτου, ὕλην τῇ ὄντι λίαν εὐπλεκτον πρὸς δὲ καὶ ἄλλον φόρτον, ἅπερ μετὰ τῶν ἐν τῷ πυθμένι κατεδάρυον παραπολὺ τὸ πλοῖον ἐν τῷ ὕδατι. Ἠρώτησα τὸν πλοίαρχον, πῶς ἐπέτρεψε νὰ ἐπιβιάσῃσι τοσοῦτον βάρυ φορτίον ἐπὶ τοῦ καταστρώματος. — Ἐδῶκα νὰ ἐνοήσῃσιν οἱ ἰδιοκτῆται, ἀπεκρίθη, ὅτι τοῦτο ἤθελεν ἐπιφέρει προφανῶς κίνδυνον· ἀλλ' ἀποποιούμενος τὴν παραλαβὴν του, ἤθελα πιθανῶς ἀποβληθῆ τῆς θέσεώς μου, καὶ δυσκόλως ἐπανευρίσκω τοιαύτην ἐπὶ ἄλλου πλοίου. — Καὶ τί ἠθέλετε πράξει ἂν κακοκαιρία καταλάβῃ ἡμᾶς; Τὸ πλοῖον δὲν θὰ δυνήθῃ βεβαίως ν' ἀνθέξῃ εἰς τὴν τρικυμίαν μετὰ τῶν σιδηρῶν τούτων ὀγκῶν ἐπ' αὐτοῦ. — Ναί, εἶπεν· ἀλλ' ἡ ἀπόβρυξις τῶν εἰς τὴν θάλασσαν ἔσεται ἐπίσης κινδυνώδης ὡς καὶ ἡ ἐπὶ τοῦ καταστρώματος διατήρησις αὐτῶν. Εἴμεθα καλῶς ἡσφαλισμένοι, καὶ ἐλπίζομεν νὰ ἔχωμεν γαλήνην. — Εὐχόμεαι τὸ πρᾶγμα νὰ ἔγῃ οὕτως, ἀπεκρίθη.

Ἴδου καὶ ἕτερον παράδειγμα τῆς προτί-

στης αἰτίας τῆς μυστηριώδους ἀφανίσεως τῶν πλοίων ἐν τῇ νεότητι ἡμῶν ταξιδεύοντες ἐπὶ μικρᾶς μυσπάρωνος (σκούνας) οἴνου φορτωμένης ἀπὸ Ὀπόρτου εἰς Δουβλίον, εὐρέθημεν ἔχοντες τὰς θυρίδας κλειστάς ἐνεκα τῆς σφοδρᾶς πνοῆς τοῦ ἀνέμου, μακρὰν πρὸς δυσμὰς τοῦ Βισκαϊκοῦ κόλπου. Ἀναβάντες διὰ νυκτὸς ἐπὶ τοῦ καταστρώματος καὶ ἀνερευνῶντες, τῶν μαύρων κυμάτων ὡς ὄρη ἀνυψουμένων ἀμφοτέρωθεν τοῦ πλοίου, δὲν ἠδυνήθημεν νὰ εὐρωμεν οὐδένα φρουρόν. Οὐδὲν φῶς ἐφεγγεν ἐπὶ τῶν ἰσθῶν, ἡ δὲ πρῶρα ἐτέρου τινὸς πλοίου ἠδύνατο νὰ συγκρουσθῇ μετὰ τῆς ἡμετέρας· πρὶν ἢ παρατηρηθῶμεν ὑπ' αὐτοῦ. Κατεθλίθη ἡ καρδία ἡμῶν ὑπὸ φόβου, μὴ ὁ φρουρὸς ἐπὶ γὰρ παρασυρθεῖς ὑπὸ τῶν κυμάτων. Ἐπὶ τέλους εἶδομεν τὸ ναυτοπαίδιον, *Pat*, κεκρυμμένον ἐντὸς οἰκιδίου ὀπισθεν τοῦ καταστρώματος, τὸν μόνον ἡμῶν φρουρόν. Ἄν ὁ ποῦς τοῦ ἰστίου (σάβτα) μόνον ἐλύετο, ἠθέλαμεν πιθανῶς βυθισθῆ πρὶν ἢ ἐξ ἡμῶν τις ἐγερθῇ τοῦ ὕπνου. Πιθανῶς δὲ καὶ ἀτμόπλοιοι συγκρούμενον μετὰ τοῦ πλοίου μας καὶ καταβυθίζον αὐτὸ ἤθελεν ὑποστῆ οὐ μικρὰν βλάβην καὶ ἴσως συμβυθισθῆ μετ' αὐτοῦ.

Ἐπαναρχόμενοι ἤδη εἰς τὴν κυρίαν ὑπόθεσιν τῆς ἡμετέρας περιγραφῆς, ἐπισυνάπτομεν χρονολογικῶς τὸν ἐπόμενον ὅσον ἐνεστὶν ἀκριβῆ κατάλογον τῶν ἀπολεσθέντων ἀτμοπλοίων τοῦ Ἀτλαντικοῦ ὠκεανοῦ.

1841. *President*. (Πρόεδρος) Ἄφαντον γενόμενον.

1843. *Columbia*. (Κολομβία) Ναυαγῆσαν εἰς τὰ παράλια τῆς Νέας Σκωτίας.

1849. *Great Britain* (Μεγάλη Βρετανία). Ναυαγῆσαν εἰς τὰ παράλια τῆς Ἰρλανδίας — *Tweed*. (Τουήδ, ποταμὸς). Ναυαγῆσαν πέραν τῆς Ἰουκατάνης.

1848. *Forth*. (Φόρθ, ποταμὸς). Ναυαγῆσαν εἰς τὸ αὐτὸ μέρος.

1850. *Helena Sloman*. (Ἑλένη-Σλόμαν). Βυθισθὲν.

1852. *St. George* (Ἁγ. Γεώργιος). Κέν. — *Amazon* (Ἀμαζών) Κέν.

1853. *Humboldt* (Ὀυμβόλδος) Ναυαγῆσαν εἰς τὰ παράλια τῆς Νέας Σκωτίας.

1854. *City of Glasgow* (Πόλις Γλασγὸβη) Ἄφαντον. — *Franklin* (Φρακλίνος) Ναυαγῆσαν. — *Arctic* (Ἀρκτικός) Βυθισθὲν. — *City of Philadelphia* (Πόλις Φιλαδέλφεια). Ναυαγῆσαν.

1856. *Pacific* (Εἰρηνικός). Ἄφαντον. — *Le Lyonnais* (Ὁ Λυωνὸς) βυθισθὲν.

1857. *Tempest*. (Τρικυμία) Ἄφαντον.

1858. *New York*. (Νέα Ὑόρκη) βυθισθὲν. — *Austria* (Ἀυστρία). Κέν.

1859. *Argo*. (Ἀργὸ). Ναυαγῆσαν εἰς τὰ παράλια τῆς Νέας Γῆς. — *Indian* (Ἰνδός) Ναυαγῆσαν εἰς τὰ παράλια τῆς Νέας Σκωτίας — *Hungarian* Οὐγγρος Ναυαγῆσαν εἰς τὸ αὐτὸ μέρος.

1860. *Connaught* (Κοννακία. ἀρχ. Ἰρλανδικὴ τοπαρχία). Κέν.

1861. *Canadian* (Καναδός, Ναυαγῆσαν ἐπὶ χιονοστιβάδων. — *North Briton* (Βόρειος Βρεταννός) τὸ 1861 καὶ τὸ

1863. *Norwegian* (Νορβεγός — *Anglo-Saxou* (Ἀγγλο-Σάξων). — *Georgia* Γεωργία). Ἀπαντα ναυαγῆσαντα ἀπέναντι τῆς Νέας Σκωτίας.

1864. *Bokemian* (Βοεμός) Ναυαγῆσαν ἀπέναντι τῆς Νέας Σκωτίας. — *City of New-York* (Πόλις Νέα Ὑόρκη) Ναυαγῆσαν εἰς τὰ Ἰρλανδικὰ παράλια. *Jura* (Ἰούρασον ὄρος) Ναυαγῆσαν πρὸς τὰς ἐκβολὰς τοῦ Μέρσεϋ. *Iowa* (Ἰόβα) Ναυαγῆσαν πέραν τοῦ Χερσόβου.

1865. *Glasgow* (Γλάσκω) Κέν.

1866. *Scotland* (Σκωτία) Βυθισθὲν.

1868. *Hibernia* (Ἰβερνία) Βυθισθὲν.

1869. *United Kingdom* (Ἠνωμένον Κράτος) Ἄφαντον. — *Germania and Cleopatra* (Γερμανία καὶ Κλεοπάτρα). Ἀμφότερα ναυαγῆσαντα εἰς τὰ παράλια τῆς Νέας Γῆς.

1870. *City of Boston* (Πόλις Βοστώνη). Ἄφαντον. — *Kambria* (Καμβρία, τὰ νῦν Οὐαλλία) Ναυαγῆσαν εἰς τὰ Ἰρλανδικὰ παράλια.

1873. *Britannia* (Βρεταννία) Ναυαγήσαν ἐν τῷ ποταμῷ Κλαϊδ τῆς Σκωτίας. — *Atlantic* (Ἀτλαντικός) Ναυαγήσαν εἰς τὰ παράλια τῆς Νέας Σκωτίας. — *City of Washington* (πόλις Βασιλικῶν) Ναυαγήσαν εἰς τὸ αὐτὸ μέρος. — *Ismalia* (Ἰσμαηλία). Ἀφαντον. — *Missouri* (Μισσουρι) Ναυαγήσαν ἀπέναντι τῆς νήσου Βαάμης. — *Ville du Havre* (πόλις Ἀβρῆ) Βυθισθέν.

Ἡθέλαμεν ἀληθῶς ἀναλάβει ἔργον θλιβερόν, καταγράφοντες ἀπλῶς καὶ μόνον χρονολογικῶς τὰ ὑπὸ τὰ κύματα τοῦ Ἀτλαντικοῦ ταφέντα πολυάριθμα καὶ μεγαλοπρεπῆ ἀτμόπλοια, ἂν συγχρόνως δὲν κατεδεικνύομεν τὰ μέσα, δι' ὧν αἱ τὴν καταστροφὴν αὐτῶν ἐπαγαγοῦσαι αἰτίαι ἠδύναντο νὰ ἐκλείψωσιν ἐν τῷ μέλλοντι. Φρίττει ὁ ἀναγνώστης ἀναλογιζόμενος ὅτι ἐν διαστήματι τριάκοντα τριῶν ἐτῶν, ἀρ' οὐ τὸ ἀτυχὲς ἀτμόπλοιον *President* (Πρόεδρος), ἀποπλεύσαν ἐκ Νέας Ὑόρκης τὴν 11ην Μαρτίου 1841 ἐγένετο ἄφαντον, πενήκοντα περίπου ὥρατα ἀτμόπλοια σὺν τοῖς ταχυδρομικοῖς ἀτμοκινήτοις τῶν Δυτικῶν Ἰνδιῶν ἐξ ὀλοκλήρου κατεστράφησαν ἐν τῇ διὰ τοῦ Ἀτλαντικοῦ αὐτῶν διαβάσει. Τούτων ἑπτὰ ἐγένοντο ἄφαντα καὶ οὐδὲ ἠκούσθη τι πλεον περὶ αὐτῶν· τέσσαρα ἐβυθίσθησαν συγκρουσθέντα μετ' ἄλλων πλοίων· τέσσαρα ἐκάησαν· ἐν, ὁ Καναδὸς, ἐξώκειλεν ἐπὶ τῶν χιονοστιβάδων τοῦ πορθμοῦ τῆς Ὠραϊκῆς Νήσου τὴν 4 Ἰανουαρίου 1861· ἐν, ἡ Ἑλένη Σλόμαν, ἐβυθίσθη ἐν τῷ μέσῳ τοῦ Ὠκεανοῦ τὸν Νοέμβριον τοῦ 1850· καὶ ἐν ἑτερον, ἡ Ἰβερνία, ἐβυθίσθη ὡσαύτως ἀπέναντι τῶν παραλίων τῆς Ἰρλανδίας τῷ 1868.

Τὰ ὑπόλοιπα τῶν ἐν τῷ ἀνωτέρῳ θλιβερῷ καταλόγῳ, συμποσούμενα εἰς τριάκοντα περίπου ἀτμόπλοια, ἐναυάγησαν εἴτε ἐπὶ τῶν Ἰρλανδικῶν καὶ Βρεταννικῶν παραλίων, ἢ ἐπὶ ἐκείνων τῆς Ἀμερικῆς, ἢ ἐπὶ νήσων καὶ βράχων. Ὅσῳ τούτων ἐξώκειλεν ἐν

ὀμιχλώδει καιρῷ εἰς τὰ παράλια τῆς Νέας Σκωτίας ἢ τῆς Νέας Γῆς, πρὸς δυσμὰς διαπλέοντα· τοῦθ' ὅπερ προαγγέλλει τοῖς πλοίοις τοῖς διαπλέουσι τὰς ζώνας ἐκεῖνας, ἵνα ἀπέχωσιν ὅσον ἐνεσσι τῆς ξηρᾶς. Ἐν μόνον, τὸ Ἰόβα, ἀτμόπλοιον Ἀμερικανικόν, ἐναυάγησεν ἐπὶ Γαλλικῆς παραλίας παρὰ τῇ Χερβοῦργῃ τὸ 1864. Ὑποτίθεται γενικῶς ὅτι τὰ ναυάγια προέρχονται ὑπὸ τῆς μανίας τῶν στοιχείων· ἀλλ' ἐκ τῶν ἐξοκειλάντων τριάκοντα ἀτμοπλοίων τρία ἢ τέσσαρα μόνον φαίνονται παθόντα κατὰ συνέπειαν κακοκαιρίας. Ἐσφαλμένοι ὑπολογισμοὶ ὡς πρὸς τὰ διαστήματα καὶ τὰς διευθύνσεις τῆς διαπλεύσεως, συννεφώδης οὐρανός, νύκτες ζοφεραὶ καὶ πρὸ πάντων μάλιστα πυκναὶ ὀμίχλαι ἦσαν αἱ πρώτισται αἰτίαι τῆς ἀπάντων τῶν ἀτμοπλοίων τούτων καταστροφῆς, ἂν δὲν ὀφείλωμεν μάλλον, ὡς ἐν πλείστοις παραδείγμασι, νὰ ἔχωμεν ὑπ' ὄψιν καὶ τὴν ἄφροντιν καὶ ῥιψοκίνδυνον ἄμιλλαν πρὸς ταχυπλοῖαν. Σχετικῶς ὀλίγα τῶν ναυαγίων τούτων συνέβησαν ἄνευ σημαντικῆς ἀπωλείας ζωῆς, τεσσάρων τοῦλάχιστον χιλιάδων ἀτόμων ἀπολεσθέντων ἐκ τῶν ἐπιβατῶν καὶ τῶν πληρωμάτων. Ὅτε ὁ Ἀτλαντικὸς ἐναυάγησεν ἀπέναντι τῆς Νέας Σκωτίας τὸ 1873, ὑπὲρ τοῦς 562 ἐπνίγησαν. Μετὰ τοῦ *City of Glasgow*, τὸ 1854, 480 ἐγένοντο ἄφαντοι. Ὅτε τὸ *Austria* ἐκάη ἐν τῷ μέσῳ τοῦ Ὠκεανοῦ τὸ 1858 ἐχάθησαν 470 ψυχῆ· μετὰ τοῦ *Arctic* 300, μετὰ τοῦ *Aglo-Saxon* 372, καὶ μετὰ τοῦ *Ville du Havre* 226. Ἡ καταστροφὴ τῶν ἄλλων ἀτμοπλοίων ἐπέφερε τὸν θάνατον ὀλιγωτέρων ἀνθρώπων, καθότι εὐτυχῶς καὶ οἱ ἐπιβάται ἦσαν ὀλιγώτεροι τὸν ἀριθμόν· ἀλλ' ἐπὶ τῶν πλείστων ἐν τῷ καταλόγῳ ἀτμοπλοίων ἀπὸ ἐκατὸν μέχρι διακοσίων ἀτόμων ἀπώλοντο. Κατὰ μέσον ὄρον ὑπὲρ τὰ τρία ἀτμόπλοια ἐναυάγησαν κατὰ διετίαν. Τὸ δ' εὐρύτερον ἄνευ δυστυχημάτων διάλειμμα ἀναφαίνεται μετὰ τὸ ναυαγίου τοῦ *Great Britain* τὸ 1846 καὶ τῆς τοῦ *Elena Sloman* κατεβυθίσσεως τὸ 1850, ἐνῶ κατὰ τὸ 1873

ἐξ περίπου μεγάλα ἀτμόπλοια ἐναυάγησαν, ἐβυθίσθησαν ἢ ἠφανίσθησαν.

Ἡ τῶν θλιβερῶν τούτων καταστροφῶν τρομερώτερα καὶ πάσης περιγραφῆς ἀνωτέρα ἦτο ἡ τῆς Ἀμαζόνος, ἀτμοπλοίου ταχυδρομικοῦ τῶν Δυτικῶν Ἰνδιῶν, ἀποπλεύσαντος ἐκ Σουθαμπτόνης τὴν 2 Ἰανουαρίου 1852. ἦτο τὸ μεγαλείτερον τῶν μέχρι τούδε ἐκ τῶν Ἀγγλικῶν νεωρίων καταχθέντων εἰς τὴν θάλασσαν, ναυπηγηθὲν ἐκ ξύλου δρυὸς ἢ πίτυος, καὶ τῶν Ἰνδικῶν. Οἱ ἀξιοματικοὶ καὶ τὸ πλήρωμα αὐτοῦ συνεποσούντο εἰς 140 ἄνδρας, ἐκτὸς πενήκονα ἐπιβατῶν. Εὐθύς ἐξ ἀρχῆς ὑπόνοιαι ἀνηγέρθησαν περὶ τῆς μηχανῆς, ὡς κακῶς ἐργαζομένης καὶ περιθερμαινούσης τὴν περίξ ζυλικήν. Μόλις εἶχε διαπλεύσει τριακονταεξ ὥρας, ὅτε, εἰσερχομένου εἰς τὸν κόλπον τῆς Βισκαίας μεσσοδρὸν ἀντίπρῳρον ἄνεμον, αἶφνης φλόγες ἐξερράγησαν ἐκ τῆς ἀτμομηχανῆς, ὡς οὐδῶλως ἠδυνήθησαν νὰ κατασβέσωσιν. Αἱ λέμβοι αὐτοῦ ἤθελον εὐκόλως μεταφέρει ἅπαντας τοὺς ἐν αὐτῷ· ἀλλὰ δυστυχῶς εἰς τῶν μηχανικῶν εἶχε στρέψει τὸν σωλῆνα τῆς δεξαμενῆς τῆς χρηνοῦσης τὸ ὕδωρ εἰς τοὺς λέβητας οὕτως, ὥστε νὰ πληροῖ αὐτοὺς διηνεκῶς καὶ προλάβῃ ἔκρηξιν. Οὐδεμία ὄθεν δύναμις ἠδύνατο νὰ σταματήσῃ τὸ καιόμενον ἀτμόπλοιον· ὁ δὲ πλοίαρχος ἀγνοῶν τὸ γενόμενον καὶ τὴν ὁσονοῦπα ἐξασθένειν τῆς ἐνεργείας τῶν λεβήτων προσδοκῶν, ἀπώλεσε τὸν ἀρμόδιον καιρὸν τοῦ νὰ ῥίψῃ τὰς λέμβους εἰς τὴν θάλασσαν, ὧν αἱ πλείσται ἤδη ἐκαίοντο. Ἀλλ' αἱ τροπίδες αὐτῶν, ὅπως κρατῶνται ἰσόρροποι, εἶχον περιζωσθῆ διὰ παγῶν σιδηρῶν ἐλασμάτων καὶ, ὅτε ἐπειρήθησαν νὰ καταρρίψωσιν αὐτάς οἱ μὴ εἰδότες τοῦτο, ἀνετράπησαν μεθ' ὅλων τῶν ἐπιβαινόντων. Δύο σωστικαὶ μόνον λέμβοι ἐπὶ τέλος ἀνήχθησαν, φέρουσαι 58 ἐπιβάτας τοὺς μόνους διασωθέντας ἐκ τῶν ἐκ Σουθαμπτόνης ἀποπλευσάντων 160. Ἡ ἀπώλεια τοῦ ἀτμοπλοίου προήλθεν ἐκ τῆς ἐλαττωματικῆς ἀτμομηχανῆς καὶ τῆς σφαλερᾶς καταστάσεως τῆς περὶ αὐτὴν ζυλικῆς, ἐνῶ ἡ τῶν ἀνθρώπων ὀφεί-

λετο κυρίως εἰς τὴν ἀπερικοψίαν τοῦ μηχανικοῦ καὶ τὸν τρόπον δι' οὗ αἱ λέμβοι περιεζώσθησαν. Ἄν αὐταὶ ἐρρίπτοντο ἐν καιρῷ εἰς τὴν θάλασσαν, ἅπαντες οἱ περὶ τὴν πύμνην ἠδύναντο νὰ σωθῶσι, καὶ τοι οὐχὶ ἄνευ κινδύνου ἐνεκεν τῆς ταχύτητος δι' ἧς τὸ ἀτμόπλοιον διέσχισε τὰ τεταραγμένα ὕδατα.

Τὸ *President* προεξάρχει τοῦ καταλόγου τῶν ἀπάντων γενομένων. Πολλοὶ ἐπι ἐνθυμούνται μεθ' ὀπίσης ἀγωνίας αἱ περὶ αὐτοῦ εἰδήσεις περιεμένοντο. Ἀλλ' οὐδεμία ἀφίκετο. Τοῦτο μόνον γινώσκομεν ὅτι ἀπέπλευσεν ἐκ Νέας Ὑόρκης τὴν 11 Μαρτίου 1841. Ἄν ἐκάη, ὡς ἡ Ἀμαζόν, ἢ ἐξώκειλεν ἐπὶ τῶν πάγων ἢ συνεκρούσθη μετὰ ἢ ἐβυθίσθη ὑπὸ ἐτέρου τινὸς πλοίου, ὡς τὸ *Ville du Havre*, οὐδέποτε γενήσεται φανερόν. Χιονοστιβάδων σπανίως ἀπαντωμένων εἰς τὰ μέρη τῆς διευθύνσεώς του, πιθανῶς ἔσχε τὴν τύχην τοῦ ἐνός ἢ τοῦ ἄλλου τῶν δύο ῥηθέντων ἀτμοπλοίων. Θλιβερώτερα καὶ αὐτῆς τῆς ἀπωλείας τοῦ *President*, ὡς πρὸς τὸν ἀριθμὸν τῶν θυμάτων, ἦτο ἡ ὑπὸ τοῦ πυρὸς καταστροφὴ τοῦ *Austria*, ἐν τῷ μέσῳ τοῦ Ὠκεανοῦ τὴν 13ην Σεπτεμβρίου 1858 μετὰ 470 ἐπιβατῶν καὶ τοῦ πληρώματος. Ἄρα αἱ φλόγες ἐν αὐτῷ ἐξερράγησαν, πᾶσα πειθαρχία ἐξέλιπε, καὶ διὰ τῆς μανιώδους αὐτῶν πρὸς τὰς λέμβους ὀρμῆς οἱ πλείστοι ἀπώλοντο, ἐνῶ διατηρουμένης τῆς εὐταξίας ἠδύναντο νὰ διασωθῶσι. Αὐταὶ εἶναι δύο τῶν σημαντικωτέρων ἀπωλείων αἵτινες διατελοῦσι πρόσφατοι ἐν τῇ μνήμῃ ἡμῶν, καθὼ συμβᾶσαι τὸ παρελθὸν ἔτος. Περὶ τοῦ καταβυθισθέντος *Ville du Havre* ὠμιλήσαμεν ἀνωτέρω. Ἀλλὰ μία τῶν μάλλον τρομερῶν καὶ αἰφνιδίων καταστροφῶν ἐν τοῖς χρονικοῖς τῶν ναυαγίων ἦτο ἡ τοῦ *Atlantic*. Ἀπέπλευσεν ἐκ Λιβερπούλ τὴν 20 Μαρτίου 1873 διὰ Νέαν Ὑόρκην μετὰ 1000 ἀτόμων, ὧν τὸ πλείστον μέρος ἐπιβάται. Στερούμενον γιανθράκων διηυθύνετο πρὸς τὸ Ἀλιφᾶξ τῆς Νέας Σκωτίας ἐν ζοφερᾷ νυκτὶ ἵνα προμηθευθῇ, ὅτε οἱ φρουροὶ, νομίζοντες ὅτι ἐπι πολὺ ἀπέιχον τῆς

ξηράς και εἰς τὰ φῶτα ἀπατηθέντες ἐξώκειλαν ἐπὶ βράχων εἰκοσι μίλια μακρὰν τοῦ λιμένος. Προσεπάθησαν μανιωδῶς ἵνα καταβιάσῃ τὰς λέμβους, ὅτε τὸ ἀτμόπλοιο, ἀφοῦ ἐπὶ πολὺ προσηράσσετο κατὰ τῶν βράχων, κατεκυλίσθη τέλος εἰς τὰ βάθη τῶν ὑδάτων μετὰ 600 περίπου ἀνθρώπων, τῶν ἐπιλοίπων διαμεινάντων ἐπὶ τῶν βράχων. Οὐδὲν παιδίον, οὐδεμία γυνὴ διεσώθη ἐπνίγησαν κάτω ἐντὸς τῶν κοιτῶνων. Εἶναι δὲ φανερὸν ὅτι, οἷοσδήποτε ἐν αὐτῷ ὁ ἐπιλήψιμος, ἐσφαλμένη κρίσις τοῦ νοῦς, δολιότης τῆς ναυτικῆς πυξίδος καὶ οὐκ ὀρθοὶ ὑπολογισμοὶ τῆς διευθύνσεως αὐτοῦ ἦσαν ἡ κυριώτερα αἰτία τῆς ἀπώλειας του. Ἄλλως τὸ πλοῖον δὲν ἤθελεν ἐξοκείλει. Διὰ συντόνου καὶ σπουδαίας μορφώσεως καὶ ἐκπαιδεύσεως τῶν εἰς τὰ ναυτικά προωρισμένων καὶ διὰ τῆς εἰς ὑπευθύνους θέσεις ἐκλογῆς τῶν ἀποδειχθέντων σταθερῶν, ἱκανῶν καὶ εἰδημόνων ἀνδρῶν δυνάμεθα νὰ ἐλπίζωμεν τὴν παρομοίαν συμφορῶν ἀποσόβησιν.

Τὸ ἐπαναλαμβάνομεν, Ὀλίγοι κίνδυνοι ὑπάρχουσιν ἐπὶ τῆς τοῦ Ἀτλαντικοῦ ὠκεανοῦ διαπλεύσεως, οἵτινες διὰ τῆς ἐπιμελείας, τῆς ἐπιτηδεύτητος καὶ τῆς ὀρθῆς σκέ-

ψεως, νὰ μὴ ἐκλείψωσιν ὀλοτελῶς. Ὅταν ἀναλογισθῶμεν τοὺς συνήθεις θαλασσίους κινδύνους, ἐν πάσαις ταῖς ζώναις τῆς Γῆς, καὶ ἐνθυμηθῶμεν ὅτι καθ' ἑκάστην ἐν ἀτμόπλοιοι ἀναχωρεῖ ἐξ Εὐρωπαϊκοῦ ἢ Ἀμερικανικοῦ λιμένος, ἵνα διαπλεύσῃ τὰ πελάγη, ὀφείλομεν βεβαίως ν' ἀκούωμεν πότε καὶ πότε περὶ δυστυχημάτων καὶ νηυαγίων ἄλλ' ὁμολογητέον, ὅτι ἡ ἀπώλεια δύο τοῖς ἑκατὸν κατὰ τὸ 1873 ἔτος ἐστὶν ὀδυνηρῶς καταπληκτικὴ. Πᾶν δ' ὅτι δυνάμεθα νὰ ἐλπίζωμεν καὶ νὰ εὐχηθῶμεν εἶναι τὸ νὰ χρησιμεύσωσιν αἱ συμφοραὶ αὐταὶ ὡς προειδοποιήσις πρὸς τοὺς ἄλλους καὶ νὰ προκαλέσωσιν ἐπαγρύπνησιν, προφύλαξιν καὶ ταχύτητα ἐνεργείας, ἀπερ' ἀποτελοῦσι τὴν δευτέραν φύσιν τοῦ ναυτικοῦ, καὶ διατήρησιν ἐνταυτῷ πειθαρχίας ἐπὶ τοῦ πληρώματος, αὐστηροτέρας τῆς μέχρι τοῦδε ἐπικρατούσης.

Οὐδὲν δυστύχημα συμβαίνει ἄνευ αἰτίας, καὶ ἐν σπανίαις περιπτώσεσι δυνάμεθα νὰ ἀποκαλέσωμεν τὴν τρικυμίαν τὸν ἀληθῆ κίνδυνον.

(Ἐκ τοῦ Ἀγγλικοῦ)

Ἐμ. Γιαγγακόπουλος.

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΑ.

ΠΡΟΥΔΗΚΑΙΟΔΗΜΟΣΤΩΝΠΡΩΤΩΝ
ΝΕΩΚΟΡΩΝΠΕΡΓΑΜΗΝΩΝΕΤΙΜΗ
ΣΕΒΓΑΙΟΝΙΟΥΔΙΟΝΦΛΑΟΥΙΑΝΟΝΗΡΩ
ΑΥΙΟΝΦΛΑΟΥΙΟΥΜΗΝΟΦΑΝΤΟΥΤΟΥ
ΓΥΜΝΑΣΙΑΡΧΟΥΚΑΙΑΡΧΙΕΡΕΩΣ
ΤΗΣΑΣΙΑΣΚΑΙΤΑΣΔΟΙΠΑΣΑΡΧΑΣ
ΠΑΣΑΣΑΣΙΩΣΤΗΣΠΑΤΡΙΔΟΣ
ΠΕΠΗΡΩΚΟΤΟΣΔΙΑΤΕΤΟΤΟΥΠΑΤΡΟΣ
ΑΣΙΩΜΑΚΑΙΤΗΝΤΟΥΦΛΑΟΥΙΑΝΟΥ
ΑΡΕΤΗΝ.

Ἐπὶ μαρμάρου σχῆμα στήλης, ἔχοντος, ἐπὶ τῆς ἀεροπέλεως ὕψους, καὶ ἤδη κατακερματισθέντος ὑπὸ τῶν ὀθωμανῶν.

ΕΝΑΕΡΙΟΝ ΔΡΑΜΑ. (*)

ΔΙΗΓΗΜΑ Ι. ΒΕΡΝ. — ΜΕΤΑΦΡΑΣΙΣ Φ. Α. Β.

Τὸν Σεπτέμβριον μῆνα τοῦ ἔτους 185... ἔφθασα εἰς τὴν ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ Μοίνου Φραγκφόρτην (Frankfort-sur-le-Mein). Εἶχον καθ' ὅλας τὰς κυριώτερας πόλεις τῆς Γερμανίας, ὅθεν διήλθον, ἐκτελέσει ἀεροστατικές ὑψώσεις, αἰτινες ζωηρὰν ἀφήκαν πανταχοῦ ἐντύπωσιν· οὐδεὶς ὅμως ἐκ τῶν κατοίκων τῆς Γερμανικῆς Ὀμοσπονδίας μὲ εἶχε συνοδεύσει μέχρι τῆς ἡμέρας ἐκείνης εἰς τὰ ἐναερία ταῦτα ταξείδια· τὰ δὲ θαυμάσια τοιοῦτου εἶδους πειράματα, ἅτινα εἶχον ἐνεργήσει ἐν Παρισίοις οἱ Κύριοι Γρήν, Εὐγένιος Γοδάρ καὶ Ησατεβὲν δὲν εἶχον ἐτι πείσει τοὺς σοβαροὺς Γερμανοὺς ν' ἀποπειραθῶσιν, ὅπως διέλθωσι τ' ἀτμοσφαιρικά στρώματα.

Μόλις ἐν τοσούτῳ ἐγνώσθη ἐν Φραγκφόρτῃ, ὅτι ἐπρόκειτο νὰ ὑψωθῶ προσεχῶς διὰ τοῦ ἀεροστάτου μου, καὶ τρεῖς ἐκ τῶν διακεκριμένων τῆς πόλεως μ' ἐζήτησαν τὴν

(*) Ὁ Κ. Ψούλιος Βερν ἐξέδωτο ἐσχάτως τὸ πρὸ τῆς Ἀφρικῆς παρ' αὐτοῦ γραφὲν διήγημα τοῦτο, ἐν ὀλίγαις σελίδι περιγράφον τὰ κυριώτερα ἐκ τῶν ἀεροστάτων παθήματα, πρὸ πάντων τὰ κατὰ τοὺς πρώτους χρόνους τῆς ἐφευρέσεως αὐτῶν. Εἶναι μία περιληπτικὴ ἱστορία τῆς θαυμασίας ταύτης τέχνης, τάχιον ἢ βράδιον προωρισμένης ἵσως νὰ φέρῃ ἀληθῆ ἐπανάστασιν ἐν τῇ πορείᾳ τοῦ κόσμου· εἶναι συγχρόνως ἡ σχεδία, οὕτως εἰπεῖν, ἐφ' ἧς ἐναυπηγήθη τὸ διὰ τῆς μυθιστορίας πρὸς τὴν ἀλήθειαν πλησάζον τερπνὸν τῆς Ἀφρικῆς διήγημα. Καὶ διὰ τὸν λόγον λοιπὸν τοῦτον καὶ διότι πρόκειται περὶ ἀληθῶν γεγονότων ὑπὸ μυθιστορίας χροῖαν ἀφηγουμένων, ἐνεκρίθη ἡ ἐν τῷ παρόντι τεύχει δημοσίευσίς αὐτοῦ ἀντὶ τῶν Γερμανῶν τοῦ Γρᾶν, ἀπὸ τοῦ προσεχῶς ἀρχομένου. Σ. Ο.

ἄδειαν νὰ μὲ συνοδεύσωσιν. Ἐμέλλομεν μετὰ δύο ἡμέρας νὰ ἐκτελέσωμεν τὸ ἐναερίον ταξείδιον, ἐκ τῆς πλατείας τῆς Κομφιδίας ἀναχωροῦντες. Κατέγινον λοιπὸν ἀμέσως, ἵνα ἐτοιμάσω τὸ ἀεροστάτον. Ἦτο κατεσκευασμένον ἀπὸ μέταξαν ἐπηλειμμένην διὰ γουταπέρκης, ὕλης μὴ προσβαλλομένης ὑπὸ τῶν ἐξέων καὶ ἀερίων οὔτε ὑπὸ τῆς βροχῆς διαπερωμένης· ὁ ὄγκος τοῦ ἀεροστάτου — 8000 κυβικὰ μέτρα — τῷ ἐπέτρεπε ν' ἀνέλθῃ εἰς τὰ μεγάλα ὑψη.

Ἡ ἡμέρα καθ' ἣν ἐπρόκειτο ν' ἀναχωρήσωμεν ἦτο ἡ τῆς μεγάλης τοῦ μηνὸς Σεπτεμβρίου πανηγύρεως, καθ' ἣν τὸσοῦτον πλῆθος συρρέει πάντοτε ἐν Φραγκφόρτῃ. Εἶχον προμηθευθῆ ἐξαιρετὸν ἀερίον, λαμπρὰς ποιότητος καὶ μεγάλης ὑψωτικῆς δυνάμεως, περὶ δὲ τὴν ἐνδεκάτην πρωϊνὴν ὥραν τὸ ἀεροστάτον εἶχε πληρωθῆ, κατὰ τὰ τρία τέταρτα ὅμως μόνον, τοῦθ' ὅπερ ἀπαραιτήτως ἀναγκαῖον, διότι ἔσω τις ὑψούται, τοσούτον τ' ἀτμοσφαιρικά στρώματα γίνονται ἀραιότερα· ἐπειδὴ δὲ τὸ ὑπὸ τὰ πλευρά του ἀεροστάτου ρευστὸν γίνεται ἐλαστικώτερον, ἄνευ τοῦ προφυλακτικοῦ τούτου μέτρου κινδυνεύει τις νὰ τὰ διαρρήξῃ. Εἶχον προμηθευθῆ τόσον ἀερίστατον, ὅσον ἀκριβῶς ἀπητείτο πρὸς μεταφορὰν τῶν συνοδῶν μου καὶ ἐμοῦ.

Ἐπρόκειτο ν' ἀναχωρήσωμεν ἀκριβῶς τὴν μεσημβρίαν. Ἦτο μεγαλοπρεπὲς θέαμα νὰ βλέπῃ τις τὸ ἄπειρον ἐκεῖνο πλῆθος ἀνυπόμονον καὶ τριγύρω τοῦ κεχωρισμένου περιβάλλοντος συνωθούμενον, πλημμυροῦν τὴν πλατείαν δόκιληρον, ἐκχειλίζον μέχρι τῶν

παρακειμένων ὁδῶν καὶ στολίζον τὰς ἐπὶ τῆς πλατείας οἰκίας ἀπὸ τοῦ κατωγαίου μέχρι τῆς ἐκ μελανῶν πλακῶν στέγης. Οἱ ὄρμητικοὶ τῶν παρελθουσῶν ἡμερῶν ἄνεμοι εἶχον κοπάσει, καὶ καύσων ἀφόρητος κατέπιπτεν ἐκ τοῦ ἀνεφέλου οὐρανοῦ. Οὔτε ἡ ἐλαχίστη ἀνέμου πνοὴ ἐτάρασσε τὴν ἀτμοσφαῖραν. Μὲ τοσοῦτον θαυμάσιον καιρὸν ἀναχωρῶν τις ἐδύνατο νὰ καταβῆ εἰς τὸ ἴδιον ἀκριβῶς μέρος, ἐκ τοῦ ὁποίου εἶχεν ἀναχωρήσει.

Ἐφερον μετ' ἐμοῦ τριακοσίας λίτρας ἔρματος, εἰς διάφορα σακκία μοιρασμένου· ὁ κάλαθος, ὁλοσπρόγγυλος καὶ τεσσάρων ποδῶν διάμετρον ἐπὶ τριῶν βάθος μετρῶν, ἦτο μὲ ἀκετὴν εὐρυχωρίαν προσηρμοσμένος, ὁ δ' ἐκ καννάβειος χαλινὸς ὁ ὑποστηρίξων αὐτὸν ἐξετείνετο συμμέτρως ἐπὶ τοῦ ἄνω ἡμισφαιρίου τοῦ ἀεροστάτου· ἡ πυξὶς ἦτο ἐν τῇ θέσει τῆς, τὸ βαρομέτρον ἐκρέματο εἰς τὸν κύκλον, ἐν τῷ ὁποίῳ ἐνοῦνται τὰ ὑποστηρίζοντα τὸ ἀερόστατον σχοινία, ἡ δὲ ἀγκυρα ἦτο ἐπιμελῶς διηυθετημένη. Ἐδυνάμεθα ν' ἀναχωρήσωμεν.

Μεταξὺ τῶν τριγύρω τοῦ περιβάλλου συνωθημένων δίσκρινά ἰδίως νέον τινὰ μὲ ὠχρὰν τὴν φυσιογνωμίαν καὶ τεταραγμένα τοῦ προσώπου τὰ χαρακτηριστικά. Ἐξεπλάγην ἅμα τὸν εἶδον· διότι ἦτο εἰς πιστὸς καὶ τακτικὸς θεατῆς τῶν ἀεροστατικῶν ὑψώσεων μου, εἰς πολλὰς δὲ πόλεις τῆς Γερμανίας τὸν εἶχον ἤδη ἀπαντήσει. Ἐβλεπεν ἄπληστος καὶ μὲ τὸ βλέμμα ἀνήσυχον τὴν περιεργὸν μηχανὴν, ἀκίνητον ἔτι πόδας τινὰς ἄνω τοῦ ἐδάφους ὑψωμένην, μόνος δὲ μεταξὺ ὄλων τῶν περὶ αὐτὸν ἔμενε σιωπῶν. Ἐσήμανε μεσημβρία — ἡ ὥρα τῆς ἀναχωρήσεως. Οὐδεὶς τῶν μελλόντων συνοδοιπόρων μου ἐφαίνετο. Ἐστεῖλα εἰς τὸν οἶκον ἐκάστου καὶ ἔμαθον, ὅτι ὁ μὲν εἶχεν ἀναχωρήσει διὰ τὸ Ἀμβούργον, ὁ δὲ διὰ τὴν Βιέννην καὶ ὁ τρίτος διὰ τὸ Λονδίνον. Τὸ θάρρος τοὺς ἐγκατέλιπεν, ὅτε ἤλθεν ἡ στιγμή νὰ ἐπιχειρήσωσι μίαν τῶν ἐκδρομῶν ἐκείνων, αἵτινες χάρις εἰς τὴν ἰκανότητα τῶν σημερινῶν ἀεροναυτῶν οὐδένα παροῦ-

σιάζουσι κίνδυνον. Ἐπειδὴ εἶχον συμπαραλάβει τὰ ὀνόματά των εἰς τῆς εὐρετικῆς τὸ πρόγραμμα, τοὺς κατέλαβεν ὁ φόβος μὴ ὑποχρεωθῶσι νὰ τὸ ἐκτελέσωσι πιστῶς· ἔφυγον λοιπὸν δρομαῖοι μακρὰν τοῦ θεάτρου, ἅμα ἤλθεν ἡ στιγμή νὰ ὑψωθῆ ἡ αὐλαία. Τὸ θάρρος των δὲν συνεβάδιζε προφανῶς μὲ τὴν ταχύτητα, δι' ἧς... τὸ ἔκοψαν λάσπην.

Τὸ πλῆθος, ἐν μέρει ἐξαπατηθὲν οὕτως, ἐφάνη ὅσον δίδεται δύσθυμον. Δὲν ἐδίστατα λοιπὸν ν' ἀναχωρήσω μόνος. — Ἴνα φέρω εἰς ἰσορροπίαν τὸ καθ' αὐτὸ βάρος τοῦ ἀεροστάτου μὲ ἐκεῖνο, ὑπερ ἐπρόκειτο νὰ σηκώσῃ, ἀντεκατέστησα τοὺς ἀποσκιρτήσαντας συνοδοιπόρους μου διὰ νέων σάκκων ἔρματος καὶ ἀνέβην ἐπὶ τοῦ καλάθου. Οἱ δώδεκα ἄνθρωποι οἱ κρατοῦντες τὸ ἀερόστατον διὰ δώδεκα σχοινίων, εἰς τὸν καλούμενον τοῦ Ἰσημερινοῦ κύκλου δεδεμένων, τὰ ἀφῆκαν χαλαρὰ ὀλίγον μεταξὺ τῶν δακτύλων· τὸ ἀερόστατον ὑψώθη ἀμέσως πόδας τινὰς ἄνω τῆς γῆς. Οὔτε ἡ ἐλαχίστη ἀνέμου πνοὴ ἐφύσα, ἡ δὲ ἀτμοσφαῖρα, βαρεῖα ὡς μύλυδος· καταπίπτουσα, ἐφαίνετο ἀνυπερέβλητος.

— Ἐτοιμοὶ ὄλοι! ἀνέκραξα.

Οἱ ἄνθρωποι ἠτοιμάσθησαν καθ' ὅλα· ἀφοῦ δ' ἔρριψα ἐν τελευταίον βλέμμα, εἶδον ὅτι ἐδυνάμην ν' ἀναχωρήσω.

— Προσοχή! ἐφώναξα. Ἐγένετο μεταξὺ τοῦ πλῆθους ταραχὴ τις, ἥτις μοι ἐφάνη φθάνουσα μέχρι τοῦ κεχωρισμένου περιβάλλου.

— Ἀπολύσατε!

Ἐψώθη βραδέως τὸ ἀερόστατον· καὶ ὅμως τοιαύτην ἠσθάνθη δόνησιν, ὥστε ἀνετράπην ἐν τῷ βάθει τοῦ καλάθου. Ὅτε ἡ γέρθη, εὐρέθη ἀπέναντι ἐνός συνοδοιπόρου, τὸν ὅποιον καθόλου δὲν ἐπερίμενον — τοῦ ὠχροῦ νεανίου.

— Σὰς ἐπροσκύνησα, κύριε, μοι λέγει μὲ φλεγματικὴν ἀπάθειαν.

— Μὲ τί δικαίωμα; . . .

— Εἶμαι ἐνταῦθα; . . . Μὲ τὸ δικαίω-

μα, ὅπερ χορηγεῖ τὴν ἀδύνατον τῆς ὑμετέρας θέσεως τοῦ νὰ μὲ ἀποπέμψητε!

Ἐμεινα ἐμβρόντητος! Ἡ θρασύτης τοῦ ἀνθρώπου αὐτοῦ μ' ἐστενοχῶρει πολὺ· καὶ ὅμως οὐδὲν εἶχον ν' ἀπαντήσω. Παρατήρησα τὸν παρείσακτον τοῦτον, ὅστις ὅμως δὲν ἐφαίνετο δίδων τὴν ἐλαχίστην προσοχὴν εἰς τὴν ἐκπληξίν μου.

— Βλάπτω ἴσως τὴν ἰσορροπίαν σας; προσέθεσε. Σταθῆτε . . .

Καὶ, χωρὶς νὰ περιμείνη καὶ ἀπάντησιν ἐκ μέρους μου, ἀρπάζει δύο σάκκους ἔρματος καὶ τοὺς βίπτει.

— Κύριε! τῷ λέγω τότε, ἀφοῦ ἄλλο μέρος δὲν μοι ἔμενον· ἤλθατε χωρὶς νὰ ἠξεύρω τι . . . ὑπομονή! Θὰ μείνητε . . . ὑπομονὴ ἐπίσης! Εἰς ἐμὲ ὅμως καὶ μόνον ἀνήκει τοῦ ἀεροστάτου ἡ διεύθυνσις . . .

— Μεγάλη ἡ εὐγένειά σας, μοι ἀπαντᾷ Γαλλικῆ εὐγένεια τῷ ὄντι! Δὲν βλάπτει! Καὶ ἡ ἰδική μου ἀπὸ τὸ αὐτὸ μέρος εἶναι! Ὑπὸ ἠθικὴν ἐποψίαν λοιπὸν σὰς θλίβω τὴν χεῖρα, τὴν ὁποίαν μοι ἀρνείσθε. Τὰ μέτρα σας λάβετε καὶ ὅτι ἀγκυρᾶτε πράξατε. Ἐγὼ θὰ περιμείνω νὰ τελειώσῃτε . . .

— Διὰ; . . .

— Διὰ νὰ συνομιλήσωμεν ὀλίγον.

Τὸ βαρομέτρον εἶχε κατέλθει εἰς εἰκοσιν ἐξ δακτύλους. Ἡμεθα τότε ἄνω τῆς πόλεως, εἰς ἐξακοσίων περίπου μέτρων ὑψος· οὐδὲν ὅμως προέδιδε τὴν ὀριζόντιον τοῦ ἀεροστάτου μετάθεσιν, διότι ὁ ἐξ ἀέρος ὄγκος, ἐντὸς τοῦ ὁποίου εἶναι κεκλεισμένον, βραδίζει μετ' αὐτοῦ. Εἶδος τι καύσωνος τὴν ὄρασιν θαμβοῦντος ἔλουε τὰ ὑφ' ἡμᾶς ἀπλούμενα ἀντικείμενα καὶ καθίστα τὰ πέριξ αὐτῶν συγκεχυμένα καὶ ἀόριστα, τοῦθ' ὅπερ δὲν ἦτο καθόλου εὐχάριστον διὰ τὴν ὄρασιν.

Ἐξήτασα ἐκ νέου μετὰ προσοχῆς τὴν φυσιογνωμίαν τοῦ συνοδοιπόρου μου. Ἦτο τριακονταετῆς περίπου, ἀφελῶς ἐνδεδυμένος. Τὸ τραχὺ τῶν χαρακτηριστικῶν του προέδιδεν ἀδάμαστον ἐνεργητικότητα, ἐφαίνετο δ' ἔχον ἰσχυροὺς τοὺς μυῶνας. Ὁλὸς παρκεδομένος εἰς τὴν ἐκπληξίν, ἦν τῷ

ἐπροξένει τὸ ἐν σιγῇ ὑφούμενον ἀερόστατον, ἔμενον ἀκίνητος, προσπαθῶν νὰ διακρίνη τ' ἀντικείμενα, ἐν συνόλῳ τινὶ ἀορίστῳ συγχεόμενα.

— Ὁμίχλη λίαν δυσάρετος! εἶπε μετὰ τινος στιγμᾶς.

Οὐδὲν ἀπάντησα.

— Εἶσαι θυμωμένος μαζί μου! ἐπανελάβε. Δὲν βαρύνεσαι! Ἀφοῦ δὲν εἶχα νὰ πληρώσω τὸ εἰσιτήριο, ἐκὼν ἄκων δι' ἐκπλήξεως ἔπρεπε ν' ἀναβῶ εἰς τὸν καλάθον.

— Ἀλλὰ μοι φαίνεται, ὅτι δὲν σὰς εἶπέ τις καὶ νὰ καταβῆτε, κύριε! τῷ λέγω.

— Αἴ! Καὶ δὲν γνωρίζεις ὅτι τοιοῦτό τι ἔπαθαν οἱ κόμητες Λωρανεὲν καὶ Δαμπιέρνης, ὅτε ὑψώθησαν ἀπὸ τὸ Λυῶν κατὰ τὴν 15 Ἰανουαρίου 1784; Νέος τις, ἔμπορος τὸ ἐπάγγελμα, Φοντὲν ὀνομαζόμενος, ἐπήδησεν εἰς τὸν καλάθον, κινδυνεύσας ν' ἀνατρέψῃ τὴν μηχανὴν μάλιστα! . . . Ἐξετέλεσε τὸ παζεῖδιον καὶ οὐδεὶς ἀπέθανε!

— Καλά! Καλά! Ἀμα καταβῶμεν, ἐξηγουόμεθα, τῷ ἀπάντησα, μὴ δυνάμενος νὰ ὑποφέρω τὴν ἐλαφρότητα τοῦ ἦθους του.

— Μπᾶ! Ποῖος συλλογίζεται τώρα ἐπιστροφήν!

— Ἄ! Νομίζετε λοιπὸν ὅτι θ' ἀργήσω νὰ καταβῶ;

— Νὰ καταβῆς! εἶπεν ἐκπληκτος . . . Νὰ καταβῆς! Ἄλλ' ἄφες νὰ ἀναβῶμεν πρῶτον!

Καὶ, πρὶν δυνηθῶ νὰ τὸν ἐμποδίσω, δύο σάκκοι ἔρματος ἐρρίφθησαν, ὅπως ἦσαν, χωρὶς νὰ κενωθῶσι δηλαδὴ.

— Κύριε! ἀνέκραξα μὴ κρατούμενος πλέον ἐκ τοῦ θυμοῦ.

— Γνωρίζω, γνωρίζω τὴν ἰκανότητά σου, ἀπεκρίθη μετὰ σοβαρότητος ὁ ἄγνωστος· αἱ ἐπιτυχεῖς ὑψώσεις σου ἠκούσθησαν ἀπανταχοῦ. Ἄλλ' ἐὰν ἡ πείρα ἦναι ἀδελφῆ τῆς πρακτικῆς, εἶναι καὶ ἐξαδέλφη τῆς θεωρίας· ἐγὼ δὲ, τὸν ὅποιον βλέπεις, ἐσπούδασα πολλὸν, πολλὸν καιρὸν τὰ τῆς ἀεροστατικῆς τέχνης. Καὶ ἡ σπουδὴ αὕτη μοῦ ἤναψε τὰ μυαλά, προσέθεσε περίλυπος καὶ ἐν σιωπηλῷ βεμβασμῷ βυθισθείς.

Τὸ ἀερόστατον, ἀφοῦ ὑψώθη ἐκ νέου, ἔμεινε στάσιμον. Παρατήρησαν ὁ ἄγνωστος τὸ βαρόμετρον.

— Ὀκτακόσια μέτρα! εἶπεν. Εὐρισκόμεθα εἰς ὀκτακοσίων μέτρων ὕψος ἄνω τῆς γῆς! Οἱ ἄνθρωποι ὁμοιάζου με ἔντομα! Ἴδὲ τους! Ἴδὲ τους! Ἐκ τοιοῦτου ὕψους νομίζω ὅτι πρέπει νὰ τοὺς ἴδῃ τις, ἵνα κρίνῃ ἐπιτυχῶς περὶ τῶν ἀναλογιῶν των! Ἴδὲ δὲ τὴν πλατεῖαν τῆς Κομωδίας! Μία ἄπειρος μυρμηκία! Παρατήρησαν τὸ πλῆθος τὸ συνωθούμενον εἰς τοῦ ποταμοῦ τὰ παράρτια καὶ τὸ Ζεῖλ, ὅπου βαθμυδὸν γίνεται μικρότερον εὐρισκόμεθα ἄνω τῆς ἐκκλησίας τοῦ Δόμου. Ὁ Μοῖνος ὁμοιάζει ἤδη με λευκοειδῆ γραμμὴν τέμνουσαν τὴν πόλιν, ἢ δὲ γέφυρα τοῦ Μοῖνου με κλωστήν, δεδεμένῃ ἀπὸ τὴν μίαν εἰς τὴν ἄλλην ὄχθην τοῦ ποταμοῦ.

Ἡ ἀπιόσφαιρα ἤρχισε νὰ γίνηται ψυχρά.

— Ἀν κρυώνῃς, μοι λέγει τότε, νὰ ἐκβάλω τὰ ἐνδύματά μου καὶ νὰ σοὶ τὰ δαγείσω. Ὁ τι θέλεις, ζήτησόν μοι καὶ εἶμαι ὁλος εἰς τὰς διαταγὰς σου.

— Εὐχαριστῶ! ἀπάντησα ξηρῶς.

— Ἀλόμην θυμωμένος; Μπα! Ἀνάγκη καὶ θεοὶ πείθονται. Δός μοι ἐδῶ τὴν χεῖρά σου· εἴμεθα συμπατριῶται· δὲν θὰ χάσῃς ἐν τῇ συναναστροφῇ μου, θὰ μάθῃς πολλά πράγματα καὶ ἡ συνδιάλεξις μου θὰ σὲ ἀποζημιώσῃ διὰ τὴν ἀδιακρίσιάν μου.

Χωρὶς ν' ἀπαντήσω τι, ἐκάθησα εἰς τὸ ἀπέναντι μέρος τοῦ καλάθου. Ἐξήγαγεν ὁ ἄγνωστος ὀγκῶδες τετράδιον ἐκ τοῦ ἐπενδύτου του. Ἦτο χειρόγραφόν τι περὶ τῆς ἀεροναυτικῆς.

— Ἐχω, μοι λέγει, τὴν περιεργότεραν συλλογὴν εἰκόνων καὶ γελοιογραφιῶν, δι' ὧν ἠθέλησαν νὰ σατυρίσωσι τὰς ἀερόστατικὰς τρέλλας μας, ἅς τὰς ὀνομάσω οὕτω. Πόσον ἐθαύμασαν καὶ ἐξύβρισαν συγχρόνως τὴν πολύτιμον ταύτην ἀνακάλυψιν! Εὐτυχῶς δὲν ζῶμεν πλέον ἐν τῇ ἐποχῇ, καθ' ἣν οἱ Μογγολφίεροι ἐζήτουν νὰ κατασκευάσωσι τεχνητὰ νέφη με τὸ ὕδατος τὸν ἀτμὸν καὶ αἴριον περιέχον ἤδη ἤλεκτρικὰς ἰδιό-

τητας, καὶ τὸ ὅποιον κατασκευάζον καίοντες βρεγμένα ἄχυρα καὶ μαλλία φιλοκομμένα.

— Θέλετε λοιπὸν νὰ ἐλαττώσῃτε τῶν ἐφευρετῶν τὴν ἀξίαν, σεις; τῷ ἀπειρήθην, ἀφοῦ εἶδον ὅτι ἐξ ἀνάγκης ἔπρεπε ν' ἀνοίξω ὀμιλίαν μετ' αὐτοῦ. Ἡ δὲν ἀπέδειξαν οὕτω διὰ πειραμάτων ὅτι δύναται τις νὰ ὑψωθῇ εἰς τοὺς ἀέρας;

— Καὶ τίς ἀρνεῖται τῶν πρώτων ἀεροπόρων τὴν δόξαν; Τί ἀπειρος γενναίότητις δὲν ἀπητείτο ἵνα ὑψωθῇ τις διὰ μέσου εὐθραύστων περικαλυμμάτων, ἀέρα θερμανθέντα μόνον περιεχόντων! Σὲ ἐρωτῶ ὅμως, Ἐκαμὲ μέγα τι βῆμα ἢ ἀεροστατικὴ ἐπιστήμη ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῶν ὑψώσεων τοῦ Βλανσάρ, ἀπὸ αἰῶνος σχεδὸν τουτέστι; Ἐδῶ παρατήρησον!

Καὶ ἐξήγαγε μίαν εἰκόνα ἐκ τοῦ φυλλαδίου του.

— Ἴδου, μοι λέγει, τὸ πρῶτον ἐναέριον ταξείδιον, ὑπὸ τοῦ Πιλάτρ' Ῥοζιέ καὶ τοῦ μαρκιστοῦ Ἀρλάνδη ἐπιχειρησθέν, τέσσαρας μῆνας ἀφοῦ κατὰ πρώτον ἀνεκαλύρθησαν τὰ ἀερόστατα. Ὁ Λουδοβίκος ΙΖ' δὲν ἤθελε νὰ ἐπιτρέψῃ τὴν ἀνάβασιν ταύτην ἐπὶ τέλους ἀπεφασίσθη νὰ θέσωσιν ἐντὸς τοῦ ἀερόστατου δύο κακούργους καταδικασμένους εἰς θάνατον καὶ αὐτοὶ πρώτοι ν' ἀποπειραθῶσιν, ὅπως διέλθωσι τὰ ἐναερία στρώματα. Ἄκουε ὁ Πιλάτρ' τὴν ἄδικον ταύτην ἀπόφασιν, ἀγανακτεῖ, διὰ διαφόρων δὲ μέσων καὶ βαδουργιῶν λαμβάνει τέλος πάντων τὴν ἄδειαν ν' ἀναχωρήσῃ. Δὲν εἶχον ἀκόμην ἐφεύρει τὸν καλάθον, ὅστις τόσον διευκολύνει τὰς κινήσεις· εἶχον ἓνα κυκλοειδῆ ἐξώστην τριγύρω τοῦ μέρους τοῦ ἀερόστατου ἢ μάλλον τῆς μογγολφίερας, ὅπως τότε τὰ ὀνόμαζον. Ἦσαν λοιπὸν ἠναγκασμένοι οἱ δύο ἀεροναῦται νὰ ἴστανται ἀκίνητοι ἕκαστος εἰς τὴν ἄκρην τοῦ ἐξώστου αὐτοῦ, διότι τὰ βρεγμένα ἄχυρα, δι' ὧν εἶχον γεμίσει τὸν ἐξώστην, τοὺς ἐμπόδιζον νὰ κινήθωσιν. Ἐν πύρανον μετ' φωτὸν ἐκρέματο ὑπὸ τὸ στόμιον τοῦ ἀερόστατου ὅτε δὲ οἱ ἀεροναῦται ἤθελον νὰ ὑψωθῶσιν, ἔρριπτον ἄ-

χυρα ἐπὶ τῆς φωτὸς τοῦ πυράνου τούτου, κινδυνεύοντες νὰ καύσωσι τὴν μηχανήν, ὃ δ' ἐν τῷ ἀερόστατῳ ἄηρ, θερμαινόμενος, τὸ ἐφωδίαζε με νέαν ὑψωτικὴν δυνάμιν. Ἀνεχώρησαν λοιπὸν οἱ δύο οὗτοι τολμηροὶ ἀεροπόροι τὴν 21 Νοεμβρίου 1783 ἐκ τῶν κήπων τῶν καλουμένων τῆς Βαβίης καὶ τοὺς ὁποίους ὁ Δελφίνος εἶχε θέσει εἰς τὴν διάθεσίν των. Τὸ ἀερόστατον ὑψώθη μεγαλοπρεπῶς, διήλθεν ἄνωθεν τῆς ἐν τῷ Σηκουάνα νήσου τῶν Κόκωνων καθ' ὅλον τὸ μήκος αὐτῆς, ἐπέρασε τὸν Σηκουάνα κατὰ τὴν Πύλιν τῆς Συνελεύσεως, μεταξὺ δὲ τοῦ Θόλου τῶν Ἀπομάχων καὶ τῆς Στρατιωτικῆς Σχολῆς διευθυνόμενον ἐπλησίασε τὴν Ἀγίαν Σουλπίκην. Ἠύξησαν τότε οἱ ἀεροναῦται τὴν πυρὰν, διήλθον τὸ Βουλεβάρτον καὶ κατέβησαν πέραν τῆς Πύλης τοῦ Ἄδου. Ἄμα δὲ ἤγγισε τὸ ἔδαφος, τὸ ἀερόστατον κατεκάθησε καὶ ἔθαψεν ὑπὸ τὰς πτυχὰς του τὸν Πιλάτρ' Ῥοζιέ!

— Κακὸς οἰωνός! εἶπον, ἀρχίσας ν' ἀκούω μετὰ τινος περιεργείας τὰς λεπτομερείας ταύτας, αἵτινες ἄλλως τε τοσοῦτον ἐνδιέφερον καὶ τὴν παρούσαν θέσιν μας.

— Ἀπίσιος τῷ ὄντι! μοι ἀπάντησε σκυθρωπὸς ὁ ἄγνωστος. Οἰωνός τῆς καταστροφῆς, ἧτις βραδύτερον ἐπέπρωτο νὰ κόψῃ τὸ νῆμα τῆς ζωῆς τοῦ δυστυχοῦς τούτου ἀεροναῦτου! Ἐπαθες καὶ σύ ποτε τοιοῦτόν τι;

— Ποτέ!

— Τί σημαίνει! Τὰ δυστυχήματα συμβαίνουναι καὶ χωρὶς νὰ προμηνύωνται ὑπὸ οἰωνῶν πολλάκις, προσέθεσεν ὁ συνοδοιπὸρος μου καὶ ἔμεινε σιωπηλός.

Ἐν τοσοῦτῳ ἐπροχωροῦμεν πρὸς τὸ μέρος τῆς Μεσημβρίας, ἢ δὲ Φραγκφόρτη ἔφευγεν ἤδη ὑφ' ἡμῶν.

— Νομίζω ὅτι θὰ ἔχωμεν θύελλαν, εἶπεν ὁ ἄγνωστος.

— Θὰ καταβῶμεν πρὶν ἐκκραγῆ, ἀπάντησα.

— Ἐλα δά! Νοστιμώτατον! Νὰ ὑψωθῶμεν ἀπ' ἐναντίας, νὰ ὑψωθῶμεν! Τὴν διαφεύγομεν καλλίτερον δι' αὐτοῦ τοῦ μέσου. Καὶ δύο νέα σακκία ἔρματος ἐγένοντο ἄ-

φαντα. Τὸ ἀερόστατον ὑψώθη εὐθὺς μετὰ μεγάλης ταχύτητος καὶ ἐστάθη 1200 μέτρα ἄνω τῆς γῆς. Ἠσθάνθημεν ψυχρὸς δριμύ· καὶ ὅμως αἱ ἡλιακαὶ ἀκτίνες, αἱ ἐπὶ τοῦ περικαλύμματος καταπίπτουσαι, ἠράκιονον τὸ ἔσω αἴριον καὶ τῷ ἔδιδον μεγαλεῖ-τέραν ὑψωτικὴν δυνάμιν.

Μὴ φοβοῦ, μοι εἶπεν ὁ ἄγνωστος· ἔχομεν τρεῖς χιλιάδας πεντακοσίους πήγεις ἀναπνευσίμου ἀέρος. Ἄλλως τε κύτταζε τὴν δουλειάν σου καὶ ἄφες με νὰ κάμω ὅ τι ἐγὼ φρονῶ ἀναγκαῖον.

Ἠθέλησα νὰ σηκωθῶ, ἀλλὰ χεῖρ βρωμαλέα μ' ἐκάρρωσεν ἐν τῇ θέσει μου.

— Τὸ ὄνομά σας; ἠρώτησα.

— Τὸ ὄνομά μου; Τί θὰ τὸ κάμῃς;

— Κύριε! Σὰς ἐρωτῶ πῶς ὀνομάζεσθε!

— Ἐρώστρατος ἢ Ἐμπεδοκλῆς; ἐκλεξόν ὅ τι ἀγαπᾷς.

Ἀπάντησις, ἧτις βεβαίως δὲν ἦτο τοιαύτη, ὥστε νὰ με καθησυχάσῃ. Ὀμίλει ἄλλως τε με τοιαύτην ἀδιαφορίαν, με τοιαύτην ἀπάθειαν, ὥστε ἤρχισα ἀρκετὰ ἀνήσυχος νὰ ἐρωτῶ ἑμαυτὸν πρὸς ποίου εἶδους ἄνθρωπον εἶχον νὰ κάμω.

— Δὲν ἐφεύρον, κύριε μου, ἐξηκολούθησε λέγων, τίποτε, ἀλλὰ τίποτε νεότερον ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ φυσιολόγου Καρόλου. Τέσσαρας μῆνας ἀφοῦ ἐφευρέθησαν τὰ ἀερόστατα, ὁ ἱκανώτατος οὗτος ἀνὴρ ἀνεκάλυψε τὴν γλωσσίδα ἢ ὀπὴν (*Soupare*), δι' ἧς ἀφίνουν νὰ ἐξέρχηται τὸ αἴριον, ὅταν τὸ ἀερόστατον ἦναι παρὰ πολὺ ἐξογκωμένον ἢ θελήσῃ τις νὰ καταβῇ· τὸν καλάθον, ὅστις τόσον διευκολύνει τὰς κινήσεις τῆς μηχανῆς· τὸν χαλινὸν, ὅστις κρατεῖ τὸ περικάλυμμα καὶ διανέμει τὸ βάρος ἐφ' ὅλης τῆς ἐπιφανείας του· τὸ ἕμμα, ὅπου ρίπτων τις ὑψοῦται καὶ διὰ τοῦ ὁποίου ἐκλέγει τὸ μέρος εἰς τὸ ὅποιον θέλει νὰ πλησιάσῃ· τὸ δι' ἐλαστικοῦ (*caoutchouc*) ἐπίχρισμα, ὅπερ ἀποκαθιστᾷ ἀδιάβροχον τὸ πανίον· τὸ βαρόμετρον, διὰ τοῦ ὁποίου βλέπει τις εἰς τὴν ὕψος ἔφθασεν. Ὁ Κάρολος οὗτος τέλος πάντων πρῶτος μετεχειρίσθη τὸ ὑδρογό-νον, ὅπερ δεκατέσσαρας φορές ὀλιγότε-

ρον ἐλαφρὸν ἀπὸ τὸν ἀέρα, μᾶς βοηθεῖ ν' ἀναβαίνομεν εἰς τὰ ὑψηλότερα ἀτμοσφαιρικὰ στρώματα, χωρὶς νὰ διατρέχωμεν κίνδυνον ἐναερίου ἐμπρησμοῦ. Τὴν 4 Δεκεμβρίου 1783 τριακόσιαι χιλιάδες θεατῶν συνωθοῦντο πέριξ τοῦ Κεραμεικοῦ. Ὑψώθη τότε ὁ Κάρολος εἰς τοὺς ἀέρας καὶ οἱ στρατιῶται τῷ παρουσίασαν ὄπλα. Διέτρεξεν ἐνῆνα λεύγας ἐν μέσῳ τῶν ἀέρων, διευθύνων τὸ ἀερόστατόν του μὲ τοιαύτην ἐπιτηδειότητα, ὥστε καὶ οἱ σημερινοὶ ἀεροναῦται ἀνώτεροι ἐκείνου δὲν εἶναι. Ὁ βασιλεὺς τῷ προσδιώρισε δύο χιλιάδων φράγκων ἐτησίαν ἐπιχορήγησιν, διότι ἡ ἐποχὴ ἐκείνη δὲν ὠμοιάζε μὲ τὴν σημερινήν· τότε ἐνεθάρρουν τὰς νέας ἀνακαλύψεις!

Καὶ ὁ ἄγνωστος μοι ἐφάνη κατελιμμένος ὑπὸ ἐνδομύχου ταραχῆς.

— Κατέγινον πολύ ἐγὼ, φίλτατε, μοι λέγει πάλιν, καὶ ἐσχημάτισα πεποίθησιν ἐνδύμουχον, ὅτι οἱ πρῶτοι ἀεροναῦται διήθουον ὡς σκάφη θαλάσσια τὰ ἀερόστατα· χωρὶς νὰ σοὶ ἀναφέρω τὸν Βλανσάρ, τοῦ ὁποίου αἱ διαβεβαιώσεις ἐνδέχεται νὰ φανῶσιν ὑποπτοί, ὁ Γκυλὼν Μορβὼ διὰ τῆς χρήσεως κωπίων καὶ πηδαλίου ἐφωδίασε τὴν μηχανὴν του μὲ ἀξίας λόγου κινήσεις καὶ ὀριστικὴν διεύθυνσιν. Ἐσχάτως ἀκόμη εἰς ὄρολογιοποιῆς, ὁ Κ. Ἰουλιανὸς, ἐξετέλεσεν εἰς τὸ Ἰπποδρόμιον τῶν Παρισίων πειράματα πειστικώτατα· διότι χάρις εἰς ἰδιαιτέρων τινά μηχανισμὸν τὸ ἀερόστατον του, ἐπιμήκους σχήματος, διηυθύνθη ὀριστικῶς κατὰ τοῦ ἀνέμου. Εἰς ἄλλος πάλιν, ὁ Κ. Πετίνο, ἐσυλλογίσθη νὰ κολλήσῃ τέσσαρα ἀερόστατα δι' ἀερίου γεμισμένα, διὰ μέσου δὲ ἰστίων ὀριζοντίως τεθειμένων καὶ ἐν μέρει διπλωμένων ἐλπίζει ν' ἀπολαύσῃ τὴν καλουμένην ἰσοροπίαν διάρρηξιν, χάρις εἰς τὴν ὁποίαν τὸ ἀερόστατον, κλίνον, θὰ διευθύνηται πλαγίως. Γίνεται λόγος ἐπίσης καὶ περὶ μηχανῶν προωρισμένων νὰ ὑπερνηκίωσι τῶν ἀτμοσφαιρικῶν ρευμάτων τὴν ἀντίστασιν, τοῦ ἔλικος ἐν παραδείγματι ὁ ἔλιξ ὅμως, ἐντὸς κινήτου κύκλου στρεφόμενος, οὐδὲν ἀποτέλεσμα θὰ δώσῃ. Ἐ-

γὼ, κύριέ μου, ἐγὼ ἀνεκάλυφα τὸ μόνον μέσον τοῦ διευθύνειν τὰ ἀερόστατα, καὶ οὔτε μία ἀκαδημία ἤλθεν εἰς βοήθειάν μου οὔτε μία πόλις συνεισέφερεν ἕνα ὄβολον εἰς τοὺς καταλόγους συνδρομῶν, τοὺς ὁποίους ἤνοιξα πρὸς ἐκτέλεσιν τοῦ σχεδίου μου, οὔτε μία κυβέρνησις ἠθέλησε νὰ μὲ ἀποσθῇ. Αἰσχος!

Ῥμίλει, καὶ τοὺς λόγους του συνώδευε δι' ἀπείρων χειρονομιῶν ὡς ἐκ τούτου δὲ ὁ κάλαθος ὑπέστη δυνατὰς διακυμάνσεις. Ὑπέφερα πολὺ, ἕως οὗ τὸν καθησυχάσω ὀλίγον. Τὸ ἀερόστατον ἐν τοσούτῳ εἶχεν ἀπαντήται δυνατώτερον ρεῦμα ἀέρος καὶ ἐτρέχονεν ταχεῖς πρὸς νότον, χίλια πεντακάσια μέτρα ὑπεράνω τῆς γῆς.

— Ἴδου ἡ Δαρμστατή, μοι εἶπεν, κύψας ἄνωθεν τοῦ καλάθου. Διακρίνεις τὸ φρούριόν της; Ὅχι τόσον ψεύματα; Τί νὰ γείνη! Αὐτὸς ὁ καύσος τῆς καταγιγίδος ἀποκαθιστᾷ τὰ ἀντικείμενα ὡς τρέμοντα καὶ διακυμαινόμενα· πρέπει δὲ νὰ ἦναι πολὺ ἔμπειρος ὁ ὀφθαλμὸς, ἵνα διακρίνη λεπτομερῶς τὰ μέρη ὅλα!

— Εἴσθε βέβαιος, ὅτι εἶναι ἡ Δαρμστατή;

— Ἐννοεῖται. Ἀπέχομεν ἕξ λεύγας ἤδη τῆς Φραγκφόρτης.

— Τότε νὰ καταβῶμεν ἀμέσως!

— Νὰ καταβῶμεν! Δὲν ἐπιθυμοῦμε βέβαια νὰ καταβῆς ἐπάνω εἰς τὰ κωδωνοστάσια, μοι ἀπήντησε ξεκαρδισθῆς.

— Ὅχι· ἂς καταβῶμεν ὅμως εἰς τὰ περὶχωρα τῆς πόλεως.

— Καλὰ! Τότε ἄφες ν' ἀποφύγωμεν τοῦλάχιστον πρὸς τὸ πικρὸν τὰ κωδωνοστάσια!

Καὶ, ταῦτα εἰπὼν, ἤρπασε νέα σακκίια ἔρματος. Ὁρμησα κατ' αὐτοῦ· πλὴν δι' ἐνὸς ἀπλοῦ κτυπήματος μ' ἐξήπλωσε χαμαί, ἐνῶ τὸ ἀερόστατον, ἐλαφρυνθὲν περισσότερο, ἔφθασεν εἰς δύο χιλιάδων μέτρων ὕψος.

— Κάμε μοι τὴν χάριν νὰ ἤσυχᾷς, παρακαλῶ, μοι λέγει. Ἐλησμόνησας ὅτι ὁ Βρισκῆς, ὁ Βιότ, ὁ Γαύλουσάκ, ὁ Βίξιος καὶ

ὁ Βαρράλ ὑψώθησαν ἔτι περισσότερο, ἵνα ἐκτελέσωσι τὰ ἐπισημονικά των πειράματα.

— Κύρις, τῷ ἀπήντησα προσπαθὼν δι' ἡπίου τρόπου νὰ τὸν πείσω, ἂς καταβῶμεν! Σὰς παρακαλῶ! Ἴδέτε τὴν καταγιγίδα τριγύρω μας ἀρχίζουσαν βαθμυθὸν νὰ σχηματίζεται. Δὲν εἶναι ἐπομένως φρόνιμον...

— Μπα! Ἀναβαίνομεν ἡμεῖς ὑψηλότερα ἀπὸ αὐτὴν, καὶ τότε δὲν ἔχομεν πλέον νὰ τὴν φοβηθῶμεν! ἀνέκραξε. Τί ὠραιότερον ἀπὸ τὸ νὰ ὑψουταί τις ἄνωθεν τῶν νεφελῶν αὐτῶν, αἰτινες τὴν γῆν ὀλόκληρον πιέζουσι! Ποία μεγάλη τιμὴ— διότι τιμὴ εἶναι— νὰ ταξιδεύῃ τις οὕτως ἐπὶ τῶν ἐναερίων θαλασσῶν! Οἱ μεγαλείτεροι τοῦ κόσμου ἄνδρες, καὶ αὐτοὶ οὕτως ἐταξιδεύσαν, ὅπως ἡμεῖς τὴν στιγμὴν ταύτην. Ἡ Μαρκησία καὶ ἡ Κόμησσα Μονταλαμβέρ, ἡ Κόμησσα τῆς Ποδένης, ἡ Δεσποινὴ Λαγαρδ καὶ ὁ Μαρκῆσιος Μονταλαμβέρ ἀνεχώρησαν ἀπὸ τὸ πρῶστειον τοῦ Ἁγίου Ἄντωνίου διὰ τὰς ἀγνώστους ταύτας χώρας, ὁ δὲ Δουξ τῆς Σάρτρης ἐδειξε μεγάλην ἱκανότητα καὶ δέξνοιαν, ὅτε ὑψώθη μὲ τὸ ἀερόστατόν του τὴν 13 Ἰουλίου 1784. Εἰς τὸ Λυῶν οἱ Κόμητες Λωραנסέν καὶ Δαμπιέρ, εἰς τὴν Νάντην ὁ Κ. Λύνης, εἰς τὸ Βορδὼ ὁ Κ. Δ' Ἀρβιλλὲ Δεγρανζ, ὁ ἰππότης Ἄνδριάνης εἰς τὴν Ἰταλίαν, καὶ ἐπὶ τῶν ἡμερῶν ἡμῶν ἀκόμη ὁ Δουξ Βρίνσουκ, ὅλοι οἱ ἄνδρες οὗτοι ἀφῆκαν εἰς τοὺς ἀέρας τῆς δόξης αὐτῶν τὰ ἴχνη. Ἴνα μετρηθῇ τις λοιπὸν μὲ τὰ μεγάλα ταῦτα πρόσωπα, πρέπει νὰ φθάσῃ ὑψηλότερον αὐτῶν εἰς τὰ οὐράνια βᾶθῃ! Πρέπει νὰ πλησιάσῃ τις τὸ ἄπειρον, ἵν' ἀρχίσῃ νὰ τὸ ἐννοῇ!

Ἡ ἀραιώσις τοῦ ἀέρος ἐτάνυε πολὺ τὸ ὑδρογόνον τοῦ ἀεροστάτου, ἐβλεπον δὲ τὸ κάτω μέρος αὐτοῦ, ἐπίτηδες ἀφῆθεν κενὸν, νὰ ἐξογκουταί ἤδη καὶ νὰ καθιστᾷ ἀναπόφευκτον τῆς γλωσσίδος τὸ ἀνοιγμῶ· ὁ σύντροφός μου ὅμως δὲν ἐφαινετο διατεθειμένος νὰ μὲ ἀφήσῃ νὰ ἐνεργῶ ὅπως ἤθελον διὰ ἀπεφάσισα, χωρὶς νὰ μὲ παρατηρήσῃ, καὶ ἐνῶ χεῖρας καὶ πόδας κινῶν ἐξηκολούθει: νὰ

ὀμιλῇ, νὰ τραβήξω τῆς γλωσσίδος τὸ σχοινίον διότι ἔτρεμον, ἀρχίζων νὰ μαντεύω ἐπὶ τέλους πρὸς ποίου εἶδους ἄνθρωπον εἶχον νὰ κάμω! Ἄ! Τρομερόν! Ἦτο σχεδὸν μία παρὰ τέταρτον, εἶχον παρέλθει τουτέστι τεσσαράκοντα λεπτά, ἀφ' ὅτου ἀφήκαμεν τὴν Φραγκφόρτην ἀπὸ τὸ μέρος δὲ τοῦ νότου ἤρχοντο πυκνὰ νέφη, κατὰ τοῦ ἀνέμου διευθυνόμενα καὶ ἐτοιμαζόμενα νὰ ἐκραγῶσι καθ' ἡμῶν.

— Καὶ ἀπωλέσατε πᾶσαν ἐλπίδα ὅτι θέλετε πραγματοποιήσῃ τὰ σχέδιά σας; τὸν ἤρώτησα, προσποιούμενος ἐνδιαφέρον... ὁπερ, ἐννοεῖται, εἶχε τὸν λόγον του.

— Πᾶσαν ἐλπίδα, ναί! ἀπήντησε μὲ ἀπαίσιον φωνήν. Πληγωθεὶς ἐν τῇ φιλοτιμίᾳ μου ἐκ τῶν ἀρνήσεων τοῦ μὲν, ἐκ τῶν ἐμπαιγμῶν καὶ γελοιογραφιῶν τοῦ δὲ, ἀπέκαμον! Αὕτη εἶναι ἡ αἰωνία διὰ τοὺς ἐφευρετὰς προωρισμένη βράσανος! Παρατήρησον ἐδῶ αὐτὰς διαφόρων ἐποχῶν τὰς γελοιογραφίας! Τὸ σημειωματάριόν μου εἶναι πλήρες ἐκ τοιούτων!

Ἐνῶ δ' ἐζητεῖ μεταξὺ τῶν ἐγγράφων του γελοιογραφίας νὰ μοι δείξῃ, ἤρπασα ἐγὼ τὸ σχοινίον τῆς γλωσσίδος, χωρὶς νὰ μὲ παρατηρήσῃ. Ἐφοβοῦμην ὅμως μὴ ἀκούσῃ τὸν συριγγμὸν, τὸν ὁποῖον τὸ ἀέριον φεύγον ἐκπέμπει, πρὸς ὕδωρ καταπίπτων ὁμοιάζον.

— Τί δὲν εἶπον δι' αὐτὸν ἐδῶ τὸν ἀββᾶ Μιολάνον! μοι λέγει. Τί σαρκασμοὺς δὲν ἐξέμεσαν ἐναντίον του! Ἐπρόκειτο νὰ ὑψώθῃ εἰς τοὺς ἀέρας ὁμοῦ μὲ τὸν Ἰαννινὲ (Janninet) καὶ μὲ τὸν Βρεδέν (Bredin) ἐνῶ ἠτοίμαζον τὴν μογγολοφιέραν των, παίρνει φωτῆλιν, ὁ δὲ ἀμαθὴς ὄχλος τὴν ἔκαμε χίλια κομμάτια! Ἀκολούθως ἡ γελοιογραφικὴ ἐφημερίς τοὺς ἐπωνόμασεν ὑπὸ τὸν τίτλον «*Τρία περιεργὰ ζῶα*» τὸν μὲν πρῶτον *Νιαουρίζοντα* (Minulaut), τὸν δὲ δεύτερον *Ἰοάρρα τὸ Γαττάκη* (Jean Minet) καὶ τὸν τρίτον τὸ *Σκυλάκι* (Gredin).

Ἐτραβήξα τὸ σχοινίον τῆς γλωσσίδος καὶ τὸ βαρόμετρον ἤρχισε ν' ἀναβαίνει. Καίρὸς ἦτο! Βρονταί τινες ἠκούοντο μακρόθεν πρὸς τὸ μέρος τοῦ νότου.

των. Τοὺς κατέλαθε ψῦχος δριμύ, μίαν στιγμὴν μάλιστα στῶμα χιόνος τοὺς ἐκάλυψε. Ἡ σελήνη τοῖς ἐφαίνετο, ὡς αἷμα, ἐρυθρά. Ἄφου διέτρεξε τὰ ὕψη ἐκεῖνα ἐπὶ ἡμίσειαν ὥραν, τὸ ἀερόστατον ἐπανεπέσεν εἰς τὴν θάλασσαν. Ἦτο τετάρτη μετὰ τὸ μεσονύκτιον. Τὸ ἥμισυ τοῦ σώματος τῶν ναυαγῶν ἦτο ἐντὸς τοῦ ὕδατος, τὸ δὲ ἀερόστατον, ὑπὸ τοῦ ἀνέμου καὶ τῶν κυμάτων ὠθούμενον, τοὺς ἐσυρεν ἐπὶ ὥρας ὀλοκλήρους. Ἄμα ἡ ἡμέρα ἀνέτειλεν, εὐρέθησαν ἀπέναντι τοῦ Πεζάρου, τέσσαρα μίλια μακρὰν τῆς παραλίας. Ἦρχιζαν νὰ τὴν πλησιάζωσιν, ὅτε δυνατὴ ἀέμου πνοὴ τοὺς ὠθησεν ἐκ νέου πρὸς τὸ πέλαγος. Ἦσαν χαμένοι! Ἄλιεῖς τινες, ἐντὸς λέμβων ψαρεύοντες, τοὺς εἶδον, πλὴν ἐντρομοὶ ἐφυγον. . . . Εὐτυχῶς εἰς θαλασσοπόρος τοὺς πρετήρησε, τοὺς ἐπλησίασε, τοὺς ἀνεβίβασεν ἐπὶ τοῦ πλοίου του καὶ ἀπεβιβάσθησαν εἰς τὴν Φεραάδαν. Τρομερὸν ταξίδιον! δὲν εἶναι ἀληθές; Ὁ Ζημπεκάρης ὅμως ἦτο ἀνθρώπος ἐνεργητικὸς καὶ γενναῖος. Μόλις ἀναλαβὼν ἐξ ὄσων ὑπέφερε, ἤρχισε πάλιν τὰς ἀεροστατικὰς ὑψώσεις του. Εἰς μίαν ἐξ αὐτῶν προσέκρουσε καθ' ἐνὸς δένδρου καὶ τὸ φανάριόν του, τὸ ὅποιον ἤναπτε μὲ οἰνώπνευμα, ἐχύθη ἐπὶ τῶν φορεμάτων του ἐν ριπῇ ὀφθαλμοῦ τὸν ἐκάλυψε τὸ πῦρ καὶ τὸ ἴδιον ἀερόστατον ἤρχισε νὰ καίηται, ὅτε ἡμικεκαυμένος κατώρθωσε νὰ καταβῆ ἐπὶ τῆς γῆς! Τὴν 24 Σεπτεμβρίου 1812 τέλος πάντων ἐξετέλεσε καὶ μίαν ἄλλην ἀεροστατικὴν ὑψωσιν ἐν Βολωνίᾳ. Καὶ πάλιν τὸ ἀερόστατόν του ἐμπερδεύεται μὲ ἐν δένδρον καὶ πάλιν παίρνει τὸ δένδρον φωτιάν, ἐννοεῖται ἀπὸ τὸ φανάρι' ὃ δὲ Ζημπεκάρης πίπτει καὶ φονεύεται! Καὶ θὰ διαστάσωμεν, λέγει, ἡμεῖς ἀπέναντι τοιούτων γεγονότων! Ὅχι! Ὅσον ὑψηλότερα φθάσωμεν, τόσο ἐνδοξότερος θὰ ἦναι ὁ θάνατος!

Τὸ ἀερόστατον εἶχεν ἐξ ὀλοκλήρου ἐλαφρυνθῆ ἀπὸ πᾶν ὅτι περιεῖχεν. Ἐφθάσαμεν λοιπὸν εἰς ὕψ ἀμέτρητα! Ἐτριξε καὶ ἀντήχει ὀλόκληρον ἐν τῇ ἀτμοσφαιρᾷ, ὡς ὑπερμεγέθης τις χοροδὴ! Ὁ ἐλάχιστος κρᾶ-

τος ἐτάρασσε τοὺς θόλους τοῦ οὐρανοῦ. Ἡ γῆνιν σφαῖρά μας, μόνον ἀντικείμενον ὕπερ ἐδυνάμην νὰ διακρίνω ἐν μέσῳ τοῦ ἀχανοῦς, ἤρχισε νὰ μηδενίζηται ὑπεράνω δὲ ἡμῶν, τὰ ὕψη τοῦ διαστέρου οὐρανοῦ ἐχάνοντο ἐν μέσῳ ζόφων βαθυτάτων!

Αἴφνης βλέπω τὸν παράφρονα ὄρθιον ὑψούμενον ἐμπροσθέν μου.

— Ἐλήλυθεν ἡ ὥρα! μοὶ λέγει. Ν' ἀποθάνωμεν! Οἱ ἄνθρωποι μᾶς ἀποφεύγουσι! Μᾶς περιφρονοῦσι! Νὰ τοὺς καταβάλωμεν λοιπὸν!

— Ἐλεος! ἀνέκραξα.

— Ἐμπρός! Ἄς κόψωμεν τὰ σχοινία! ἐπανελάθην. Ἄς ἐγκαταλίπωμεν τὸν κάλαθον ἐντὸς τοῦ ἀχανοῦς! Ἡ ἐλευστικὴ δύναμις θὰ μεταβάλλῃ διεθθουσιν καὶ θὰ φθάσωμεν μέχρι τοῦ ἡλίου!

Ἡ ἀπελπισία ὅμως διὰ μιᾶς μὲ ἠλέκτρισε. Ρίπτομαι ἐπὶ τοῦ τρελλοῦ, πιανόμεθα σῶμα πρὸς σῶμα καὶ φοβερὰ ἀρχίζει ἀμέσως πάλιν. Πλὴν μὲ κατέβαλεν ἐν ᾧ δὲ μ' ἐκράτει ὑπὸ τὸ γόνυ του, ἔκοπτε συγχρόνως τοῦ καλάθου τὰ σχοινία.

— Ἐν!... ἀνέκραξε.

— Ὑψιστε Θεέ!...

— Δύο! Τρεῖς!...

Κατέβαλον δι' ἐσχάτην φορὰν ἀγῶνα ὑπερκνηρώπιον, ἀνωρθώθη καὶ ἀπώθηται μὲ ὀρμὴν τὸν παράφρονα!

— Τέσσαρα! ἀνέκραξε

Καὶ ἔπεσεν ὁ καλάθος. Πρὶν ὅμως πέσῃ, ὡς ἐξ ἐνστικτοῦ αἰσθήματος ὠθούμενος ἐγὼ, εἶχον ἀναρτηθῆ ἐπὶ τῶν σχοινίων καὶ ὑψώθη μὲχρι τῶν κρίκων τοῦ χαλινοῦ. Καθόσον ἀφορᾷ τὸν τρελλὸν, ἐγένετο ἄφαντος ἐντὸς τοῦ ἀπείρου!

Τὸ ἀερόστατον ἐφθασεν εἰς ὕψος ἀνυπολόγιστον! Ἠκούσθη αἴφνης τριγμὸς φοβερός! . . . Τὸ ἀέριον, ὑπερμέτρως διασταλὲν, εἶχε σχίσει τὸ περιβάλλον! Ἐκλείσα τοὺς ὀφθαλμοὺς μου. . . Μετ' ὀλίγων στιγμῶν παρέλευσιν μ' ἐξωγονήθησεν ὑγρὰ θερμότης. Εὐρισκόμην ἐν μέσῳ νεφελῶν πεπυρακτωμένων. Τὸ ἀερόστατον ἐστρέφετο περὶ ἑαυτὸ μὲ τρομερὰν τεχύτητα. Ἰπὸ



Ο ΕΡΩΣ

(Ἐκ τῶν ἐν τῷ Σολλόγῳ «Ὀμήρῳ» ἀναγλύματ.)

τοῦ ἀνέμου ὠθρόμενον καὶ ὀριζόντιως φεύγον, διήνυεν τριακόσια μίλια τὴν ὥραν, τριγύρω του δὲ διεσταυροῦντο αἱ ἀστραπαί. Δὲν ἔπιπτε μῶλα ταῦτα μὲ μεγάλην ταχύτητα.

Ὅτε ἤνοιξα τοὺς ὀφθαλμούς, παρετήρησα ἐξοχάς. Ἦμην δύο μίλια μακρὰν τῆς θαλάσσης· ἡ δὲ θύελλα μὲ ὤθει πρὸς τὴν θάλασσαν μετὰ μεγάλης ὀρμῆς, ὅτε δόνησις τρομερὰ μὲ ἀπέσπασε τοῦ ἀεροστάτου. Ἦνοιχθήσαν μηχανικῶς αἱ χεῖρές μου, ἐν σχοινίον ὠλισθήσε ταχέως μεταξὺ τῶν δακτύλων μου καὶ εὗρέθην ἐπὶ τῆς γῆς! Ἦτο τὸ σχοινίον τῆς ἀγκύρας, ἧτις ψάουσα τοῦ ἐδάφους τὴν ἐπιφάνειαν, εἶχε καρφωθῆ ἐπὶ ῥήγματος γῆς, τὸ δὲ ἀερόστατον, ἐλαφρυνθὲν καὶ τῆς ἀγκύρας, ἔφυγε πέραν τῶν θαλασσῶν καὶ ἐγένετο ἄφαντον.

Ὅτε συνῆλθον εἰς ἑμαυτὸν, ἤμην πλαγιασμένος ἐν τῇ καλύβῃ χωρικοῦ τινος τῆς Χαρδέρουκας, μικρᾶς πόλεως τῆς Γέδρας, παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ Ζυδέρζης ποταμοῦ κειμένης, καὶ τεσσαράκοντα περίπου μίλια ἀπεχούσης ἀπὸ τὴν πόλιν τοῦ Ἀμστελοδάμου. — Ἐν θαῦμα ἄπλοῦν μοὶ εἶχε σώσει τὴν ζωὴν· πλὴν τὸ ταξείδιόν μου ὄλον οὐδὲν ἄλλο ὑπῆρξεν ἢ σειρὰ ἀνοησιῶν ἐνὸς ἀνθρώπου τρελλοῦ, ἐν δὲν ἐδυνήθην νὰ καταβάλω. Εἶθε ἐν τοσοῦτῳ τὸ τρομερὸν τοῦτο διήγημα — τὸ τοσαῦτα ἱστορικὰ γεγονότα μανθάνον τῷ ἀναγνώστῃ — μὴ ἀποθαρρύνῃ τοὺς μέλλοντας διασχίσει τὰ οὐράνια στρώματα!

Ο ΕΡΩΣ.

Ἦ

ΤΟ ΕΝ Τῷ ΣΥΛΛΟΓῷ «ὈΜΗΡῷ» ΑἸΓΑΛΜΑ.

1

Σμίλη Καλλιτέχνου θεία, φαντασία ιδεώδης ἀπὸ σπύλθουσαν μαρμάρου ὕλην ἄμορφον, ψυχρὰν, μορφὴν Ἔρωτος ἠδεῖαν ἐπλασεν ἐνθουσιώδης κ' ἐδωρήθη ζωῆς τύπος εἰς τὴν μάζαν τὴν νεκρὰν.

2

Προσετέθη ἐν εἰσέτι εἰς τῶν ἀριστουργημάτων τὴν πολυπληθῆ χορείαν κόσμημα περικαλλές, καὶ καθεῖξεν ἐν τῷ μέσῳ τόσων καλλιτεχνημάτων ἐν τῇ ἐποχῇ τῇ θεία μέρος ὄχι εὐτελές.

3

Πλὴν διέρρευσε ὁ χρόνος καὶ ἐπέστη ἡ βαρεῖα χεῖρ ἀκάμπτου πεπρωμένου πλήττουσα ἀνηλεῶς· μετεποίησεν εἰς τέφραν τὰ περικαλλῆ μνημεία, καὶ μετ' ἄλλων συνετάφη τῆς Κυθήρης ὁ υἱός.

4

Τύποι ἦσαν ἀθανάτων, καὶ Θεοῦ μορφὴ ἀξία εἰς ἀγάλματα ἐκεῖνα παριστάτο ἐναργής.

φεύγοντα ἡμιθραυσθέντα πλὴν ἐν τρόμῳ καὶ ἐν βίᾳ,
ἀπεκρύβησαν ἐν τέλει εἰς τὰ ἔγκατα τῆς γῆς.

5

Διεδέχθησαν ἀλλήλους ἀπεχθεῖς αἰῶνες φρίκης,
αἰμοστάζοντα παρῆλθον ἔτη τόσα συμφορᾶς,
ἢ βουλή ἐξετελέσθη ἤδη ὑπερτάτης δίκης
καὶ αὐγὴ εὐηγγελίσθη δόξης ἅμα καὶ χαρᾶς.

6

Τὴν σποδὸν ἀποτινάξας τὴν πιέζουσαν βαρέως
μέλη τὰ ἄβρά, ἀφῆκε τὴν σκοτίαν, καὶ φωτὸς
κάλλος φαεινὸν καὶ αὖθις ἐχαιρέτησεν ἠδέως,
τῆς Ἡοῦς ὑποφωσκούσης, καὶ ὁ Ἔρως μας αὐτός.

7

Καὶ κοιμᾶται ἤδη.... Ὅχι! σὺ οὐδέποτε ἀφέθης
εἰς τὰς μαγικὰς ἀγκάλας τοῦ Μορφῆως. Διὰ τὴν
ἤδη νάρκη σὲ κατέχει καὶ κοιμώμενος εὐρέθης;
ὡς Βαροῦχ καὶ σοῦ τὸ πνεῦμα πρὸς καιρὸν μὴ ἀπρακτῆ;

8

Γρηγοροῦντα τοῦ τεχνίτου μὴ σὲ ἐπλασεν ἢ σμίλη
καὶ σ' ἐσχίασεν ἢ πτέρυξ μακροῦ ὕπνου καὶ σιγῆς,
ὄτε σκότος ἐπεχύθη καὶ ἐδέσποσεν ἢ ὕλη
ἐπὶ χώρας ἀθανάτων, ἐπὶ τῆς ἐνδόξου γῆς;

9

Ἐὰν οὕτω, ἀναπαύου! μὴ εἰσέτι ἐξυπνήσης!
Φεῦ! ἐξέλιπεν ἡ δόξα τῶν ἀρχαίων ἡμερῶν!
οὔτε ἶχνος ἐν εὐκλείας τῆς ποτὲ θὰ ἀπαντήσης
ἐνθυμίζον τῆς ἀκμῆς σου τὸν ἐπίφθονον καιρὸν.

10

Ποῦ ὁ ὄμιλος ἐκεῖνος τῶν ἐνθέων ἀγαλμάτων
ὁ λευκὸς καὶ ἀπαστράπτων, θαῦμα τέχνης ὑψηλῆς,
ἢ πληθὺς μνημείων τόσων, τόσων ἀριστουργημάτων,
τῶν στοῶν καὶ τῶν θεάτρων κόσμος καλλονῆς πολλῆς!

11

Οὐδὲν τούτων! ἀναπαύου ἐκεῖ, ὅπου ἀνηγέρθη
Μουσῶν τέμενος εἰς μνήμην τοῦ Μεγάλου Ἀοιδοῦ,
ἕως ὅτου ἐπιλάμψῃ φῶς ἡμέρας, καὶ ἐπέλθῃ
ἐποχὴ ἀξία λάτρις τῶν μνημείων τῆς σποδοῦ.